AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ALİ MƏHKƏMƏSİNİN 2024-CÜ İL ÜZRƏ FƏALİYYƏTİNƏ DAİR HESABATI

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

MÜNDƏRİCAT

I BÖLMƏ

MÜLKİ KOLLEGİYA

1. Ali Məhkəmənin Mülki kollegiyasının fəaliyyətinə dair ümumi məlumat........................5
1.1. Hesabat dövründə ölkə üzrə məhkəmələrdə yekunlaşdırılmış mülki işlər barədə məlumat 8
1.2. Mülki məhkəmə icraatı nəticəsində qəbul edilmiş məhkəmə aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri 9
1.3. Mülki kollegiyanın icraatında olmuş mülki işlər üzrə ümumi statistik məlumatlar...10
1.4. İcraatda olmuş işlərin növləri üzrə (indeks və predmet üzrə) təhlili 11
1.5. Kassasiya şikayətlərinin mümkünlüyü məsələlərinə dair məlumatlar 11
1.6. Mülki işlər üzrə kassasiya baxışının nəticələri barədə ümumi məlumatlar..................14
1.7. Məhkəmə aidiyyətinə dair mübahisələrlə bağlı məlumatlar..14
1.8. İcraatda olmuş digər işlər barədə məlumatlar...15
1.9. Daxil omuş və yekunlaşdırılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsünə dair məlumatlar...17
1.10. Baxılmış işlərin kateqoriyaları üzrə təhlili 18
1.11. Kassasiya baxışının nəticələrinin işlərin aid olduğu apellyasiya məhkəmələrinə münasibətdə təhlili...20
1.12. Hesabat dövründə Mülki kollegiyada vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan və ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə aktları (★★★ statuslu qərarlar) 21
1.13. Mülki və Kommersiya kollegiyaları tərəfindən məhkəmə təcrübəsinin vahidliyinin təmin edilməsi məqsədilə qəbul edilmiş qərardadlar 22
1.14. Hesabat dövründə baxılmış işlər üzrə ödənilmiş dövlət rüsumlarına dair məlumatlar... 22

II BÖLMƏ

CİNAYƏT KOLLEGİYASI

2. Ali Məhkəmənin Cinayət kollegiyasının fəaliyyətinə dair ümumi məlumat 24
2.1. Hesabat dövründə cinayət mühakimə icraatında baxılmış işlərə dair statistik məlumat 29
2.2. Cinayət mühakimə icraatı nəticəsində qəbul edilmiş məhkəmə aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri 30
2.3. İcraatda olmuş işlərə dair ümumi statistik məlumatlar..30
2.4. İcraatda olmuş işlər üzrə icraatın növlərinə (indekslər) dair məlumat........................... 32
2.5. Baxılmış müraciətlərin növlərinə dair məlumat.. 33

2.6. Baxışdan çıxarılmış, o cümlədən geri götürülmüş müraciətlərə dair məlumatlar....34
2.7. Məhkəmə aidiyyətinin müəyyən edilməsinə dair müraciətlərlə bağlı məlumatlar....36
2.8. Kassasiya müraciətlərinə baxılması nəticələrinə dair ümumi məlumatlar....37
2.9. Kassasiya qaydasında baxılmış cinayət işlərinin kateqoriyalar üzrə təhlili....38
2.10. Daxil olmuş və yekunlaşdırılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsünə dair məlumatlar....41
2.11. Baxılmış işlərin kateqoriyalara və apellyasiya məhkəmələrinə münasibətdə bölgüsünə dair məlumatlar....42
2.12. Hökmün icrası qaydasında baxılan işlərin apelyasiya məhkəmələr üzrə bölgüsü....43
2.13. İcraatda olmuş işlərin indekslərinə görə apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsünə dair məlumatlar....44
2.14. Baxılmış işlərin nəticələrinin apellyasiya məhkəməsinə münasibətdə bölgüsü üzrə məlumatlar....45
2.15. Ali Məhkəmədə cinayət məhkəmə icraatında qəbul edilmiş vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan və ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə aktları (★★★ statuslu qərarlar)....45

III BÖLMƏ

İNZİBATİ KOLLEGİYA

3. Ali Məhkəmənin İnzibati kollegiyasının fəaliyyətinə dair ümumi məlumat....48
3.1. Ölkə üzrə inzibati məhkəmə icraatında yekunlaşdırılmış işlər barədə ümumi məlumat....50
3.2. İnzibati məhkəmə icraatı nəticəsində qəbul edilmiş məhkəmə qərarlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri....51
3.3. İnzibati kollegiyanın icraatında olmuş işlər barədə ümumi məlumatlar....52
3.4. İşlərin icraat növləri üzrə (indeks və predmetlər üzrə) bölgüsü....53
3.5. İnzibati kollegiyada yekunlaşdırılmış işlərin iddianın növləri üzrə bölgüsü....53
3.6. Kassasiya şikayətinin mümkünlüyünə dair statistik məlumatlar....54
3.7. Aidiyyət mübahisələri ilə bağlı məlumatlar....55
3.8. Daxil olmuş və yekunlaşdırılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsü....56
3.9. Baxılmış işlərin nəticələrinə dair məlumatlar....57
3.10. Yekunlaşdırılmış işlərin kateqoriyaları üzrə təhlil....58
3.11. Xüsusi icraat işlərinin təhlili....64
3.12. Müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirlərinə dair işlərin təhlili....65
3.13. Vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan və ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə aktları (★★★ statuslu qərarlar)....66

IV BÖLMƏ

KOMMERSİYA KOLLEGİYASI

4. Ali Məhkəmənin Kommersiya kollegiyasının fəaliyyətinə dair ümumi məlumat.....68
4.1. Hesabat dövründə ölkə üzrə məhkəmələrdə baxılmış kommersiya mübahisələri barədə məlumat.....70
4.2. Kommersiya mübahisələri üzrə qəbul edilmiş qərarların sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri.....71
4.3. Kommersiya kollegiyasının icraatında olmuş kommersiya işləri üzrə ümumi statistik məlumatlar.....72
4.4. İcraatda olmuş işlərin növləri üzrə (indeks və predmet üzrə) təhlili.....73
4.5. Kassasiya şikayətlərinin mümkünlüyü məsələlərinə dair məlumatlar.....73
4.6. Məhkəmə aidiyyətinə dair mübahisələrlə bağlı məlumatlar.....76
4.7. Kassasiya baxışının nəticələrinə dair ümumi məlumatlar.....77
4.8. Kommersiya kollegiyasının icraatında olmuş digər işlər barədə məlumatlar.....77
4.9. Daxil olmuş və yekunlaşdırılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsünə dair məlumatlar.....80
4.10. Baxılmış işlərin (542 iş) kateqoriyalarına dair statistik məlumatlar.....81
4.11. Kassasiya baxışının nəticələrinin apellyasiya məhkəmələrinə münasibətdə bölgüsü.....83
4.12. Vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan və ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə aktları (★★★ statuslu qərarlar).....84
4.13. Mülki və Kommersiya kollegiyaları tərəfindən məhkəmə təcrübəsinin vahidliyinin təmin edilməsi məqsədilə qəbul edilmiş qərardadlar.....85
4.14. Baxılmış işlər üzrə ödənilmiş dövlət rüsumlarına dair məlumat.....85

V BÖLMƏ

ALİ MƏHKƏMƏNİN PLENUMU

5. Ali Məhkəmənin Plenumunun fəaliyyətinə dair ümumi məlumat.....87
5.1. Ali Məhkəmənin Plenumunun icraatında olmuş işlər barədə məlumat.....89

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

I BÖLMƏ

MÜLKİ KOLLEGİYA

01

1. Ali Məhkəmənin Mülki kollegiyasının fəaliyyətinə dair ümumi məlumat

Hesabat ilində Azərbaycan Respublikasının rayon (şəhər) və apellyasiya məhkəmələrinə "Mübahisələndirilən hissədə iddianın qiyməti beş min manatdan az olan əmlak xarakterli iddialar üzrə baxılmış işlərdə qanunvericiliyin tətbiqi təcrübəsinə dair", "Birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrində baxılmış mülki işlər üzrə kəsici müddətlərlə bağlı qanunvericiliyin tətbiqi təcrübəsinə dair" və "İcra sənədinin geri qaytarılması, icraata xitam verilməsi barədə qərarlardan şikayətlərə baxılması və məhkəmə qətnaməsinin izah edilməsi barədə qanunvericiliyin tətbiqi təcrübəsinə dair" aşağı instansiya məhkəmələrinə müvafiq icmal məktubları göndərilməklə, Mülki kollegiyanın qərarlarında nümayiş etdirilmiş hüquqi mövqeləri əks etdirən ümumiləşdirilmiş izahların məzmunu çatdırılmışdır.

Həmçinin, Mülki kollegiya tərəfindən əmək mübahisələrinə dair işlərin ümumiləşdirilməsi həyata keçirilmiş və işlərə baxılması zamanı aşkar olunan sistem xarakterli problemlərin aradan qaldırılması istiqamətində zəruri tədbirlər görülmüşdür.

Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində elektron məhkəmə icraatı və məhkəmə aidiyyəti ilə bağlı məsələlərin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə ayrı-ayrılıqda qanun layihələri hazırlanaraq aidiyyəti üzrə təqdim edilmişdir.

Mülki kollegiyanın sədri və hakimləri tərəfindən Nazirlər Kabineti, Ədliyyə Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi və digər dövlət qurumlarından daxil olmuş qanun layihələri və digər normativ hüquqi aktlar, həmçinin "Dünya Bankı Qrupunun "Business Ready" hesabatının "Mübahisələrin həlli" indikatoru ilə bağlı müvafiq sahədə təkmilləşmələrin və kommunikasiyanın həyata keçirilməsinə dair 2024-cü il üzrə Yol Xəritəsi"nin 2.1.3-cü yarımbəndinin icrası məqsədi ilə hazırlanmış qanun layihələri ilə bağlı rəy və təkliflər verilmişdir.

Mülki kollegiyanın hakimləri Zaur Əliyev və Vüqar Həsənov Azərbaycan Respublikası Biznes Mühiti və Beynəlxalq Reytinqlər üzrə Komissiyanın tərkibində "Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin təkmilləşdirilməsi" işçi qrupunun tərkibində mütəmadi olaraq keçirilmiş iclaslarda iştirak etmiş və müvafiq rəy və təkliflərini işçi qrupun müzakirəsinə təqdim etmişlər.

Mülki məhkəmə icraatı sahəsində məhkəmə qərarlarının sabitliyinin və vahid məhkəmə təcrübəsinin bərqərar olmasının təmin edilməsi məqsədi ilə Mülki Kollegiyanın sədri tərəfindən il ərzində mütəmadi qaydada aşağı instansiyası məhkəmələrinin hakimlərinin iştirakı ilə onlayn videokonfrans formatında görüşlər keçirilmiş, təcrübədə rast gəlinən mübahisəli hüquqi məsələlərə dair suallar ətrafında müzakirələr aparılaraq müvafiq izahlar verilmişdir.

Hesabat dövründə Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin icraatında olmuş aşağıdakı 5 məsələ üzrə yazılı mülahizələr verilmişdir:

- Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 102.1.4-cü və Əmək Məcəlləsinin 175-ci maddəsinin 4-cü hissəsinə, Vergi Məcəlləsinin 2.4-1-ci və 102.1.4-cü maddələrinə münasibətdə şərh edilməsinə dair;
- Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 1193 və 1194-cü maddələrinin həmin Məcəllənin 372, 373, 1166, 1202.2 və 1255-ci maddələri, habelə Azərbaycan

Respublikası Konstitusiyasının 29-cu maddəsinin birinci və yeddinci bəndlərinin tələbləri baxımından əlaqəli şəkildə şərh edilməsinə dair;

- "İcra haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 43.1.3-cü maddəsinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 29-cu maddəsinə uyğunluğunun yoxlanılmasına dair "AZSIĞORTA" ASC-nin konstitusiya şikayəti ilə əlaqədar;

- "Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 10-1.3-cü maddəsinin tələblərinin, hüquqlarını (vəkilsiz) özləri qoruyan elektron kabineti olmayan adi vətəndaşlara tətbiq edilməməsi" barədə vətəndaş B.N.Namazovun konstitusiya şikayəti ilə əlaqədar;

- Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 7-ci maddəsinin 2-3.3-cü hissəsinin Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 49, 91, 91-2.1 və 91-2.3-cü maddələri, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 60 və 71-ci maddələri, eləcə də "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında" Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsi baxımından şərh edilməsinə dair.

2024-cü il fevralın 19-da Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində Mülki kollegiyanın hakimləri ilə Azərbaycan Notariat Palatası və Ədliyyə Nazirliyinin Notariat idarəsinin rəhbərliyi arasında görüş keçirilmiş, görüşdə ölkəmizin vərəsəlik hüququ ilə bağlı yeni dövrə keçidini şərtləndirmiş Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun 2023-cü il 26 dekabr tarixli Qərarında əks olunmuş hüquqi mövqelər, habelə notariat və məhkəmə təcrübəsinin dəyişdirilməsi üzrə görüləcək tədbirlər ətrafında müzakirələr aparılmışdır.

Bundan başqa, martın 1-də Azərbaycan Hakimlər İttifaqı və Azərbaycan Notariat Palatası tərəfindən təşkil edilmiş "Vərəsəlik hüququ: müasir çağırışlar" adlı elmi konfransda Mülki kollegiyasının hakimlərinin iştirakı ilə vərəsəliklə bağlı yeni hüquqi mövqelərin vərəsəlik hüquqlarının rəsmiləşdirilməsi sahəsində notariat orqanlarının fəaliyyətinə və məhkəmə təcrübəsinə təsiri ilə bağlı məsələlər ətrafında müzakirələr aparılmış, həmçinin hakim Zaur Əliyevin "Yeni dövrdə miras şərikliyi və mirasın bölüşdürülməsinin aktuallığı" mövzusunda məruzəsi dinlənilmişdir.

Martın 3-dən 9-dək Türkiyə Respublikasının Ali Məhkəməsi (Yargıtay) ilə təcrübə mübadiləsi proqramı çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki kollegiyasının 6 hakimi və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin Mülki kollegiya sədrlərindən ibarət nümayəndə heyəti Türkiyədə səfərdə olmuş, səfər çərçivəsində vərəsəlik, əsassız varlanma, mənəvi ziyanın tutulması, ər-arvadın ümumi əmlakının bölünməsi, habelə mülki hüququn digər sahələri ilə bağlı məhkəmə təcrübəsi ətrafında qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Mülki Kollegiya tərəfindən Ali Məhkəmənin yanında Elmi-Məsləhət Şurasının 2024-cü ilin 24 iyun tarixli iclasında "Əsassız varlanma: mülki hüquqların və vəzifələrin əmələ gəlməsi əsası kimi" mövzusunda müzakirələr keçirilərək, bu sahədə mövcud olan nəzəri və praktik problemlər və onların həlli yolları nəzərdən keçirilmişdir.

2024-cü ilin sentyabr-oktyabr aylarında Mülki kollegiyanın hakimləri Ədliyyə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə alman mütəxəssislərinin mülki hüquq və mülki proses mövzularında təlimçilər üçün nəzərdə tutulmuş təlimə cəlb edilmişlər.

Hesabat ilində Azərbaycan Hakimlər İttifaqının dəstəyi ilə Mülki kollegiyanın hakimi Zaur Əliyevin müəllifi olduğu "Miras şərikliyi və mirasın bölüşdürülməsi"

adlı elmi-praktik vəsait çap olunaraq, fəaliyyətlərində istifadə edilməsi üçün hakimlər, notariuslar və vəkillərə paylanılmışdır.

Mülki kollegiyanın 5 hakimi (Zaur Əliyev, Abiddin Hüseynov, Elşanə Vəliyeva, Əhməd Əhmədov, Aqil Abbasov) tərəfindən Real TV-də yayımlanan "Femida vaxtı" verilişində vərəsəlik hüququ, ər-arvadın əmlak bölgüsü, alimentin müəyyən hissəsinin uşağın adına açılmış bank hesabına yönəldilməsi qaydası, əmək mübahisələri və uşaqla ünsiyyət mübahisələrinə dair mövzular ətrafında maarifləndirici çıxışlar (ümumilikdə 8 yayım) edilmişdir.

Hüquqi Ekspertiza və Qanunvericilik Təşəbbüsləri Mərkəzi ilə Ailə, Qadın və Uşaq problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin birgə əməkdaşlığı çərçivəsində həyata keçirilən layihə üzrə Ailə Məcəlləsinin nikahın bağlanması və nikaha xitam verilməsi ilə bağlı normalarının, xüsusən boşanmaların sayının azaldılması, həmçinin uşaq hüquqları, məişət zorakılığı sahələrində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi istiqamətində ətraflı rəy və təkliflər təqdim edilmişdir.

Mülki Kollegiyanın hakimi Vüqar Həsənov Ədliyyə Akademiyasının Elmi Şurasının tərkibinə daxil olmuş və Elmi Şuranın fəaliyyət istiqaməti ilə bağlı bir neçə müzakirələrdə iştirak etmişdir.

Mülki Kollegiyanın sədri və hakimləri Məhkəmə-Hüquq Şurasının təşəbbüsü ilə Ədliyyə Akademiyası tərəfindən təşkil edilən hakimlərin və hakimliyə namizədlərə müxtəlif mövzularda mühazirələrin tədris edilməsində iştirak etmişdirlər.

2024-cü il 10 oktyabr tarixində Mülki Kollegiyanın sədri Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatçılığı ilə vəkillər və hakimlər üçün "Məişət zorakılığı ilə mübarizə və məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərlə davranış" mövzusunda təlimdə məruzəçi qismində iştirak edərək, məişət zorakılığı ilə bağlı ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi vəziyyəti, qüvvədə olan qanunvericilik normalarına dəyişikliklər edilməsi barədə qanun layihələrinə təkliflərin Ali Məhkəmə tərəfindən təqdim edildiyi barədə məlumat vermiş, məişət zorakılığının qarşısının alınması ilə bağlı vətəndaşların müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına çıxışının daha da sadələşdirilməsi barədə fikirlərini qeyd etmişdir.

Hesabat ilində Mülki kollegiyanın sədri tərəfindən 265 vətəndaşın qəbulu (23 qəbul) həyata keçirilmişdir.

1.1. Hesabat dövründə ölkə üzrə məhkəmələrdə yekunlaşdırılmış mülki işlər barədə məlumat

Hesabat dövründə ölkə üzrə mülki icraat qaydasında 210.518 iş yekunlaşdırılmışdır ki, həmin iş yükünün məhkəmə instansiyaları üzrə bölgüsü aşağıdakı diaqramlarda əks etdirilmişdir:

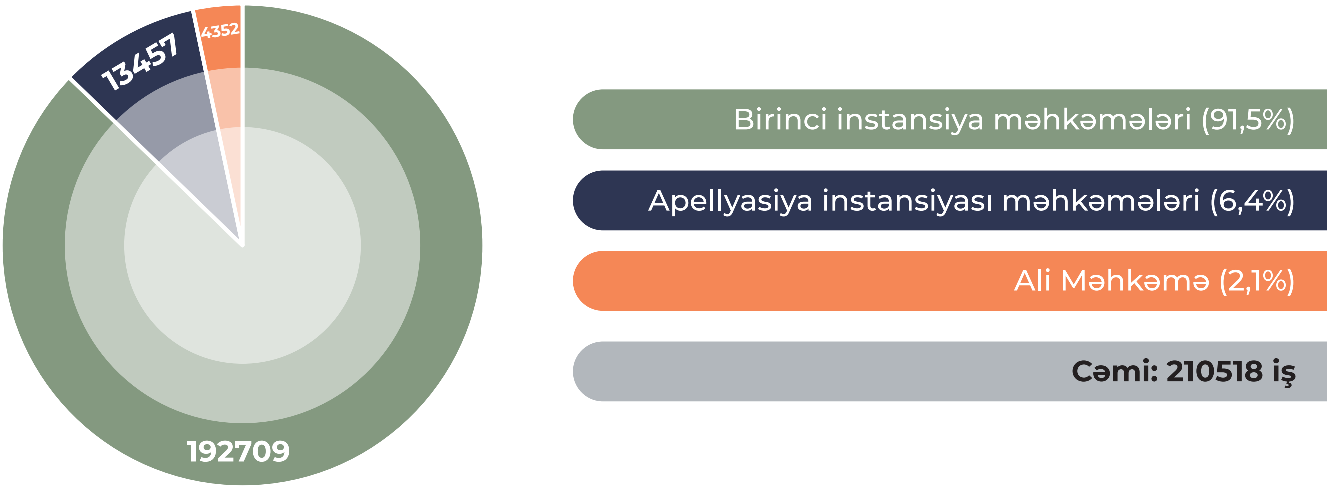

Ölkə üzrə yekunlaşdırılmış mülki işlərin son 5 il üzrə dinamikası:

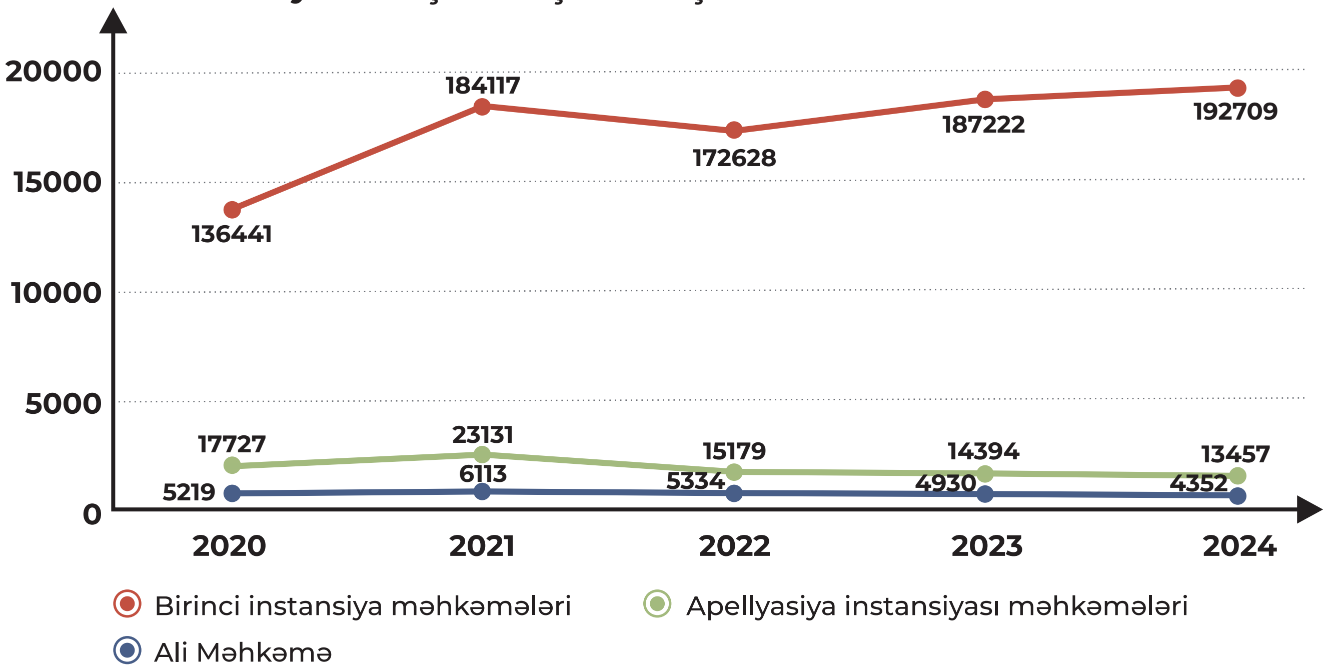

Ötən ilin müvafiq göstəriciləri ilə müqayisə

Birinci instansiya məhkəmələri	Apellyasiya instansiyası məhkəmələri	Ali Məhkəmə
+2,93%	-7%	-11,72%

Ali Məhkəmə üzrə iş yükünə mülki işlər, məhkəmə aidiyyəti ilə bağlı mübahisələr, təqdimat, məhkəmə tərkibinə etiraz və xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası barədə işlər daxildir, kollegiyaya daxil olmuş digər müraciətlər bu statistikaya daxil edilməmişdir.

1.2. Mülki məhkəmə icraatı nəticəsində qəbul edilmiş məhkəmə aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri

Hesabat dövründə rayon (şəhər) məhkəmələrində çıxarılmış aktların sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Birinci instansiya məhkəmələrində yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Apellyasiya qaydasında yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Faiz göstəricisi	Apellyasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən ləğv edilmiş qərarların sayı	Qərarların ləğv faizi	Qərarların sabitlik faizi
2023	187222	14394	7,68%	3772	2,01%	97,99%
2024	192709	13457	7%	3942	2%	98%

Hesabat dövründə apellyasiya instansiya məhkəmələrinin aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur[1]:

	Apellyasiya instansiya məhkəmələrində yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Kassasiya qaydasında yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Faiz göstəricisi	Kassasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən ləğv edilmiş qərarların sayı	Qərarların ləğv faizi	Qərarların sabitlik faizi
2023	14394	4624	26,9%	889	6,2%	93,8%
2024	13457	4029	29,9%	656	4,9%	95,1%

[1] Kassasiya qaydasında yoxlanılmış qərar sayına xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası ilə bağlı qəbul edilmiş qərarlar daxil edilməmişdir.

1.3. Mülki kollegiyanın icraatında olmuş mülki işlər üzrə ümumi statistik məlumatlar

Hesabat dövründə Mülki kollegiyanın icraatında olmuş, o cümlədən qalıq keçmiş, daxil olmuş işlər, həmin işlərdən yekunlaşdırılmış və növbəti hesabat dövrünə qalıq keçmiş işlərlə bağlı statistik məlumatlar aşağıdakı cədvəllərdə əks etdirilmişdir:

Göstəricilər	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri
Cəmi icraat	5248	4524	-13,8%
Ötən hesabat dövründən qalıq keçən işlər	834 (15,8%)	624 (13,8%)	-25,2%
Hesabat dövründə daxil olan işlər	4414 (84,2%)	3900 (86,2%)	-11,6%
Yekunlaşdırılmış işlər	4624 (88,2%)	4029 (89%)	-12,9%
Növbəti hesabat dövrünə qalıq keçən işlər	624 (11,8%)	495 (11%)	-20,7%

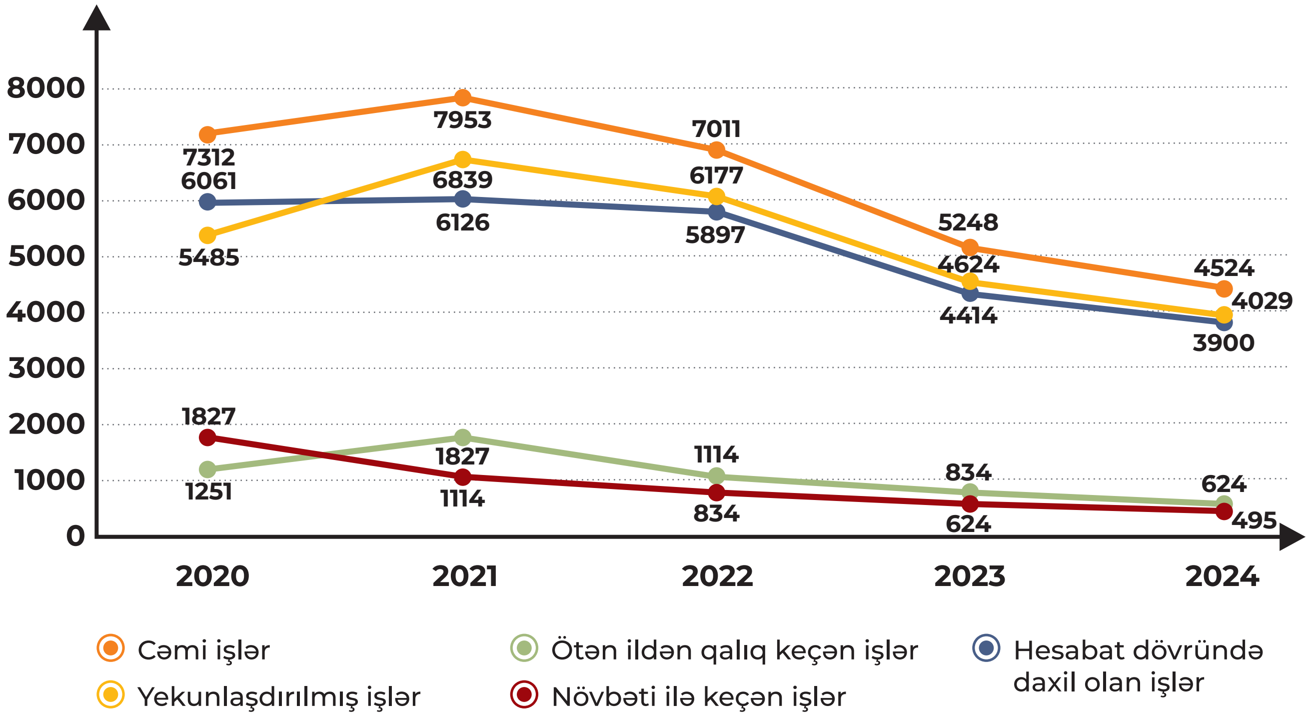

1.4. İcraatda olmuş işlərin növləri üzrə (indeks və predmet üzrə) təhlili

İl ərzində icraatda olan mülki işlərin icraatların növü üzrə (indeks üzrə) bölgüsü aşağıdakı qaydada olmuşdur:

İcraatın növü	2023-cü il (cəmi icraat)	2024-cü il (cəmi icraat)	Artıb-azalma faizləri	2024-cü il (yekunlaşdırılmış işlər üzrə faiz göstəriciləri ilə)
Mülki işlər	5248 (100%)	4524 (100%)	-13,8%	4029 (89%)
Onlardan: qətnamə	4548 (86,7%)	3977 (87,9%)	-12,5%	3494 (87,8%)
Onlardan: qərardad	570 (10,8%)	423 (9,4%)	-25,8%	413 (97,6%)
Onlardan: aidiyyət mübahisələri	92 (1,8%)	94 (2%)	+2,7%	92 (97,9%)
Onlardan: qərarların icrası qaydasında icraat	6 (0,1%)	2 (0,05%)	3 dəfə azalma	2 (100%)
Təqdimat	32 (0,6%)	25 (0,57%)	-21,8%	25 (100%)
Məhkəmə tərkibinə etiraz	–	3 (0,08%)	–	3 (100%)

1.5. Kassasiya şikayətlərinin mümkünlüyü məsələlərinə dair məlumatlar

Hesabat dövründə yekunlaşdırılmış 3909 iş (ümumilikdə yekunlaşdırılmış iş sayı 4029 işə bərabərdir, bununla belə bu təhlildə yalnız apellyasiya məhkəmələrinin aktlarından verilmiş kassasiya şikayətləri üzrə icraatda olmuş işlər nəzərə alınmış, məhkəmə aidiyyətinə dair mübahisələr (92 iş), məhkəmə tərkibinə etiraz (3 iş) və təqdimatlar (25 iş) ümumi saya daxil edilməmişdir) üzrə kassasiyanın mümkünlüyünün yoxlanılması nəticələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

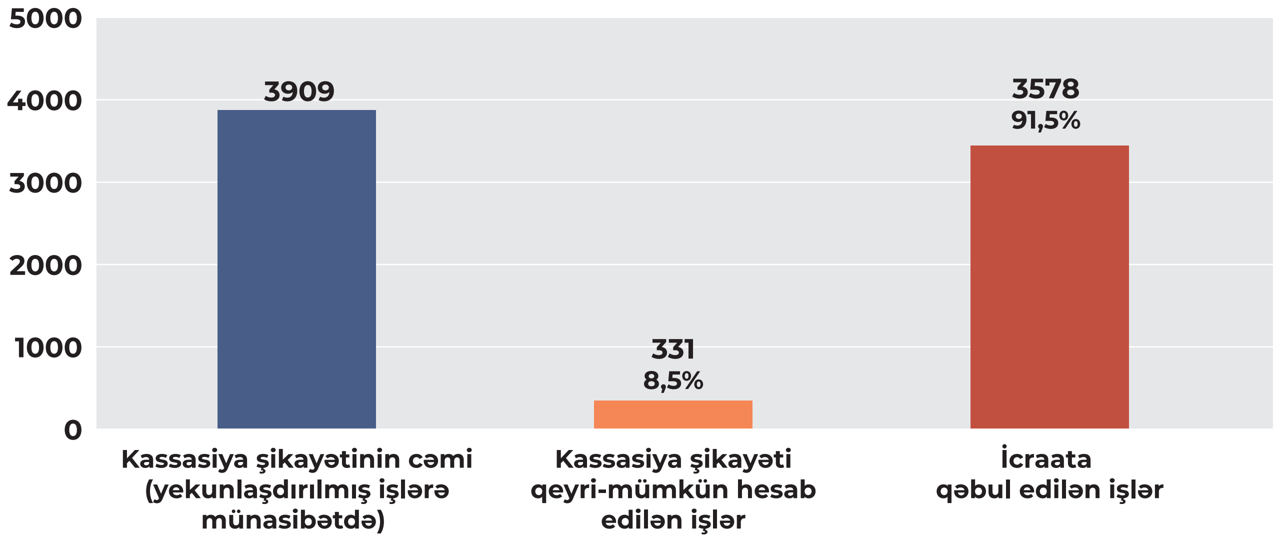

Kassasiya şikayəti qeyri-mümkün hesab edilmiş və kassasiya baxışından çıxarılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsü (yekunlaşdırılmış işlərə münasibətdə faiz göstəricisi ilə)

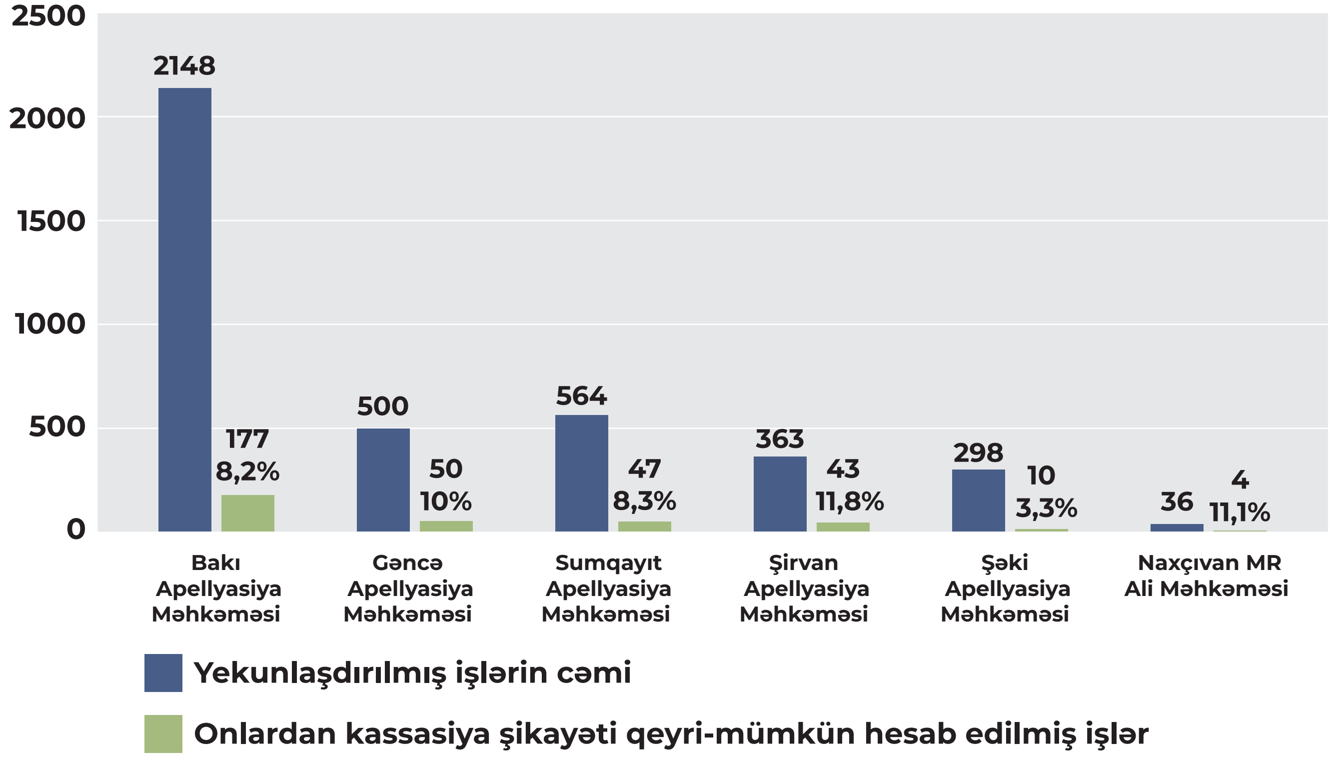

Qeyri-mümkün hesab edilmiş və kassasiya baxışından çıxarılmış kassasiya şikayətlərinin apellyasiya instansiyası məhkəmələri üzrə faizlə bölgüsü

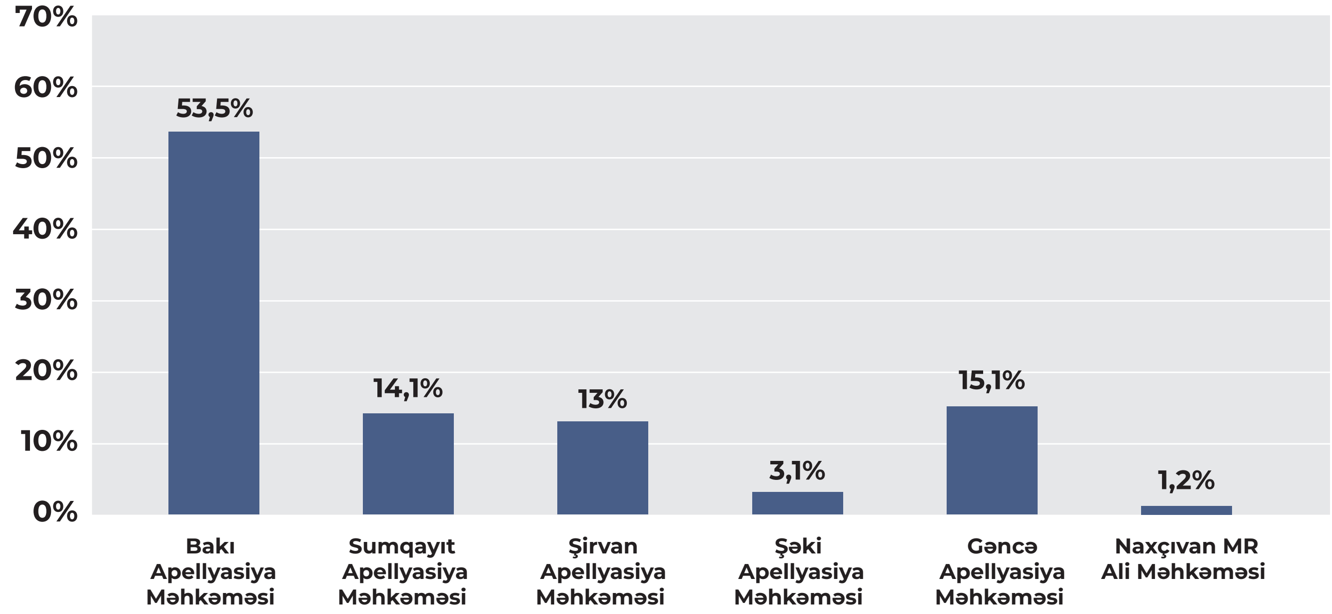

Kassasiya şikayətlərinin qeyri-mümkün hesab edilməsi və kassasiya baxışından çıxarılması ilə bağlı illər üzrə göstəricilər

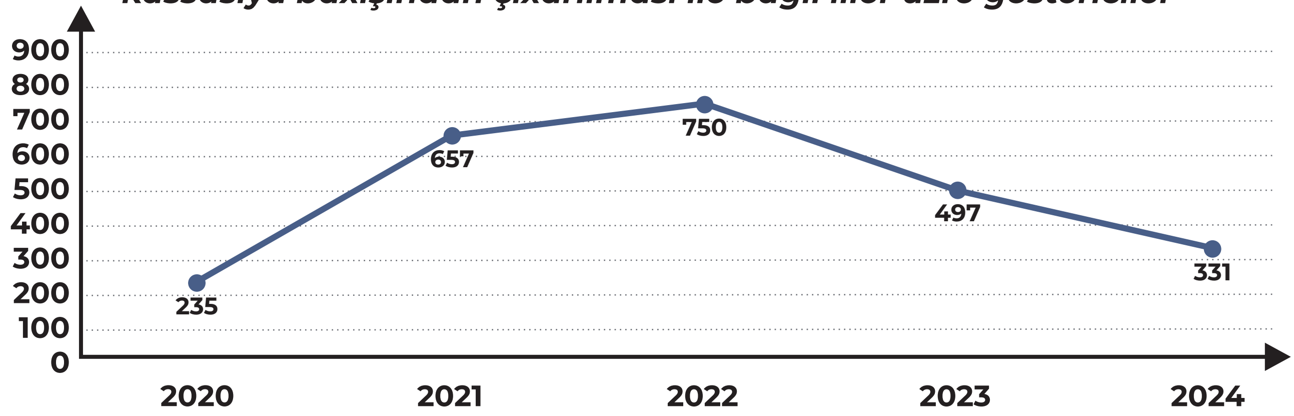

Ötən ilin göstəriciləri ilə müqayisəli təhlil

İşlərin cəmi
2023 — 497 iş
2024 — 331 iş

Aradan qaldırıla bilən pozuntular	Aradan qaldırılması mümkün olmayan pozuntular	Digər şəxsin kassasiya şikayəti ilə əlaqədar apellyasiya məhkəməsinin müraciəti
2023: 336 iş (67,6%)	2023: 112 iş (22,5%)	2023: 49 iş (9,9%)
2024: 237 iş (71,6%)	2024: 46 iş (13,9%)	2024: 48 iş (14,5%)

Kassasiya şikayətinin qeyri-mümkün hesab edilməsi əsasları:

Aradan qaldırıla bilən pozuntular:

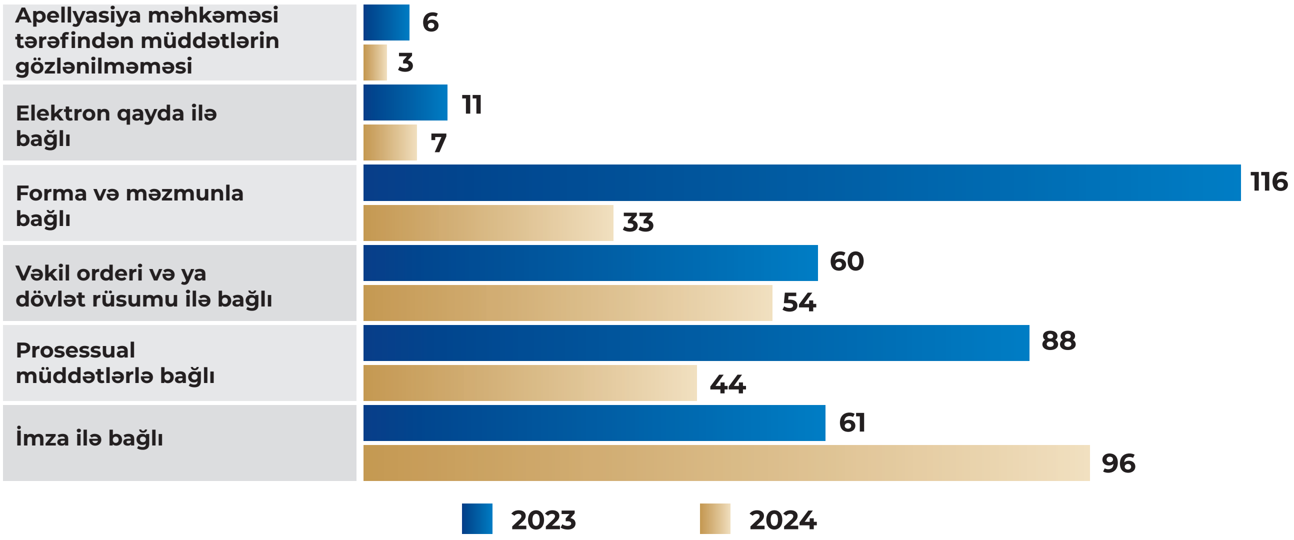

Aradan qaldırılması mümkün olmayan pozuntular:

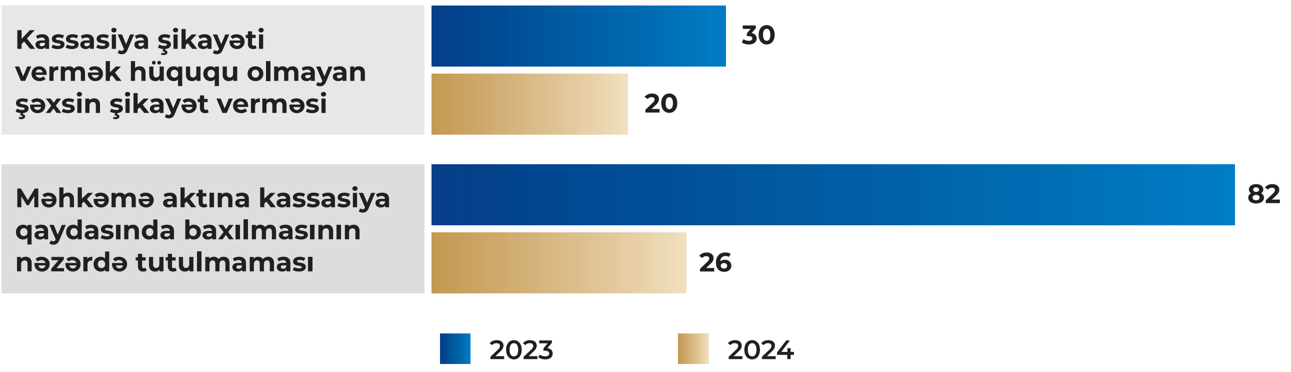

1.6. Mülki işlər üzrə kassasiya baxışının nəticələri barədə ümumi məlumatlar

Hesabat dövründə Mülki kollegiyada baxılmış işlərin nəticələri, o cümlədən kassasiya icraatına xitam verilmiş işlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

Kassasiya baxışının nəticələri	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri
Məhkəmə aktının dəyişdirilmədən saxlanılması	3080 (76,8%)	2879 (80,7%)	-6,5% (+3,9%)
Məhkəmə aktının dəyişdirilməsi	40 (1%)	30 (0,9%)	-25% (-0,1%)
Məhkəmə aktının ləğv edilməsi	889 (22,2%)	656 (18,4%)	-26,2% (-3,8%)
Baxılmış işlərin cəmi	4009 (100%)	3565 (100%)	-11,1%
O cümlədən, kassasiya icraatına xitam verilməsi	15 (0,4%)	13 (0,36%)	-13,3% (-0,04%)

1.7. Məhkəmə aidiyyətinə dair mübahisələrlə bağlı məlumatlar

Aidiyyət işlərinin daxil olduğu birinci instansiya məhkəmələrinin yurisdiksiyasında olduğu apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgü

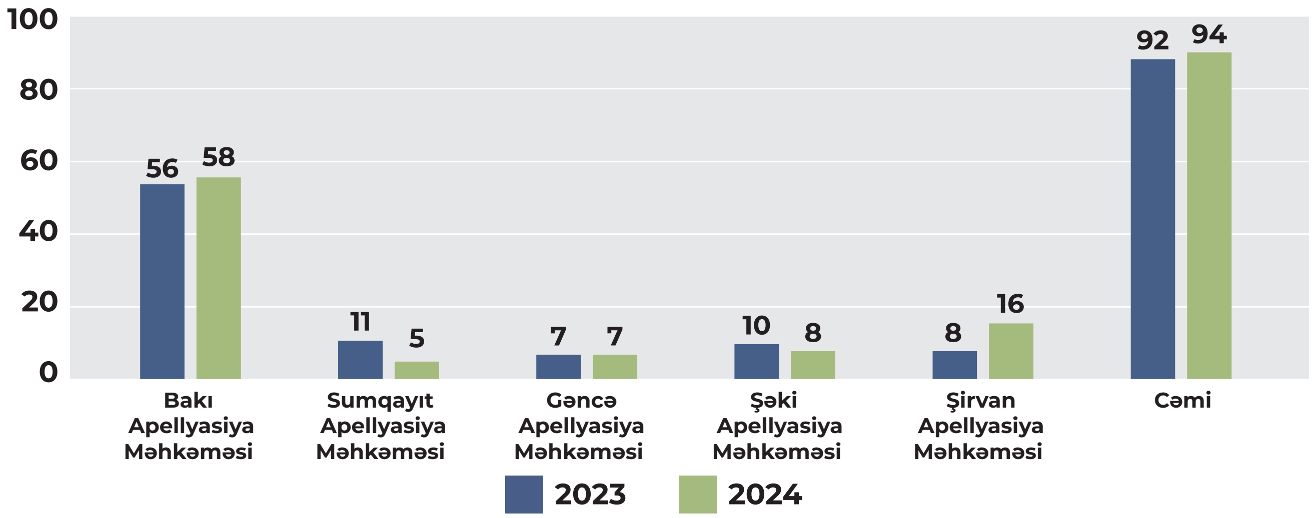

Həmin işlərdən 92 iş yekunlaşdırılmış, 2 iş isə növbəti hesabat dövrünə qalıq keçmişdir. Aidiyyət mübahisələrinin yekun nəticələrinə dair məlumatlar aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

Aidiyyət işlərinin cəmi		Qərardadlardan verilmiş şikayətlərin nəticəsi				Məhkəmələr arasında fikir ayrılığının həlli
		Cəmi	Şikayət təmin edilmiş, qərardad ləğv edilmiş	Şikayət rədd edilmiş, qərardad dəyişdirilmədən saxlanılmış	Şikayət qeyri-mümkün hesab edilmiş	
2023	92	86 (94,5)	21 (32,5%)	44 (67,5%)	21	6 (5,5%)
2024	92	90 (97,8%)	18 (20%)	56 (80%)	16	2 (2,2%)

Mülki kollegiyada məhkəmə aidiyyətinə dair baxılmış işlərin son 5 il üzrə müqayisəsi

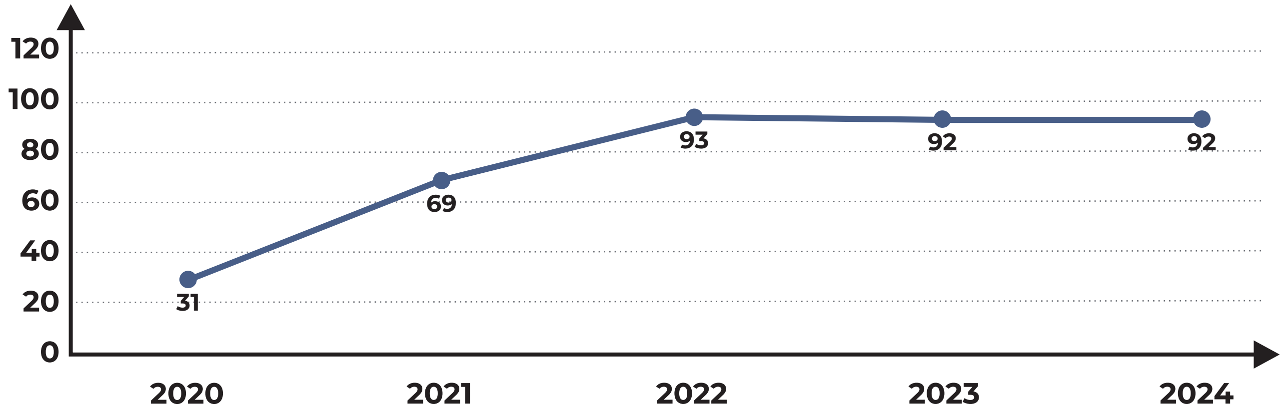

1.8. İcraatda olmuş digər işlər barədə məlumatlar

Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası barədə işlər üzrə statistik təhlil

Göstəricilər	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri
Cəmi icraat	345 (100%)	372 (100%)	+7,8%
Ötən hesabat dövründən qalıq keçən işlər	33 (9,5%)	39 (10,5%)	+18,2% (+1%)
Hesabat dövründə daxil olan işlər	312 (90,5%)	333 (89,5%)	+6,7% (-1%)
Yekunlaşdırılmış işlər	306 (88,7%)	323 (86,8%)	+5,5% (-1,1%)
Növbəti hesabat dövrünə qalıq keçən işlər	39 (11,3%)	49 (13,2%)	+25% (1,9%)

Yekunlaşdırılmış işlərin təhlili:

İşin növü	2023	2024	Artıb-azalma faizləri
Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması	265 (86,6%)	277 (89,4%)	+4,5% (+2,8%)
Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin icrası	–	–	–
Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası	41 (13,4%)	46 (10,6%)	+12,2% (-2,8%)

Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası barədə işlərin nəticələrinin təhlili

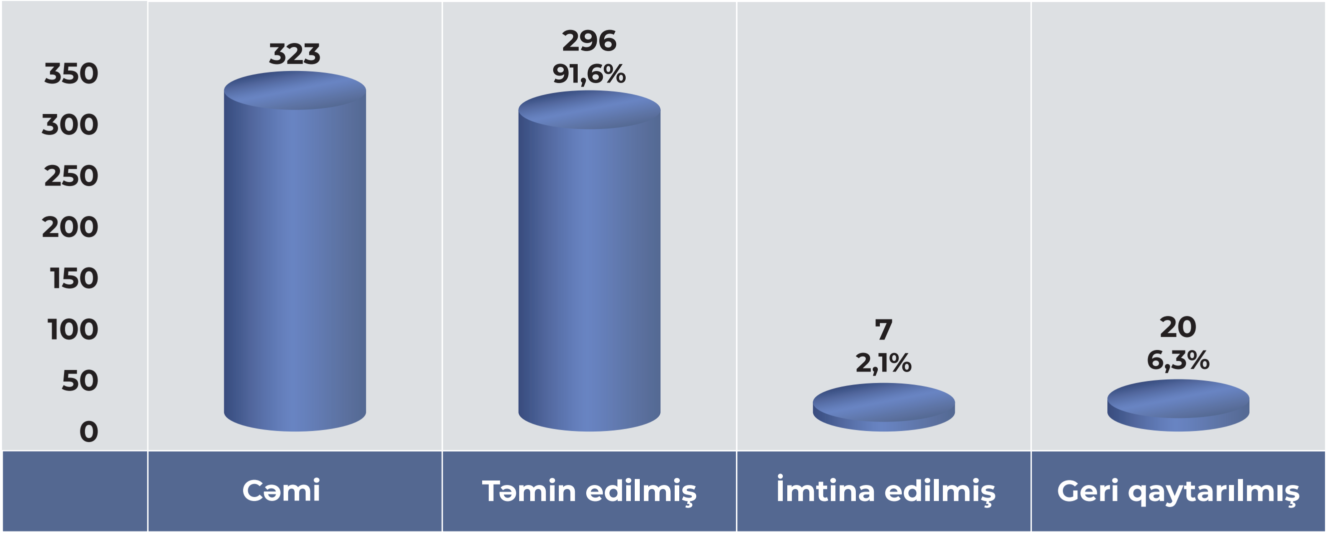

Plenum icraatı ilə bağlı ərizə və şikayətlər

Müraciətin növü	2023	2024	Artıb-azalma göstəriciləri
Əlavə kassasiya şikayətləri	281	250	- 31 iş (-11%)
Yeni açılmış hallar üzrə icraatla bağlı ərizələr	112	72	-40 iş (-35,7%)
İşdə iştirak etməyə cəlb edilməyən, məhkəmə aktı ilə maraqlarına toxunan şəxslərin ərizələri	24	21	-3 iş (-12,5%)
Cəmi	417	343	-74 iş (17,7%)

Dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına vəkillə təmin edilmə barədə ərizələrə baxılmasına dair məlumatlar

Ərizələrin cəmi	Təmin edilmiş	Rədd edilmiş
31	24	7

1.9. Daxil omuş və yekunlaşdırılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsünə dair məlumatlar

Məhkəmələr	Daxil olan işlər			Yekunlaşdırılmış işlər		
	2023	2024	Artıb-azalma faizi	2023	2024	Artıb-azalma faizi
Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	2330	2116	-9,2%	2445	2148	-12%
Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	543	560	+3,1%	581	564	-2,9%
Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	569	463	-18,6%	610	500	-18%
Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	372	281	-24,5%	383	298	-22,2%
Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	444	330	-25,7%	451	363	-19,5%
Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	33	34	+3%	30	36	+20%
Cəmi	4291	3784	11,8%	4500	3909	-13,2%

Daxil olan işlər kütləsi

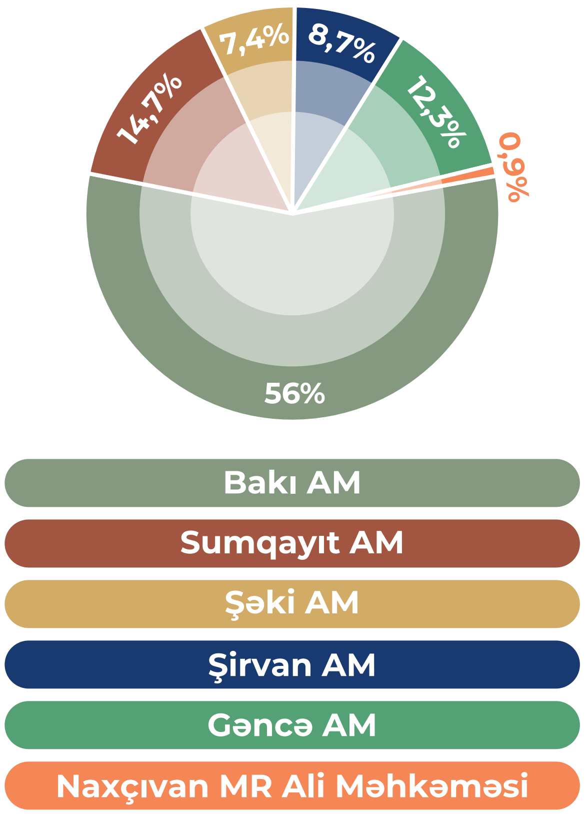

Həll edilən işlər kütləsi

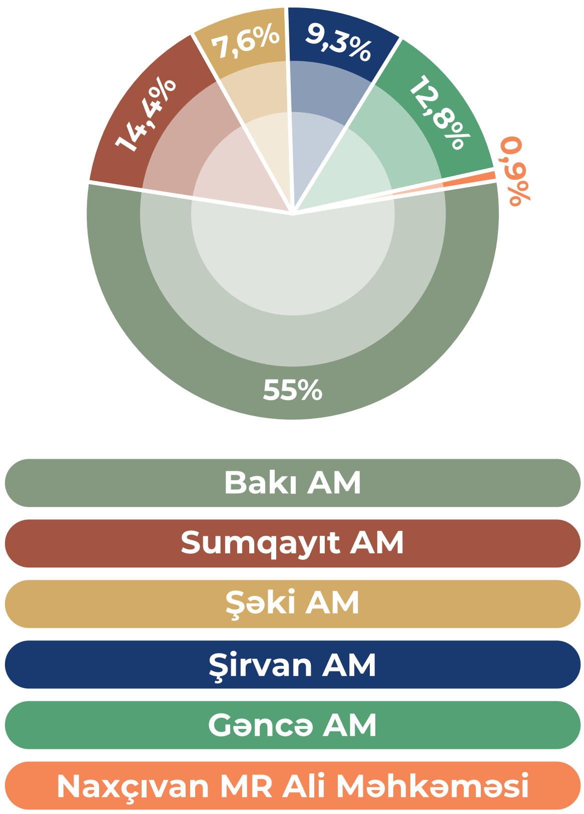

1.10. Baxılmış işlərin kateqoriyaları üzrə təhlili

Kassasiya qaydasında baxılmış cəmi 3565 işdən 3214 iş üzrə apellyasiya məhkəməsinin qətnaməsi, 351 iş üzrə isə apellyasiya məhkəməsinin qərardadı kassasiya baxışının predmeti olmuşdur.

Kassasiya qaydasında baxılmış qətnamələrinin təhlili

I. Apellyasiya instansiyası məhkəmələrinə münasibətdə bölgü:

İşin kateqoriyası	Bakı AM	Sumqayıt AM	Gəncə AM	Şəki AM	Şirvan AM	Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	Cəmi
Ailə-nikah münasibətlərindən yaranan mübahisələr	257 (53,2%)	68 (14%)	73 (15,2%)	32 (6,6%)	48 (10%)	5 (1%)	483 (100%)
Əşya hüquq münasibətlərindən, o cümlədən mənzil, torpaq münasibətlərindən yaranan mübahisələr	303 (44,7%)	117 (17,3%)	114 (16,9%)	64 (9,4%)	73 (10,8%)	6 (0,9%)	677 (100%0
Əmək münasibətlərindən yaranan mübahisələr	191 (72,9%)	23 (8,8%)	12 (4,6%)	18 (6,9%)	16 (6,1%)	2 (0,8%)	262 (100%)
Müqavilə münasibətlərindən yaranan mübahisələr	503 (58,9%)	127 (14,9%)	108 (12,6%)	49 (5,7%)	57 (6,7%)	10 (1,2%)	854 (100%)
Mülki hüquq pozuntularından (deliktlərdən) irəli gələn öhdəliklər	172 (61,3%)	44 (15,6%)	22 (7,8%)	19 (6,7%)	23 (8,2%)	1 (0,4%)	281 (100%)
Vərəsəlik hüququndan yaranan mübahisələr	50 (41,6%)	14 (11,7%)	29 (24,2%)	20 (16,6%)	5 (4,2%)	2 (1,7%)	120 (100%)
Sığorta fəaliyyətindən irəli gələn mübahisələr	13 (65%)	3 (15%)	-	1 (5%)	3 (15%)	-	20 (100%)
Şərəf, ləyaqət və işgüzar nüfuzun müdafiəsi ilə bağlı mübahisələr	11 (32,4%)	10 (29,3%)	6 (17,7%)	-	6 (17,7%)	1 (2,9%)	34 (100%)
Xüsusi icraat işləri üzrə	15 (35,7%)	8 (19%)	7 (16,7%)	6 (14,3%)	6 (14,3%)	-	42 (100%)
Əqli mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar mübahisələr	1 (100%)	-	-	-	-	-	1 (100%)
Digər işlər	280 (63,7%)	46 (10,5)	39 (8,8%)	34 (7,8%)	39 (8,8%)	2 (0,4%)	440 (100%)
Cəmi	1796 (55,9%)	460 (14,3%)	410 (12,7%)	243 (7,6%)	276 (8,6%)	29 (0,9%)	3214 (100%)

II. Kassasiya baxışının nəticələrinə münasibətdə bölgü:

İşin kateqoriyası	Cəmi	Ümumi qətnamələrlə faiz nisbəti	Dəyişdirilmədən saxlanılmış	Ləğv edilmiş	Dəyişdirilmiş
Ailə nikah münasibətlərindən yaranan mübahisələr	483 (100%)	15%	379 (88,6%)	94 (9,4%)	10 (2%)
Əşya hüquq münasibətlərindən, o cümlədən mənzil, torpaq münasibətlərindən yaranan mübahisələr	677 (100%)	21%	536 (79,2%)	141 (20,8%)	-
Əmək münasibətlərindən yaranan mübahisələr	262 (100%)	8,2%	217 (82,8%)	43 (16,4%)	2 (0,8%)
Müqavilə münasibətlərindən yaranan mübahisələr	854 (100%)	26,5%	697 (81,7%)	151 (17,6%)	6 (0,7%)
Mülki hüquq pozuntularından (deliktlərdən) irəli gələn öhdəliklər	281 (100%)	8,8%	223 (79,4%)	48 (17,1%)	10 (3,5%)
Vərəsəliyə dair mübahisələr	120 (100%)	3,8%	91 (75,8%)	29 (24,2%)	-
Sığorta fəaliyyətindən irəli gələn mübahisələr	20 (100%)	0,06%	17 (85%)	3 (15%)	-
Şərəf, ləyaqət və işgüzar nüfuzun müdafiəsi ilə bağlı mübahisələr	34 (100%)	1,05%	27 (79,4%)	6 (17,6%)	1 (3%)
Xüsusi icraat işləri	42 (100%)	1,3%	27 (64,3%)	15 (35,7%)	-
Əqli mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar mübahisələr	1 (100%)	-		1 (100%)	
Digər işlər	440 (100%)	13,9%	364 (82,3%)	75 (17%)	1 (0,2%)
Cəmi	3214	100%	2578 (80,3%)	606 (18,8%)	30 (0,9%)

Kassasiya qaydasında baxılmış qərardadların təhlili:

I. Apellyasiya instansiyası məhkəmələrinə münasibətdə bölgü

Prosessual məsələnin məzmunu	Bakı AM	Sumqayıt AM	Gəncə AM	Şəki AM	Şirvan AM	Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	Cəmi
Apellyasiyanın qeyri-mümkünlüyü	32 (47,7%)	4 (6%)	5 (7,5%)	11 (16,4%)	14 (20,9%)	1 (1,5%)	67 (100%)
Kassasiya şikayətinin geri qaytarılması	31 (46,9%)	10 (15,6%)	11 (17,2%)	3 (17,2%)	10 (15,6%)		64 (100%)
Kassasiya şikayəti verilməsi üçün ötürülmüş müddətin bərpası	60 (44,2%)	27 (19,9%)	14 (10,3%)	21 (15,5%)	13 (9,5%)	1 (0,7%)	136 (100%)
Iş üzrə icraata xitam verilməsi	38 (53,%)	13 (18,3%)	9 (12,8%)	5 (7%)	5 (7%)	1 (1,4%)	71 (100%)
MPM 402.2.5	5 (41,7%)	1 (8,4%)	-	4 (33,3%)	2 (16,6%)		12 (100%)
Cəmi	166 (47,2%)	55 (15,7%)	39 (11,2%)	44 (12,5%)	44 (12,5%)	3 (0,9%)	351 (100%)

II. Kassasiya baxışının nəticələrinə münasibətdə bölgü

Prosessual məsələnin məzmunu	Cəmi	Ümumi qərardadlarla faiz nisbəti	Dəyişdirilmədən saxlanılmış	Ləğv edilmiş
Apellyasiyanın qeyri-mümkünlüyü	67 (100%)	19,1%	53 (79,1%)	14 (20,9%)
Kassasiya şikayətinin geri qaytarılması	64 (100%)	18,3%	54 (82,8%)	11 (17,2%)
Kassasiya şikayəti verilməsi üçün ötürülmüş müddətin bərpası	136 (100%)	38,9%	124 (91,2%)	12 (8,8%)
Iş üzrə icraata xitam verilməsi	71 (100%)	20,3%	61 (85,9%)	10 (14,1%)
MPM 402.2.5	12 (100%)	3,4%	9 (75%)	3 (25%)
Cəmi	351 (100%)	100%	301 (85,7%)	50 (14,3%)

1.11. Kassasiya baxışının nəticələrinin işlərin aid olduğu apellyasiya məhkəmələrinə münasibətdə təhlili

Hesabat dövründə Mülki kollegiyada baxılmış işlərin nəticələri apellyasiya instansiyası məhkəmələrinə münasibətdə aşağıdakı kimi olmuşdur:

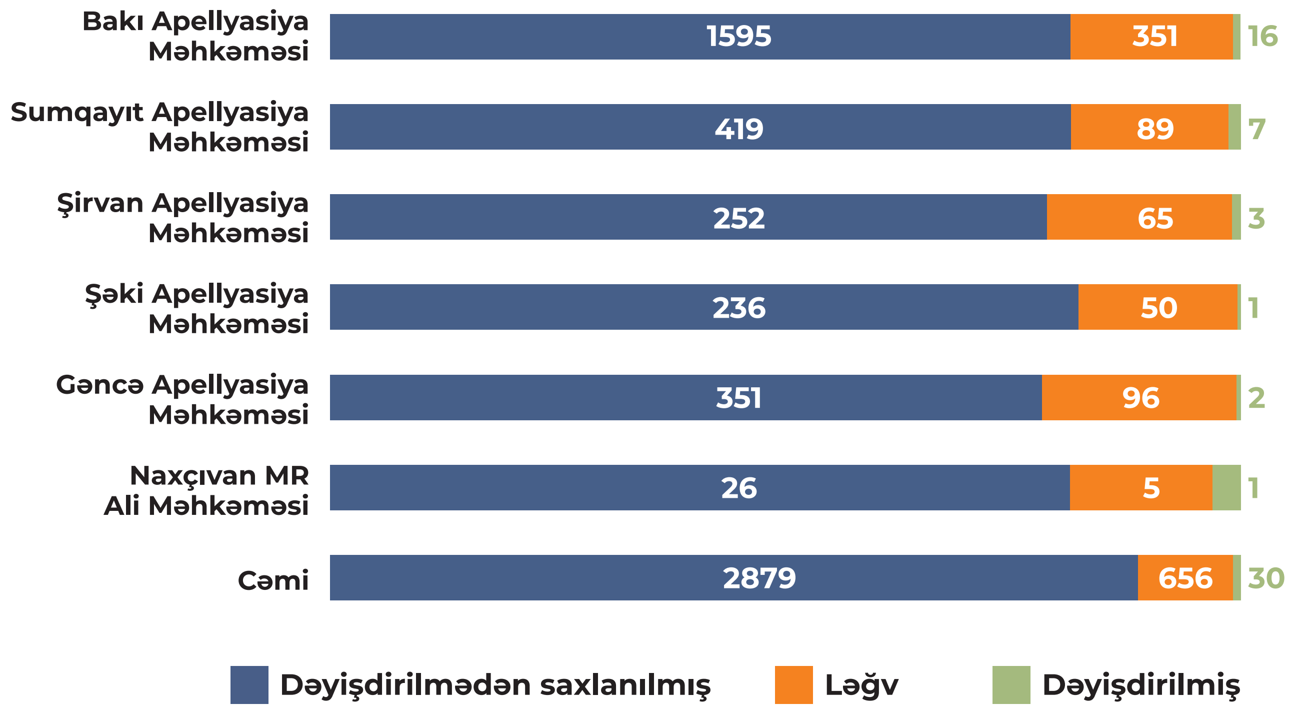

1.12. Hesabat dövründə Mülki kollegiyada vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan və ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə aktları (★★★ statuslu qərarlar)

№	Qərarın mahiyyəti	Qərarın nömrəsi	Qərarın qəbul edilmə tarixi
1	Müqavilə münasibətlərindən yaranan mübahisələr üzrə	2[102]-46/2024 2[102]-12/2024 2[102]-52/2024 2[102]-57/2024 2[102]-603/2024 2[102]-1323/2024 2[102]-1757/2024 2[102]-235/2024 2[102]-1687/2024 2[102]-3757/2024	22.01.2024 24.01.2024 29.01.2024 29.01.2024 14.05.2024 20.05.2024 14.06.2024 17.01.2024 13.12.2024
2	Əmək münasibətlərindən yaranan mübahisələr üzrə	2[102]-324/2024 2[102]-929/2024 2[102]-1335/2024	16.01.2024 23.04.2024 21.05.2024
3	Mülkiyyət hüququnun müdafiəsi ilə bağlı yaranan mübahisələr üzrə	2[102]-222/2024 2[102]-87/2024 2[102]-781/2024	16.01.2024 19.02.2024 29.02.2024
4	Mülki hüquqda müddətlərin tətbiqi üzrə	2[102]-1049/2024 2[102]-1921/2024 2[102]-3503/2024	01.04.2024 01.08.2024 29.10.2024
5	Əşya hüquq münasibətlərindən yaranan mübahisələr üzrə	2[102]-841/2024	18.04.2024
6	Vərəsəlik münasibətlərindən yaranan mübahisələr üzrə	2[102]-900/2024 2[102]-1792/2024 2[102]-3560/2024	22.04.2024 10.06.2024 26.11.2024
7	Prosessual məsələlər üzrə	2[102]-1481/2024 2[102]-1637/2024 2[102]-1243/2024 2[102]-3821/2024 2[102]-4056/2024	01.05.2024 01.05.2024 16.05.2024 19.11.2024 19.12.2024
Cəmi – 28			

1.13. Mülki və Kommersiya kollegiyaları tərəfindən məhkəmə təcrübəsinin vahidliyinin təmin edilməsi məqsədilə qəbul edilmiş qərardadlar

№	Qərarın mahiyyəti	Qərarın nömrəsi	Qərarın qəbul edilmə tarixi
1	Məhkəmə qərarı ilə təsdiq edilmiş barışıq sazişinin etibarsızlığı barədə iddianın mümkünlüyünə dair qanunvericiliyin tətbiqi məsələləri üzrə	№ 01/2024	23.02.2024
2	Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin paylı mülkiyyətlə bağlı bəzi müddəalarının tətbiqi məsələləri üzrə	№ 02/2024	06.12.2024

1.14. Hesabat dövründə baxılmış işlər üzrə ödənilmiş dövlət rüsumlarına dair məlumatlar

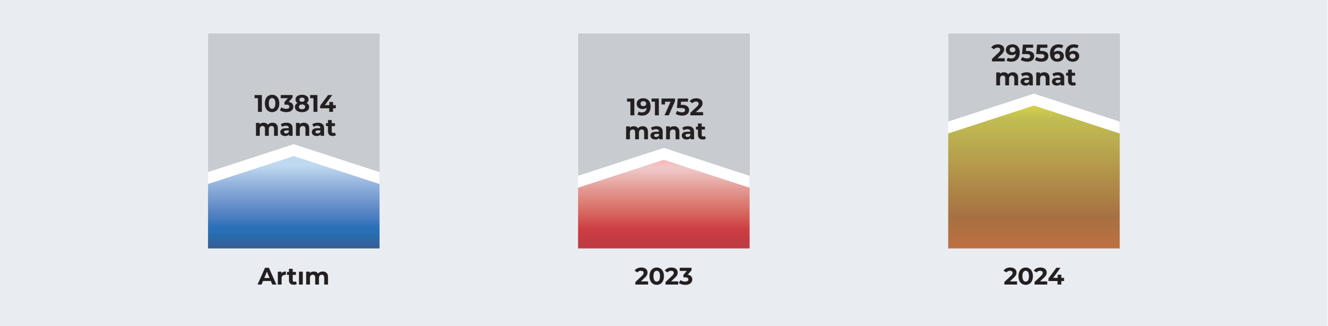

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

II BÖLMƏ

CİNAYƏT KOLLEGİYASI

02

2. Ali Məhkəmənin Cinayət kollegiyasının fəaliyyətinə dair ümumi məlumat

Ali Məhkəmənin Cinayət kollegiyası və müvafiq struktur bölmə tərəfindən Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin icraatında olmuş aşağıdakı 11 məsələ üzrə yazılı mülahizələr və mütəxəssis rəyi verilmişdir:

- Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 32.2, 84.1 və 170-ci maddələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 17-ci maddəsinin IV hissəsi ilə əlaqəli şəkildə şərh olunmasına dair Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun sorğusu üzrə yazılı mülahizə;

- Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 412.7-ci maddəsinin “İcra haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 17.1.7-ci maddəsi ilə əlaqəli şəkildə şərh edilməsinə dair Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun müraciəti üzrə yazılı mülahizə;

- Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 17, 66, 294.3-cü maddələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsinin I hissəsi, 63-cü maddəsinin I hissəsi, 64-cü maddəsi, 71-ci maddəsinin VIII hissəsi, “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 7-ci maddəsinin 1-ci bəndi ilə əlaqəli şəkildə şərh edilməsinə dair Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin müraciəti üzrə yazılı mülahizə;

- Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin “Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60 və 71-ci maddələrinin tələbləri baxımından Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prossesual Məcəlləsinin 442, 443, 444, 445, 447 və 449-cu maddələrinin şərh edilməsinə dair” müraciəti üzrə mütəxəssis rəyi;

- Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 157-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “mənzil” müddəasının Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 7.0.34-cü və 17-ci maddələri ilə əlaqəli şəkildə şərh edilməsinə dair Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun sorğusu üzrə yazılı mülahizə;

- Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 234-cü maddəsinin “Qeyd” hissəsinin birinci bəndinin “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 1-ci maddəsi ilə əlaqəli şəkildə şərh edilməsinə dair Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun sorğusu üzrə yazılı mülahizə;

- Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 430.4-cü maddəsinin və “Azərbaycan Respublikasının rezidentlərinin xarici valyutada, habelə qeyri-rezidentlərin milli və xarici valyutada əməliyyatlarının aparılması Qaydaları”nın 4.3.2-1-ci yarımbəndinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 59 və 79-cu maddələri ilə əlaqəli şəkildə, hüquqi müəyyənlik prinsipinin tələbləri baxımından şərh edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Şəki Rayon Məhkəməsinin müraciəti üzə yazılı mülahizə;

- Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 325 və 326.1-ci maddələrinin əlaqəli şəkildə şərh edilməsinə (“Azərbaycan Respublikasının dövlət təltifini qanunsuz yolla əldə etmə” müddəasının Azərbaycan Respublikasının dövlət təltifinin talanması əməlini ehtiva edib etməməsini müəyyən etmək üçün) dair Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun sorğusu üzrə yazılı mülahizə;

- Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 306-cı maddəsində icra qeydinin nəzərdə tutulmaması səbəbindən həmin normanın Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60, 63, 71 və 127-ci maddələrinə, habelə "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında" Konvensiyanın 6-cı maddəsinə, həmin Konvensiyaya dair 20 mart 1952-ci il tarixli Protokolun 1-ci maddəsinə, "İcra haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 70-ci və 82-ci maddələrinə uyğun olmayan hesab edilməsi barədə Səlimov Ramazan Baba Əli oğlunun müraciəti üzrə yazılı mülahizə;

- Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 499.1 və 499.2-ci maddələrinin əlaqəli şəkildə, eləcə də həmin Məcəllənin 499.1.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş "bir ildən artıq müddətə gecikdirilməklə" müddəasının İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 38-ci maddəsinə uyğunluğu baxımından şərh edilməsinə dair Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin müraciəti üzrə yazılı mülahizə;

- Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin VI hissəsinə müvafiq olaraq, Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 442-ci maddəsinin həmin Məcəllənin 216.2 və 215.7-ci maddələri baxımından şərh edilməsinə dair Səbail Rayon Məhkəməsinin müraciəti üzrə yazılı mülahizə.

Cinayət kollegiyasının hakimi Nazim Mövsümovun məsul olduğu "2023-cü ilin birinci yarımilliyində respublikanın apellyasiya, rayon (şəhər), ağır cinayətlər və hərbi məhkəmələrində baxılmış cinayət işlərində cəza təyini zamanı CM-nin 62-ci (cinayətə görə müəyyən edilmiş cəzadan daha yüngül cəza təyin edilməsi) və 70-ci (şərti məhkum etmə) maddələri ilə bağlı qanunvericiliyin tətbiqi təcrübəsi" mövzusu üzrə;

Cinayət kollegiyasının hakimi Rəşad Abdulovun məsul olduğu "2022-2023-cü illərdə baxılmış işlər üzrə məhkəmənin hazırlıq iclasında Azərbaycan Respublikası CPM-nin 303.3-cü maddəsində göstərilən əsaslarla cinayət işinin və ya məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materiallarının baxılmasına xitam verilməsi və onun ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurora qaytarılması zamanı qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiqi təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi" mövzusu üzrə;

Cinayət kollegiyasının hakimi Teyyub Muxtarovun məsul olduğu "2023-cü ilin ikinci yarımilliyində cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmə, cəzanın qalan hissəsini çəkmək üçün məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinə keçirmə və cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilməsi məsələləri üzrə hökmün icrası qaydasında verilmiş müraciətlərə məhkəmələr tərəfindən baxılması təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi" mövzusu üzrə məhkəmə təcrübəsinin təhlili şöbəsi tərəfindən ümumiləşdirmə aparılmışdır.

Cinayət kollegiyasının hakimləri 2024-cü ildə Ali Məhkəmənin qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə fəaliyyətində iştirak etmişlər.

Belə ki, 2024-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğundan, Vəkillər Kollegiyasından, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyindən və digər dövlət orqanlarından göndərilmiş qanunvericilik aktlarına dəyişikliklərin edilməsi haqqında aşağıdakı layihələr, təkliflər və sorğular üzrə Cinayət kollegiyasında müzakirələr aparılaraq, Ali Məhkəmənin müvafiq struktur bölmələri ilə birgə rəylər və təkliflər hazırlanmışdır:

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetindən daxil olmuş “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı”-nın layihəsi;

Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğundan daxil olmuş “Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” və “Xidməti və mülki silah haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə”, “Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” və “Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanun layihələri, “Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında”, “Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında”, “Elektron imza və elektron sənəd haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə”, “Elektron məhkəməyədək icraat” informasiya sisteminin yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı layihələri;

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən göndərilmiş “Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” və “Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında”, “Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar, Cinayət, Cinayət-Prosessual məcəllələrində dəyişiklik edilməsi haqqında”, “Üzərinə həbs qoyulmuş əmlakın yaxşılaşdırılması, satılması, icarəyə və ya idarəetməyə verilməsi Qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar layihəsi; “Azərbaycan Respublikası Cəzaların İcrası Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə”, “Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalar Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə” qanun layihələri, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının “Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin Qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 387 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında” ölkə Prezidentinin 2024-cü il 15 avqust tarixli 178 nömrəli Fərmanına uyğunlaşdırılmasına dair təkliflər, “Yol hərəkəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “ASAN ödəniş” sistemi haqqında Əsasnamə”nin təsdiq edilməsi barədə” 2015-ci il 11 fevral tarixli 463 nömrəli və “Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin mərkəzi informasiya sistemi haqqında Əsasnamə”nin təsdiq edilməsi barədə 2022-ci il 22 sentyabr tarixli 1845 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərman layihəsi; “Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsində, “Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında” və “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyi-

şiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 23 fevral tarixli 1099-VIQD nömrəli Qanununun qəbul edilməsi ilə əlaqədar normativ hüquqi aktların kolliziyasının aradan qaldırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərar layihəsi; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 6 mart tarixli 138s nömrəli sərəncamının 1.1.1.2-ci yarımbəndinin icrasının təmin edilməsi məqsədilə hazırlanmış qanun və fərman layihələri; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 9 fevral tarixli 101s nömrəli sərəncamının 1.2-ci bəndinin icrasının təmin edilməsi məqsədilə hazırlanmış qanun və fərman layihələri;

O cümlədən, Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının Rəyasət Heyəti tərəfindən göndərilmiş 1 qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən göndərilmiş 1 qanun layihəsi, Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən göndərilmiş 4 qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən göndərilmiş 1 qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən göndərilmiş 2 qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi tərəfindən göndərilmiş 1 qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən göndərilmiş 2 qanun layihəsi, Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən göndərilmiş 1 qanun layihəsi, Hüquqi ekspertiza və Qanunvericilik Təşəbbüs Mərkəzi Publik Hüquqi Şəxsi tərəfindən göndərilmiş 1 qanun layihəsi.

Cinayət kollegiyasının hakimləri 2024-cü ildə təşkil olunmuş müxtəlif konfranslarda, görüşlərdə, təlim üzrə tədbirlərdə, Ali Məhkəmənin, ümumiyyətlə məhkəmələrin, hakimlərin fəaliyyətinə aid digər məsələlərin həyata keçirilməsində iştirak etmişlər:

- Cinayət kollegiyasının sədri Hafiz Nəsibovun sədrliyi ilə birinci instansiya və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin hakimləri ilə online iclaslar keçirilmiş;
- Hakim Tahir Kazımov 2024-cü ilin 18 aprel tarixində Azərbaycan Hakimlər İttifaqının və Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Polis Akademiyasının birgə təşəbbüsü ilə bir qrup hakimin kursantlar və müəllim heyəti ilə görüşdə, Azərbaycan Respublikası Hakimlər İttifaqının xətti ilə - 2024-cü ilin 6 sentyabr tarixində Bakıda Azərbaycan Hakimlər İttifaqı və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin birgə təşkilatçılığı ilə "Law and climate" adlı beynəlxalq konfransında, 1 noyabr tarixində Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasında "Zəfər Günü - milli qürur və şərəf tariximiz" mövzusunda Respublika elmi - praktik konfransında, Cənubi Afrika Respublikasının Keyp Taun şəhərində Beynəlxalq Hakimlər Assosiasiyasının 66-cı İllik Toplantısında, Gəncə şəhərində keçirilmiş Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin yurisdiksiyasına daxil olan məhkəmə hakimlərinin iştirakı ilə seminarda, Şirvan şəhərində keçirilmiş Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin yurisdiksiyasına daxil olan məhkəmə hakimlərinin iştirakı ilə keçirilmiş seminarda iştirak etmiş;
- Hakim Tahir Kazımov həmçinin, 2024-cü ilin 26 iyul tarixində Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyası ilə Azərbaycan Hakimlər İttifaqı arasında birgə əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu imzalanmasında, Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğu yanında Elmi-Məsləhət Şurası tərəfindən keçirilmiş tədbirlərdə (o cümlədən, Xankəndi şəhərində keçirilmiş Elmi-Praktiki konfransda) iştirak etmiş;

- Hakim İlkin Rəcəbov 2024-cü ilin 3 iyun tarixində “FATF” Təşkilatının “Benefisiar sahiblik” mövzusunda onlayn kursda iştirak etmiş, üzvü olduğu Avropa Hakimlərinin Məşvərətçi Komitəsinin (CCJE) “Hakimlərin inzibati məsuliyyəti” başlıqlı 27 saylı Rəyinin hazırlanaraq 05.12.2024-cü il tarixdə qəbul edilməsi üçün tələb edilən Azərbaycan Respublikasına aid hissədə hesabatını və eyni təşkilat tərəfindən qəbul edilmiş “Məhkəmə Sistemində Müxtəliflik və İnklüzivlik” başlıqlı Tematik Tədqiqatın tərtibi üçün tələb edilən Azərbaycan Respublikasına aid hissədə hesabatını hazırlamış;

- Hakim Teyyub Muxtarov 2024-cü ilin 26 aprel, 24 may, 2 avqust, 30 sentyabr və 21 oktyabr tarixlərində Ədliyyə Akademiyasında hakimliyə namizədlər üçün təlimlər keçirilməsində iştirak etmiş, 2024-cü ilin 26 sentyabr tarixində “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılması ilə bağlı” mövzuda beynəlxalq konfransda iştirak etmiş;

- 2024-cü il 25 oktyabr tarixində Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin yanında Elmi-məsləhət şurasının növbəti iclası keçirilmiş, Cinayət kollegiyasının hakimlərinin iştirakı ilə keçirilən iclasda Cinayət Məcəlləsinin 312-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş “Vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmə (nüfuz alveri)” cinayətinin cinayət-hüquqi xarakteristikası, bu, habelə rüşvət alma və rüşvət vermə cinayətlərinin bir-birindən, eləcə də dələduzluq və s. oxşar cinayətlərdən fərqləndirilməsi” mövzusu müzakirə edilmiş;

- Hakim Ələsgər Novruzov Vəkillər kollegiyasının seçki komissiyasının il ərzində keçirilmiş iclaslarında iştirak etmiş;

- Cinayət Kollegiyasının hakimləri tərəfindən televiziya yayımı vasitəsi ilə məhkəmələrdə cinayət işlərinə baxılmasının xüsusiyyətləri, məhkəmə sistemində müasir çağırışlar, məhkəməyə müraciət və şikayət verilməsi qaydaları, müəyyən kateqoriya cinayət işlərinin xüsusiyyətləri və digər mövzularda maarifləndirici çıxışlar edilmişdir.

2024-cü il ərzində Cinayət kollegiyanın sədri tərəfindən 242 nəfər vətəndaşın qəbulu həyata keçirilmişdir.

2.1. Hesabat dövründə cinayət mühakimə icraatında baxılmış işlərə dair statistik məlumat

Hesabat dövründə ölkə üzrə cinayət mühakimə icraatında 39544 işə baxılmışdır ki, həmin iş yükünün (cinayət işləri, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materialları, xüsusi ittiham qaydasında şikayətlər üzrə icraat materialları, hərbi məhkəmələrin yurisdiksiyasına aid cinayət işləri və hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında icraat materialları) məhkəmə instansiyaları üzrə bölgüsü aşağıdakı diaqramlarda əks etdirilmişdir:

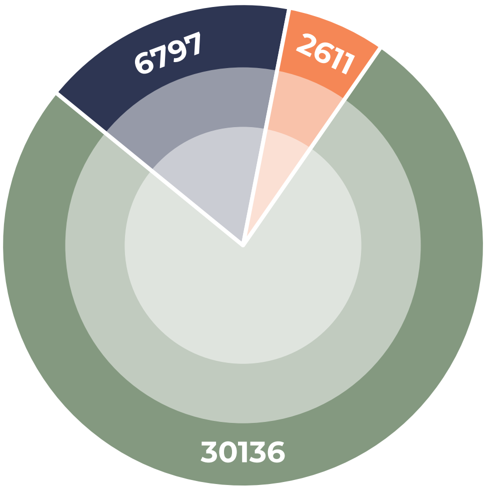

Birinci instansiya məhkəmələri (76,2%)

Apellyasiya instansiyası məhkəmələri (17,2%)

Ali Məhkəmə (6,6%)

Cəmi: 39544 iş

Cinayət mühakimə icraatında baxılan işlərin 5 il üzrə dinamikası:

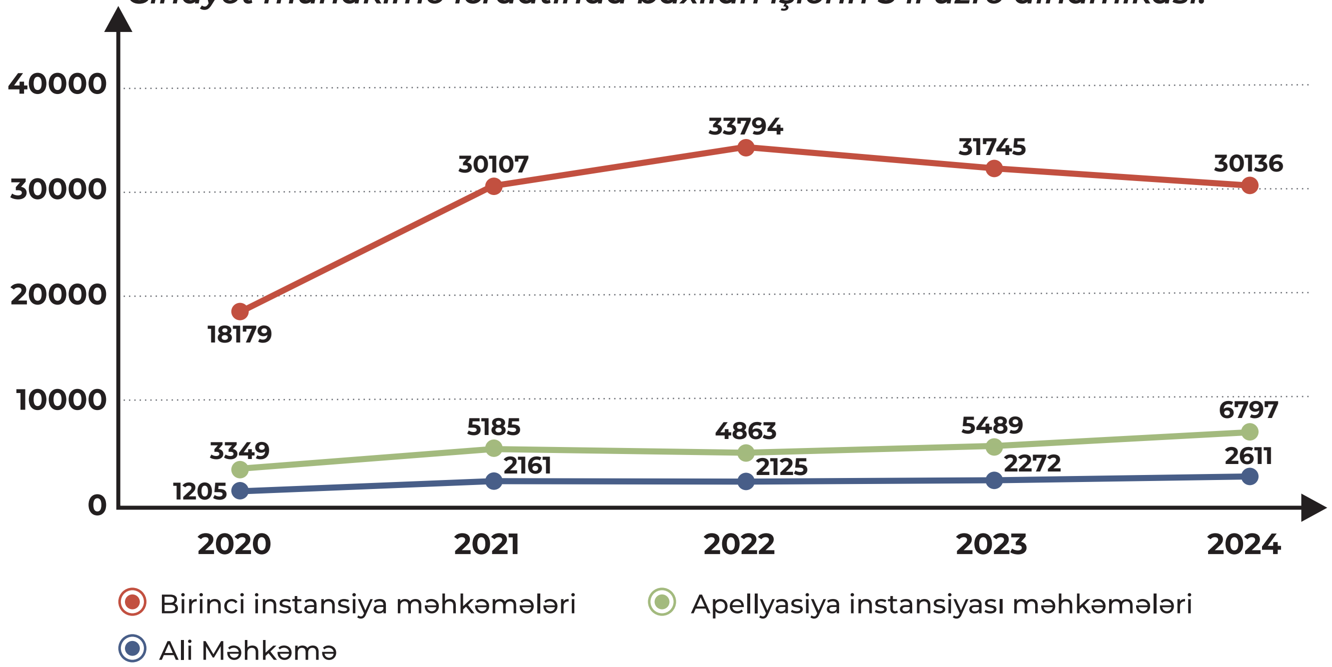

Ötən ilin müvafiq göstəriciləri ilə müqayisə

Birinci instansiya məhkəmələri üzrə	Apellyasiya instansiyası məhkəmələri üzrə	Ali Məhkəmə üzrə
-5%	+23,8%	+14,9%

2.2. Cinayət mühakimə icraatı nəticəsində qəbul edilmiş məhkəmə aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri

Hesabat dövründə birinci instansiya məhkəmələrində çıxarılmış aktların (cinayət işləri, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materialları, xüsusi ittiham qaydasında şikayətlər üzrə icraat materialları, hərbi məhkəmələrin yurisdiksiyasına aid cinayət işləri və hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında icraat materialları) sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Birinci instansiya məhkəmələrində baxılmış işlərin sayı	Apellyasiya qaydasında baxılmış işlərin sayı	Faiz göstəricisi	Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən ləğv edilmiş aktların sayı	Qərarların ləğv edilməsi faizi	Məhkəmə aktlarının sabitlik faizi
2023	31745	5489	17,3%	451	1,4%	98,6%
2024	30136	6797	22,6%	390	1,3%	98,7%

Hesabat dövründə apellyasiya instansiya məhkəmələrinin aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Apellyasiya qaydasında baxılmış işlərin sayı	Kassasiya qaydasında baxılmış işlərin sayı	Faiz göstəricisi	Kassasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən ləğv edilmiş aktların sayı	Qərarların ləğv edilməsi faizi	Məhkəmə aktlarının sabitlik faizi
2023	5489	2272	41,4%	209	3,8%	96,2%
2024	6797	2611	38,4%	180	2,6%	97,4%

2.3. İcraatda olmuş işlərə dair ümumi statistik məlumatlar

Hesabat dövründə Cinayət kollegiyasının icraatında olmuş işlər, o cümlədən ötən ildən qalıq keçmiş işlər, il ərzində daxil olmuş işlər, həmin işlərdən yekunlaşdırılmış və növbəti ilə qalıq keçmiş işlərlə bağlı statistik məlumatlar aşağıdakı diaqramlarda əks etdirilmişdir:

İşlərə görə:

Göstəricilər	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri
Cəmi icraat	3391	3688	+8,8%
Ötən hesabat dövründən qalıq keçən işlər	850	920	+8,2%
Hesabat dövründə daxil olan işlər	2541	2768	+8,9%
Baxılmış işlər	2272	2611	+14,9%
Baxışdan çıxarılan işlər	199	188	-5,5%
Növbəti hesabat dövrünə qalıq keçən işlər	920	889	-3,4%

Göstərilən meyarlar üzrə 5 illik dinamika*[1]*:

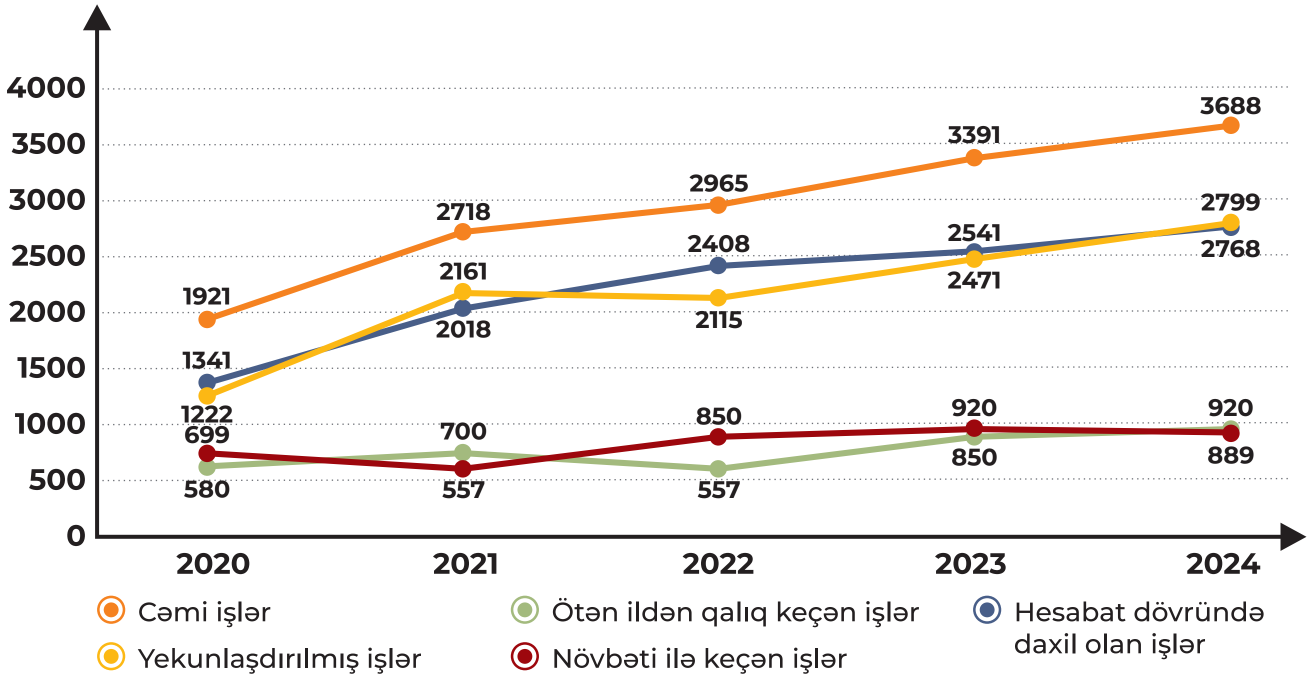

Şəxslərə görə:

Göstəricilər	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri
Cəmi icraat	3975	3988	+0,3%
Ötən hesabat dövründən qalıq keçən işlər	1005	1017	+1,2%
Hesabat dövründə daxil olan işlər	2970	2971	+0,05%
Baxılmış işlər	2643	2855	+8%
Baxışdan çıxarılan işlər	315	213	-32,4%
Növbəti hesabat dövrünə qalıq keçən işlər	1017	920	-9,5%

[1] Bu diaqramda əks olunmuş yekunlaşma göstəricisi baxılmış və baxışdan çıxarılmış işlərin cəminə bərabərdir.

Göstərilən meyarlar üzrə 5 illik dinamika[1]:

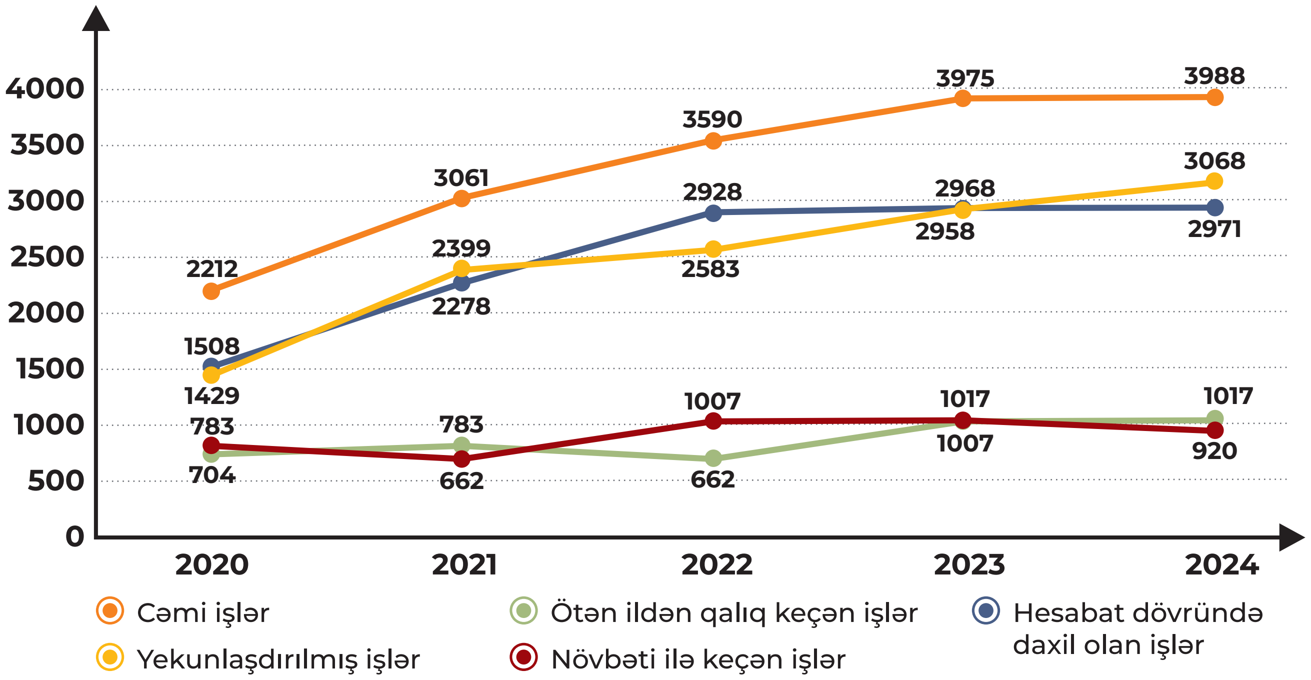

2.4. İcraatda olmuş işlər üzrə icraatın növlərinə (indekslər) dair məlumat

İşlər üzrə:

İcraatın növü	2023	2024	Artıb-azalma faizləri
Cinayət işləri (1 və 1-1 indeksləri üzrə)	3233 (95,3%)	3427 (92,95%)	+6%
Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında materiallar (7 və 7-1 indeksləri üzrə)	156 (4,55%)	259 (7%)	+66%
Xarici dövlətlərin məhkəmə qərarlarının tanınması (9 indeksi üzrə)	2 (0,05%)	2 (0,05%)	–
Cəmi	3391 (100%)	3688 (100%)	+8,8%

Şəxslər üzrə:

İcraatın növü	2023	2024	Artıb-azalma faizləri
Cinayət işləri (1 və 1-1 indeksləri üzrə)	3817 (96%)	3727 (93,45%)	-2,4%
Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında materiallar (7 və 7-1 indeksləri üzrə)	156 (3,95%)	259 (6,5%)	+66%
Xarici dövlətlərin məhkəmə qərarlarının tanınması (9 indeksi üzrə)	2 (0,05%)	2 (0,05%)	–
Cəmi	3975 (100%)	3988 (100%)	+0,3%

[1] Bu diaqramda əks olunmuş yekunlaşma göstəricisi baxılmış və baxışdan çıxarılmış işlərin cəminə bərabərdir.

2.5. Baxılmış müraciətlərin növlərinə dair məlumat

Hesabat dövründə Cinayət Kollegiyasında baxılan işlər üzrə müraciətlərin növü aşağıdakı kimi olmuşdur:

İcraatın növü	Kassasiya protesti əsasında		Kassasiya şikayəti əsasında		Təqdimat əsasında		Cəmi baxılıb	
	iş	şəxs	iş	şəxs	iş	şəxs	iş	şəxs
Cinayət işləri (1 və 1-1 indeksləri üzrə)	526 21,7%	617 23,2%	1894 88,3%	2047 76,8%			2420 100%	2664 100%
Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında materiallar (7 və 7-1 indeksləri üzrə)	26 13,7%	26 86,3%	163 13,7%	163 86,3%			189 100%	189 100%
Xarici dövlətlərin məhkəmə qərarlarının tanınması (9 indeksi üzrə)	–	–	2 100%	2 100%			2 100%	2 100%
Cəmi	552 21,1%	643 22,5%	2059 78,9%	2212 77,5%			2611 100%	2855 100%

İşlər üzrə:

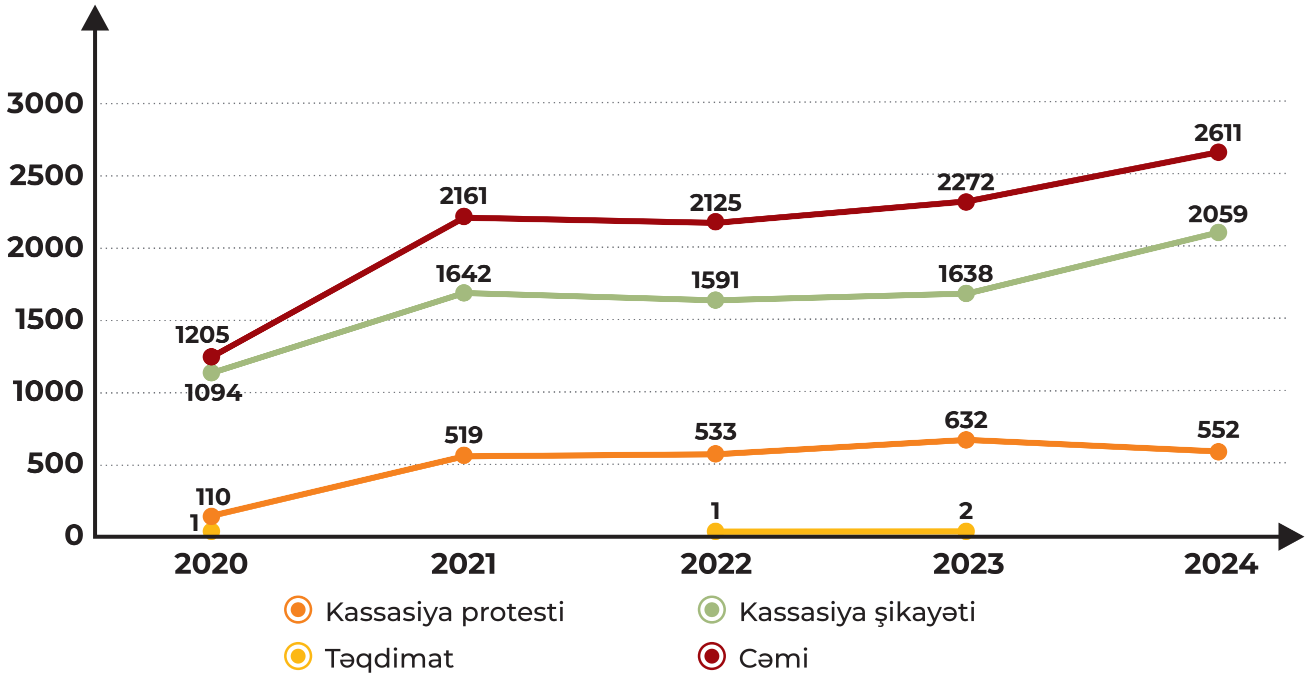

Şəxslər üzrə:

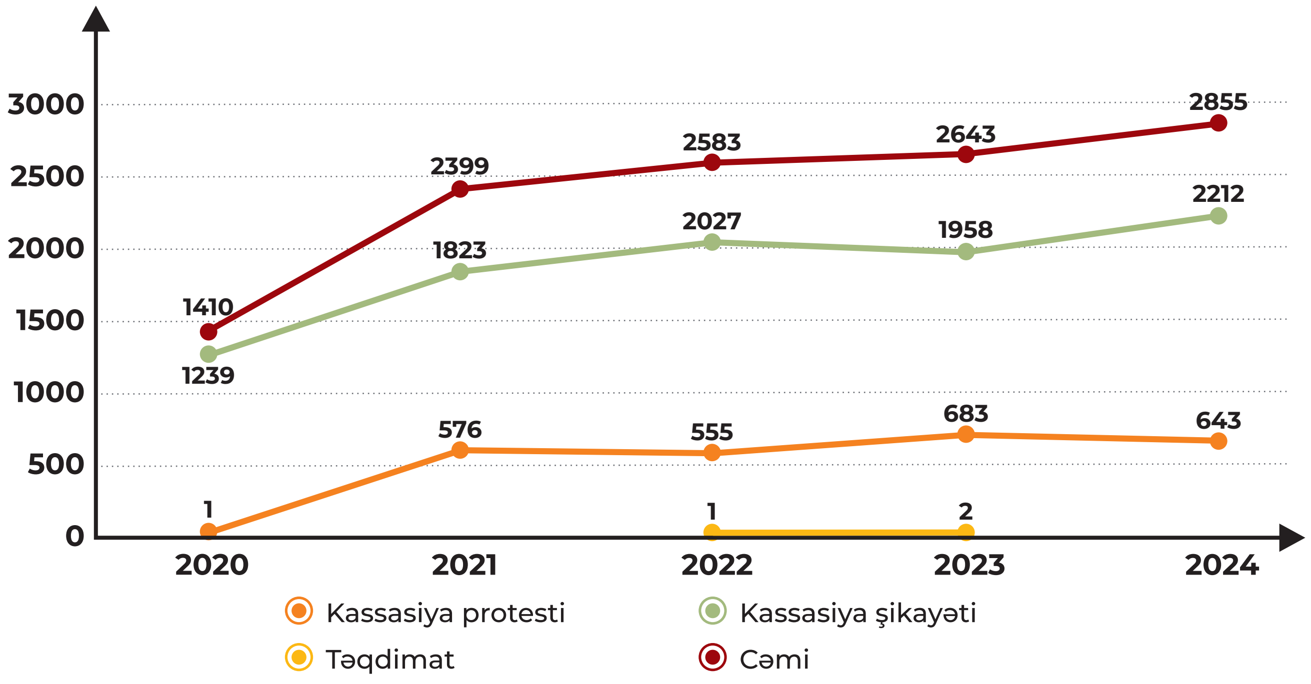

2.6. Baxışdan çıxarılmış, o cümlədən geri götürülmüş müraciətlərə dair məlumatlar

Hesabat dövründə Cinayət kollegiyasında baxılmadan yekunlaşdırılan işlərə dair məlumatlar aşağıdakı cədvəldə əks etdirilmişdir:

İcraatın növü	CPM-in 418.3-cü maddəsinə əsasən geri qaytarılmış		Kassasiya müraciəti geri götürülmüş	
	iş	şəxs	iş	şəxs
Cinayət işləri (1 və 1-1 indeksləri üzrə)	45	51	132	151
Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında materiallar (7 və 7-1 indeksləri üzrə)	2	2	9	9
Xarici dövlətlərin məhkəmə qərarlarının tanınması (9 indeksi üzrə)	-	-	-	-
Cəmi	47	53	141	160

Kassasiya şikayətini və ya protestini ilkin öyrənən hakim tərəfindən işin apellyasiya məhkəməsinə geri qaytarılması əsasları

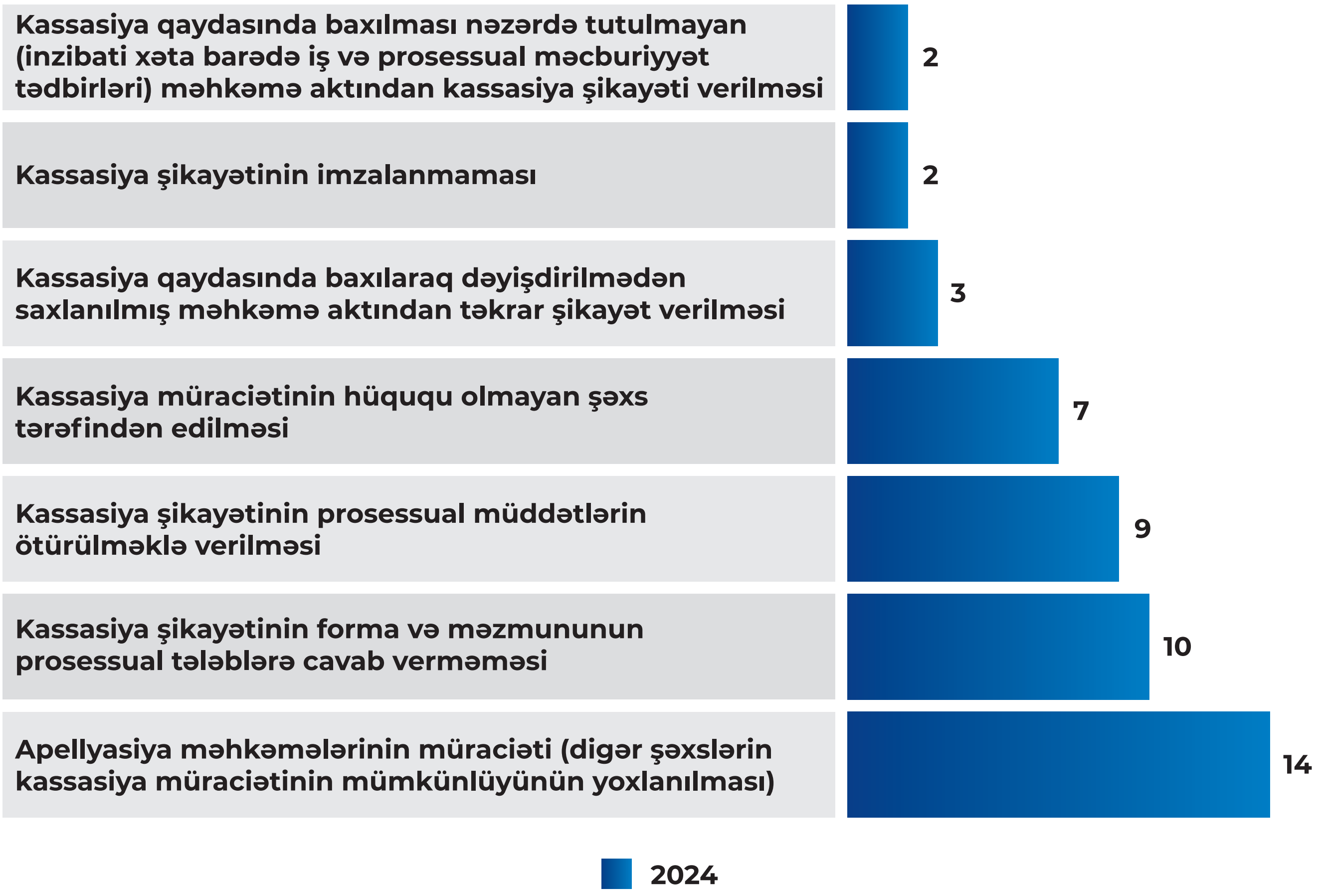

Mümkünlüyü yoxlanılmadan göndərilmiş kassasiya müraciətlərinin apellyasiya instansiyası məhkəmələri üzrə bölgüsü

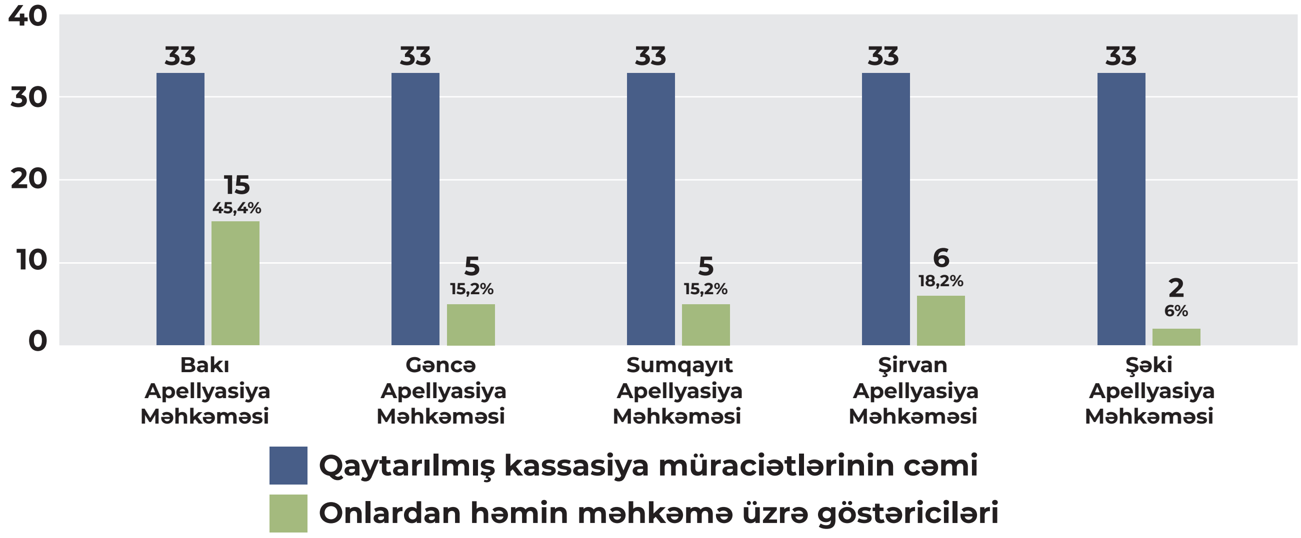

Kassasiya müraciəti (cəmi 141 iş üzrə) geri götürülmüşdür:

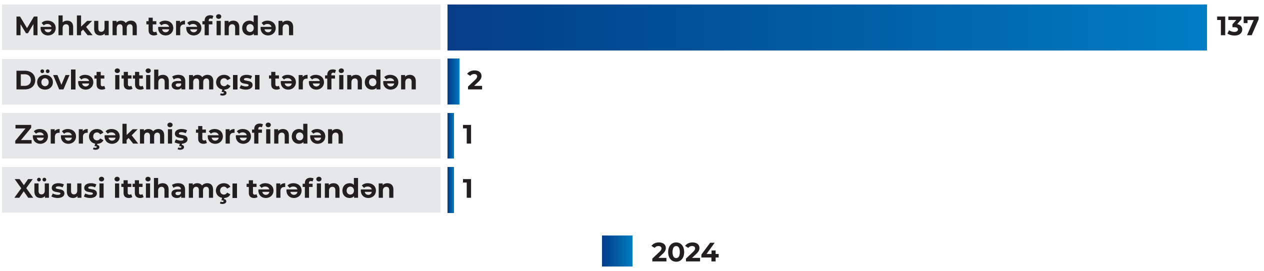

2.7. Məhkəmə aidiyyətinin müəyyən edilməsinə dair müraciətlərlə bağlı məlumatlar

Hesabat dövründə Cinayət kollegiyasına müxtəlif apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin yurisdiksiyasında fəaliyyət göstərən məhkəmələr arasında yaranmış fikir ayrılığının həll edilməsi ilə əlaqədar apellyasiya məhkəmələrinin sədrləri tərəfindən 9 müraciət daxil olmuşdur.

Müraciətlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsü:

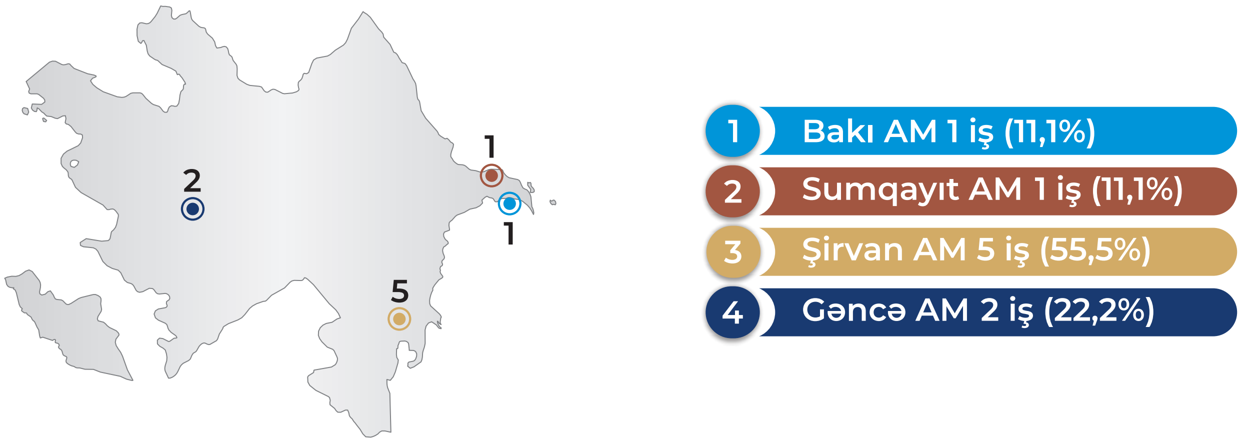

Ərazi üzrə məhkəmə aidiyyətinin müəyyən edilməsi ilə bağlı müraciətlər			Predmet üzrə məhkəmə aidiyyətinin müəyyən edilməsi ilə bağlı müraciətlər
ümumi məhkəmələr	ağır cinayətlər məhkəmələri	hərbi məhkəmələr	
6	3	–	–

Məhkəmələr arasında aidiyyətlə bağlı fikir ayrılığına səbəb olmuş əsaslar:

2.8. Kassasiya müraciətlərinə baxılması nəticələrinə dair ümumi məlumatlar

Hesabat dövründə Cinayət kollegiyasında mahiyyəti üzrə baxılmış müraciətlərin nəticələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

İşlərə görə:

İcraatın növü	Kassasiya protesti			Kassasiya şikayəti			Təqdimat	Cəmi	
	Cəmi	Təmin edilməmiş	Təmin edilmiş (tam və ya qismən)	Cəmi	Təmin edilməmiş	Təmin edilmiş (tam və ya qismən)		Təmin edilməmiş	Təmin edilmiş (tam və ya qismən)
Cinayət işləri (1 və 1-1 indeksləri üzrə)	526 100%	412 78,3%	114 21,7%	1894 100%	1611 85,5%	283 14,%	–	2023 83,6%	397 16,4%
Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında materiallar (7 və 7-1 indeksləri üzrə)	26 100%	23 88,4%	3 11,6%	163 100%	151 92,6%	12 7,4%	–	174 92%	15 8%
Xarici dövlətlərin məhkəmə qərarlarının tanınması (9 indeksi üzrə)	–	–	–	2 100%	1 50%	1 50%	–	1 50%	1 50%
Cəmi	552 100%	435 78,8%	117 21,2%	2059 100%	1763 85,6%	296 14,4%	–	2198 84,2%	413 15,8%

Şəxslərə görə:

İcraatın növü	Kassasiya protesti			Kassasiya şikayəti			Təqdimat	Cəmi	
	Cəmi	Təmin edilməmiş	Təmin edilmiş (tam və ya qismən)	Cəmi	Təmin edilməmiş	Təmin edilmiş (tam və ya qismən)		Təmin edilməmiş	Təmin edilmiş (tam və ya qismən)
Cinayət işləri (1 və 1-1 indeksləri üzrə)	618 100 %	485 78%	133 22%	2046 100%	1719 84%	327 16%	–	2204 83%	460 17%
Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında materiallar (7 və 7-1 indeksləri üzrə)	26 100%	23 88%	3 12%	163 100%	151 93%	12 7%	–	174 92%	15 8%
Xarici dövlətlərin məhkəmə qərarlarının tanınması (9 indeksi üzrə)	–	–	–	2 100%	1 50%	1 50%	–	1 50%	1 50%
Cəmi	644 100%	508 79%	136 21%	2211	1871	340	–	2379 100%	476 100%

2.9. Kassasiya qaydasında baxılmış cinayət işlərinin kateqoriyalar üzrə təhlili

Cinayət kollegiyasında 2024-cü ildə baxılmış cinayət işləri, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materialları, xüsusi ittiham qaydasında şikayətlər üzrə icraat materiallarına, habelə hərbi məhkəmələrin yurisdiksiyasına aid işlərə dair məlumatlar həmin işləri məhkumların təqsirli bilindikləri cinayətlərin Cinayət Məcəlləsinin hansı fəsilində yerləşməsinə, yəni qəsd edilən obyektə görə qruplaşdırdıqda, aşağıdakı cədvəldə təsvir edildiyi kimi olmuşdur.

Şəxsiyyət əleyhinə olan cinayətlər

Cinayətin növləri	Azərbaycan Respublikası CM-nin fəsilləri üzrə maddələr	Hökm və ya qərar dəyişdirilmədən saxlanılmışdır	Hökm və ya qərar ləğv edilmiş		Cəmi ləğv edilmiş	Dəyişdirilmiş	Cəmi
			Təkrar apellyasiya baxışına göndərilmiş	İcraatına xitam verilmiş			
Həyat və sağlamlıq əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 120-143	186/194	12/12	1/1	13/13	24/28	223/235
Şəxsiyyətin azadlığı və ləyaqəti əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 144-148	72/88	5/5	-	5/5	6/16	83/109
Şəxsiyyətin cinsi toxunulmazlığı və cinsi azadlığı əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 149-153	30/30	2/2	-	2/2	1/1	33/33
İnsan və vətəndaşın konstitusiya hüquq və azadlıqları əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 154-169	1/1	2/4	-	2/4	-	3/5
Yetkinlik yaşına çatmayanlar və ailə münasibətləri əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 170-176	3/4	2/3	-	2/3	--	5/7
Cəmi		292/317	23/26	1/1	24/27	31/45	347/389

İqtisadi sahədə cinayətlər

Cinayətin növləri	Azərbaycan Respublikası CM-nin fəsilləri üzrə maddələr	Hökm və ya qərar dəyişdirilmədən saxlanılmış	Hökm və ya qərar ləğv edilmiş		Cəmi ləğv edilmiş	Hökm və ya qərar dəyişdirilmiş	Yekun sayı
			Təkrar apellyasiya baxışına göndərilmiş	İcraatına xitam verilmiş			
Mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 177-189	425/463	36/40	1/1	37/41	55/68	517/572
İqtisadi fəaliyyət sahəsində olan cinayətlər	Mad. 190-213	65/85	8/10	-	8/10	3/5	76/100
Cəmi		490/548	44/50	1/1	45/51	58/73	593/672

İctimai təhlükəsizlik və ictimai qayda əleyhinə olan cinayətlər

Cinayətin növləri	Azərbaycan Respublikası CM-nin fəsilləri üzrə maddələr	Hökm və ya qərar dəyişdirilmədən saxlanılmış	Hökm və ya qərar ləğv edilmiş		Cəmi ləğv edilmiş	Cəmi dəyişdirilmiş	Cəmi
			Təkrar apellyasiya baxışına göndərilmiş	İcraatına xitam verilmiş			
İctimai təhlükəsizlik əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 214-233	63/71	13/18	1/1	14/19	10/12	87/102
Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar cinayətlər	Mad. 234-241	963/1027	49/50	-	49/50	96/99	1108/1176
İctimai mənəviyyat əleyhinə cinayətlər	Mad. 242-246	5/6	-	-		1/1	6/7
Ekoloji cinayətlər	Mad. 247-261	9/9	3/4	-	3/4	-	12/13
Hərəkət təhlükəsizliyi və nəqliyyat vasitələrinin istismarı qaydaları əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 262-270	99/100	13/13	-	13/13	12/12	124/125
Kompüter informasiyası sahəsində cinayətlər	Mad. 271-273	1/1	-	-	-	-	1/1
Cəmi	-	1140/1214	78/85	1/1	79/86	119/124	1338/1424

Dövlət hakimiyyəti əleyhinə olan cinayətlər

Cinayətin növləri	Azərbaycan Respublikası CM-nin fəsilləri üzrə maddələr	Hökm və ya qərar dəyişdirilmədən saxlanılmışdır (şəxslərin sayı)	Hökm və ya qərar ləğv edilmişdir		Cəmi ləğv edilmiş	Hökm və ya qərar dəyişdirilmiş	Cəmi
			təkrar apellyasiya baxışına göndərilmiş	İcraatına xitam verilmiş			
Dövlətin konstitusiya quruluşunun əsasları və təhlükəsizliyi əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 274-285	2/4	-	-	-	-	2/4
Ədalət mühakiməsi əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 286-307	22/22	1/1		1/1	-	23/23
Dövlət hakimiyyəti, dövlət qulluğu mənafeyi və yerli özünüidarə orqanlarında qulluq mənafeyi əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 308-314	39/58	8/10	-	8/10	21/32	68/100
İdarəetmə qaydası əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 315-326	18/21	5/5	-	5/5	1/1	24/27
Cəmi		81/105	14/16	-	14/16	22/33	117/154

Hərbi xidmət əleyhinə olan cinayətlər

Cinayətin növləri	Azərbaycan Respublikası CM-nin fəsilləri üzrə maddələr	Hökm və ya qərar dəyişdirilmədən saxlanılmış	Hökm və ya qərar ləğv edilmiş		Cəmi ləğv edilmiş	Hökm və ya qərar dəyişdirilmiş	Cəmi
			Təkrar apellyasiya baxışına göndərilmiş	İcraatına xitam verilmiş			
Hərbi xidmət əleyhinə olan cinayətlər	Mad. 327-353	20/20	5/5	-	5/5	-	25/25
Cəmi	-	20/20	5/5	-	5/5	-	25/25

2.10. Daxil olmuş və yekunlaşdırılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsünə dair məlumatlar

Məhkəmələr	Daxil olan işlər			Yekunlaşdırılmış işlər		
	2023	2024	Artıb-azalma faizi	2023	2024	Artıb azalma faizi
Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	1341	1360	+1,4%	1239	1421	+14,7%
Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	256	372	+45,3%	258	333	+29,1%
Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	261	372	+11,1%	264	256	-3%
Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	187	276	+47,6%	206	265	+28,6%
Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	476	507	+6,5%	490	498	+1,6%
Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	20	21	5%	14	26	+85,7%
Cəmi	2541	2768	+8,9%	2471	2799	-13,2%

Daxil olan işlər kütləsi

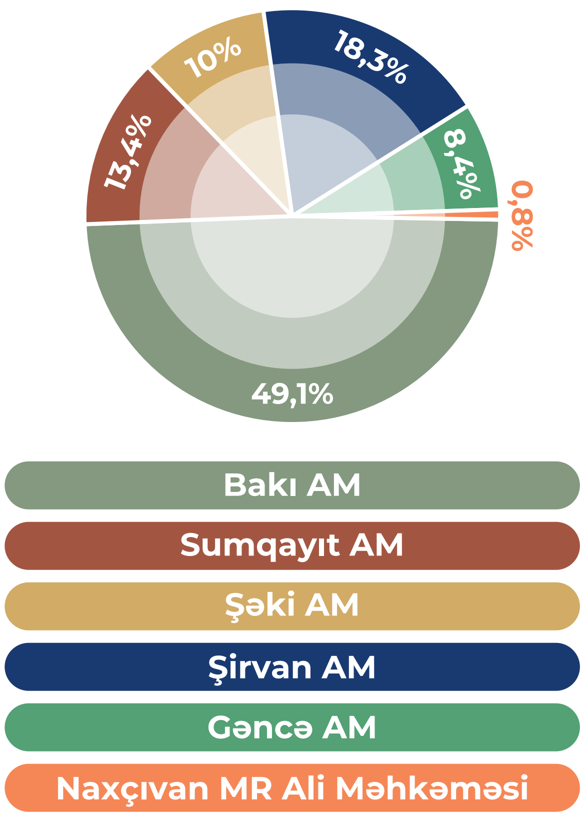

Həll edilən işlər kütləsi

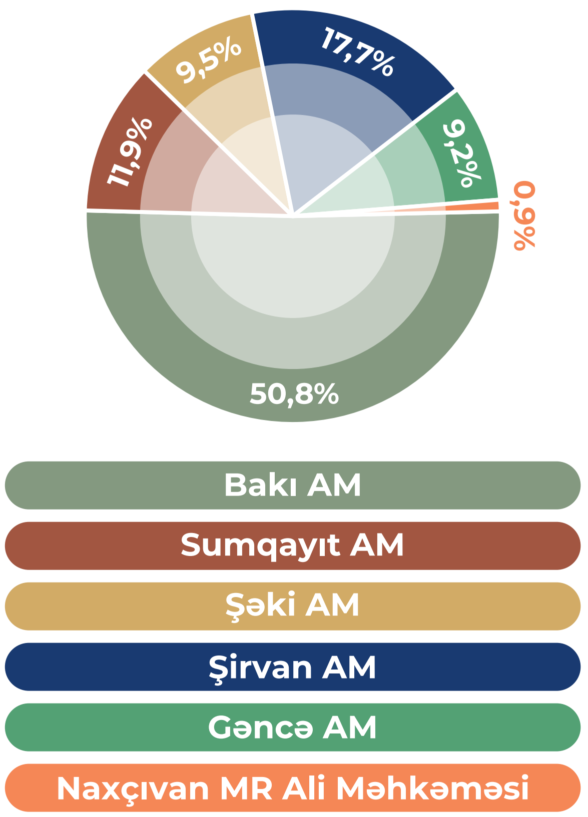

2.11. Baxılmış işlərin kateqoriyalara və apellyasiya məhkəmələrinə münasibətdə bölgüsünə dair məlumatlar

İşlərin növləri	Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	Cəmi
Həyat və sağlamlıq əleyhinə olan cinayətlər	104	34	34	17	34		223
Şəxsiyyətin azadlığı və ləyaqəti əleyhinə olan cinayətlər	49	7	7	7	13		83
Şəxsiyyətin cinsi toxunulmazlığı və cinsi azadlığı əleyhinə olan cinayətlər	11	6	3	4	8	1	33
İnsan və vətəndaşın konstitusiya hüquq və azadlıqları əleyhinə olan cinayətlər	1	1			1		3
Yetkinlik yaşına çatmayanlar və ailə münasibətləri əleyhinə olan cinayətlər – Yetkinlik yaşına çatmayanı cinayətkar fəaliyyətə cəlb etmə	2	1	1	1			5
Kibercinayətlər			1				1
Mülkiyyət əleyhinə olan cinayətlər	298	51	62	47	54	5	517
İqtisadi fəaliyyət sahəsində olan cinayətlər	32	5	9	3	24	3	76
İctimai təhlükəsizlik əleyhinə olan cinayətlər	30	17	11	13	15	1	87
İdarəetmə qaydası əleyhinə olan cinayətlər	6		3	5	10		24
Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə əlaqədar cinayətlər	568	79	139	80	236	6	1108
İctimai mənəviyyat əleyhinə cinayətlər	2	1	1		2		6
Ekoloji cinayətlər	1	1	4	4	2		12
Hərəkət təhlükəsizliyi və nəqliyyat vasitələrinin istismarı qaydaları əleyhinə olan cinayətlər – Yol hərəkəti və nəqliyyat vasitələrinin istismarı qaydalarını pozma	51	12	16	13	29	3	124
Dövlətin konstitusiya quruluşunun əsasları və təhlükəsizliyi əleyhinə olan cinayətlər	1		-		1		2
Ədalət mühakiməsi əleyhinə olan cinayətlər	15	1	3		4		23
Korrupsiya cinayətləri və qulluq mənafeyi əleyhinə olan digər cinayətlər	27	10	8	6	15	2	68
Hərbi xidmət əleyhinə olan cinayətlər	1	10	1	4	5	4	25
Cəmi	1199	236	303	204	454	25	2420

2.12. Hökmün icrası qaydasında baxılan işlərin apelyasiya məhkəmələr üzrə bölgüsü

Müraciətin əsası	Bakı Apellyasiya Məhkəməsi			Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi			Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi			Şəki Apellyasiya Məhkəməsi			Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi		
	Kassasiya protesti	Kassasiya şikayəti	Cəmi	Kassasiya protesti	Kassasiya şikayəti	Cəmi	Kassasiya protesti	Kassasiya şikayəti	Cəmi	Kassasiya protesti	Kassasiya şikayəti	Cəmi	Kassasiya protesti	Kassasiya şikayəti	Cəmi
Cəza çəkməkdən şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmə və cəzanın çəkilməmiş hissəsini daha yüngül cəza ilə əvəz etmə	15	37	52		4	4				1	32	33			
Xəstəliyə görə cəzanı çəkməkdən azad etmə		2	2												
Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrasından boyun qaçıran şəxsə təyin olunmuş cəzanın digər cəza növü ilə əvəz edilməsi	1	2	3					1	1						
Cəzasının çəkilməsi təxirə salınmış məhkumun cəzadan azad edilməsi											2	2	1	1	2
Məhkumluğun vaxtından əvvəl götürülməsi		1	1					1	1		1	1		1	1
Tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinin dəyişdirilməsi	3	2	5												
Şərti məhkumetmənin ləğv edilməsi, məhkumun məhkəmənin hökmü ilə təyin edilmiş cəzanın çəkilməsi üçün göndərilməsi								1	1						
Cəzaçəkmə müəssisələrinin növünün dəyişdirilməsi	2	16	21					1	1		9	9		5	5
Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəza çəkən məhkumun üzərinə əvvəllər qoyulmuş vəzifələrin dəyişdirilməsi														1	1
Digər əsas	2	33	35		2	2					3	3	1	2	3
Cəmi: 189 iş	23	96	119		6	6		4	4	1	47	48	2	11	12

2.13. İcraatda olmuş işlərin indekslərinə görə apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsünə dair məlumatlar[1]

İllər	Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	Cəmi
Cinayət işləri (1 və 1-1 indeksləri)							
2023	1231	256	278	526	224	15	2530
2024	1333	329	261	504	212	25	2664
Artıb-azalma faizləri	+8,3%	+29%	-6%	-4,2%	-5,4%	+67%	+5,3%
Hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında materiallar (7 və 7-1 indeksləri)							
2023	80	10	8	6	5	2	111
2024	119	4	6	12	48	-	189
Artıb-azalma faizləri	+49%	-60%	-25%	+100%	+8,6 dəfə		+70%
Xarici dövlətlərin məhkəmə qərarlarının tanınması (9 indeksi)							
2023	-	1	-	1	-	-	2
2024	-	1	-	1	-	-	2
Artıb-azalma faizləri	-	-	-	-	-	-	-
Cəmi							
2023	1311	266	286	533	229	17	2643
2024	1452	334	267	517	260	25	2855
Artıb-azalma faizləri	+11%	+26%	+7%	-3%	+14	+47	+8%

[1] Məlumatlar şəxslərə münasibətdə göstəriciləri əks etdirir.

2.14. Baxılmış işlərin nəticələrinin apellyasiya məhkəməsinə münasibətdə bölgüsü üzrə məlumatlar

Hesabat dövründə Cinayət kollegiyasında baxılmış işlərin nəticələri apellyasiya instansiyası məhkəmələrinə münasibətdə aşağıdakı kimi olmuşdur:

Məhkəmələr	Baxılmış işlərin cəmi (şəxslərə görə)		Dəyişdirilmədən saxlanılmış (şəxslərə görə)		Ləğv edilmiş (şəxslərə görə)		Dəyişdirilmiş (şəxslərə görə)	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	1311	1452	1022 78.0%	1233 84.9%	144 11.0%	95 6.5%	145 11.1%	124 8.5%
Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	286	267	230 80.4%	217 81.3%	41 14.3%	27 10.1%	15 5.2%	23 8.6%
Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	266	334	219 82.3%	267 80.2%	23 8.6%	14 4,2%	24 9.0%	53 15.9%
Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	533	517	453 85.2%	419 81.2%	43 8.1%	34 6.6%	37 6.8%	63 12.2%
Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	230	260	192 83.4%	219 84.2%	19 8.3%	28 10.8%	19 8.3%	13 5.0%
Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	17	25	15 88.2%	23 92.0%	1 5.9%	- -	1 5.9%	2 8.0%
Yekunu	2643	2855	2131	2378	271	198	241	278
Yekun faiz göstəricisi	100%	100%	80,6%	83,3%	10,2%	7%	9,2%	9,7%

2.15. Ali Məhkəmədə cinayət məhkəmə icraatında qəbul edilmiş vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan və ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə aktları (★★★ statuslu qərarlar)

Ali Məhkəmənin sədrinin məhkəmə aidiyyətinin müəyyən edilməsi ilə bağlı qərarları

Qərarın nömrəsi	Qərarın tarixi
1-8/1-708/2024	11.06.2024
1-8/1-500/2024	30.04.2024
1-8/1-1647/2024	24.09.2024
1-8/1-1870/2024	14.10.2024

Cinayət kollegiyasında kassasiya qaydasında baxılmış qərarlar

№	Qərarın mahiyyəti	Qərarın nömrəsi	Qərarın tarixi
1	Əməlin tövsifi	1(102)-444/2024 1(102)-464/2024 1(102)-732/2024 1(102)-293/2024 1(102)-1931/2024 1(102)-2143/2024 1(102)-2154/2024 1(102)-2339/2024 1(102)-1861/2024	20.02.2024 28.02.2024 16.04.2024 22.05.2024 20.09.2024 03.10.2024 03.10.2024 17.10.2024 27.09.2024
2	Cinayət məsuliyyətinə cəlbetmə müddətinin axımının başlanması	1(102)-28/2024 1-1(102)-37/2024	08.02.2024 28.06.2024
3	CM-in 79-cu maddəsinin tətbiqi	1(102)-40/2024 7(102)-19/2024	22.02.2024 16.05.2024
4	Bəraətin əsasları	1(102)-562/2024 1(102)-2034/2024	14.03.2024 04.10.2024
5	Cəza müddətinin hesablanması	7(102)-134/2024	28.06.2024
6	CM-in 62-ci maddəsinin tətbiqi	1(102)-1249/2024	25.06.2024
7	CM-in 74-cü maddəsinin tətbiqi	1(102)-1472/2024	02.07.2024
8	Mülki iddia məbləğinin hissə-hissə icra edilməsi	7(102)-193/2024	27.11.2024
9	Maddi sübutların taleyi	1(102)-1206/2024	24.09.2024

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

III BÖLMƏ

İNZİBATİ KOLLEGİYA

03

3. Ali Məhkəmənin İnzibati kollegiyasının fəaliyyətinə dair ümumi məlumat

Hesabat dövründə Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində ədalət mühakiməsinin keyfiyyətinin artırılması, məhkəmələrdə hüquqi məsələlərin həllinə yanaşmanın sabitliyini təmin edilməsi və vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılması məqsədilə Məhkəmə təcrübəsi üzrə yeni axtarış sistemi yaradılmışdır. İnzibati Kollegiya tərəfindən müxtəlif inzibati işlər üzrə müvafiq kateqoriyalar və alt kateqoriyalar həmin axtarış sisteminə daxil edilmişdir. Bununla da, aşağı instansiya məhkəmələri, o cümlədən geniş ictimaiyyət bu sistem vasitəsilə İnzibati Kollegiyada baxılan işlər üzrə konkret mübahisə predmetinə aid kateqoriya, alt kateqoriya və ya digər seçimlər etməklə kassasiya instansiya məhkəməsinin hüquqi mövqeyini asan şəkildə öyrənə biləcəklər.

"İnzibati və mülki hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrin məhkəmə aidiyyətinə dair" Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 2015-ci il 10 aprel tarixli 4 nömrəli qərarına əlavə və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 2024-cü il 9 oktyabr tarixli 9 nömrəli qərarı qəbul edilmişdir.

Hesabat ilində Azərbaycan Respublikasının inzibati və apellyasiya məhkəmələrinə əlilliyin müəyyən edilməsi, dəyişdirilməsi və ləğvi ilə bağlı mübahisələr üzrə 2022-ci ildə inzibati məhkəmələrdə baxılmış işlərin məhkəmə təcrübəsinin ümumiləşdirilməsinin nəticələri üzrə tərtib edilmiş icmal hesabat, eləcə də vergi mübahisələrinin ərazi aidiyyətinin müəyyənləşdirilməsinə dair müvafiq izahlar təqdim edilmişdir.

Türkiyə Respublikasının Ali İnzibati Məhkəməsi (Danıştay) ilə təcrübə mübadiləsi proqramı çərçivəsində Azərbaycan Respublikasından bir qrup hakimi və Ali Məhkəmənin Cinayət, inzibati və plenum işlərinin təşkili şöbəsinin İnzibati işlər üzrə sektorun müdiri və məsləhətçisi 2024-cü ilin 19-29 fevral tarixlərində Türkiyə Respublikasına ezam olunmuşlar. Keçirilən görüşlər zamanı inzibati orqanlara məhkəmə nəzarətinin hədləri, inzibati orqanların inzibati icraat aparmasına təşviq və məcburetmənin yolları, "Elektron məhkəmə" informasiya sisteminin üstünlüklərindən faydalanma, yazılı icraatın həyata keçirilmə mexanizmləri, inzibati məhkəmə icraatında süni intellektin imkanlarından istifadə və digər mövzularda fikir mübadiləsi aparılmışdır.

İnzibati məhkəmə icraatı sahəsində məhkəmə qərarlarının sabitliyinin və vahid məhkəmə təcrübəsinin bərqərar olmasının təmin edilməsi məqsədi ilə İnzibati Kollegiya tərəfindən təkrar kassasiya icraatında olan apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin qərarlarının ləğvi əsasları təhlil edilmişdir.

Ötən dövr ərzində İnzibati Kollegiya beynəlxalq əməkdaşlığın artırılması istiqamətində də fəaliyyət göstərmişdir. Belə ki, İnzibati Kollegiyanın sədri və hakimləri Gürcüstan, Türkiyə, Qazaxıstan, Özbəkistan və digər dövlətlərdə səfərlərdə olmuşlar.

Hesabat dövründə Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi tərəfindən həyata keçirilən "Femida Dialoq Platforması" çərçivəsində, habelə İnzibati Kollegiyanın təşkilatçılığı ilə ölkədə fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələrinin hüquq

fakültələrinin professor-müəllim heyəti, eləcə də İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin, Dövlət Vergi Xidmətinin və digər inzibati orqanların nümayəndələri ilə ikitərəfli görüşlər keçirilmiş, inzibati işlərin icraatı üzrə Ali Məhkəmənin vahid məhkəmə təcrübəsi yaradan qərarlarının öyrənilməsi, onlara dair elmi izahların, şərhlərin verilməsi və tədrisi ilə bağlı, habelə inzibati məhkəmə icraatının problemli məsələləri ilə əlaqədar müzakirələr aparılmışdır.

Bundan başqa, 2024-cü il iyunun 14-də Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun növbəti iclasında 2023-cü ildə Gəncə İnzibati Məhkəməsində qanunvericiliyin tətbiqinin məhkəmə təcrübəsinə və ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi vəziyyətinə dair məlumatlar dinlənilmişdir.

İnzibati məhkəmə icraatı sahəsində məhkəmə qərarlarının sabitliyinin və vahid məhkəmə təcrübəsinin bərqərar olmasının təmin edilməsi məqsədi ilə İnzibati Kollegiyanın “İnzibati məhkəmə icraatında kassasiya şikayətinin mümkünlüyünə dair” 2023-cü il 06 noyabr tarixli 01/2023 nömrəli qərardadının icrası ilə bağlı müvafiq addımlar atılmış, məhkəməyə daxil olan hər bir inzibati iş üzrə ayrı-ayrılıqda vahid məhkəmə təcrübəsinin tətbiqi vəziyyəti ilə bağlı arayışlar tərtib edilərək İnzibati Kollegiyanın hakimlərinə təqdim edilmişdir.

İnzibati məhkəmə icraatı sahəsində məhkəmə qərarlarının sabitliyinin və vahid məhkəmə təcrübəsinin bərqərar olmasının təmin edilməsi məqsədi ilə İnzibati Kollegiyanın sədri tərəfindən aşağı instansiya məhkəmələrinin hakimlərinin iştirakı ilə onlayn videokonfrans formatında aylıq görüşlər keçirilmiş, təcrübədə rast gəlinən mübahisəli hüquqi məsələlərə dair suallar ətrafında müzakirələr aparılaraq müvafiq izahlar verilmişdir.

İnzibati kollegiyanın hakimləri 2024-cü il ərzində Ali Məhkəmənin qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə fəaliyyətində iştirak etmişlər. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosessual və Vergi Məcəllələrinə, “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa dəyişikliklər edilməsinə dair qanun layihələri hazırlanmışdır.

İnzibati Kollegiyanın sədri və hakimləri tərəfindən televiziya yayımı vasitəsi ilə məhkəmələrdə inzibati işlərə baxılmasının xüsusiyyətləri, məhkəmə sistemində müasir çağırışlar, məhkəməyə müraciət və şikayət verilməsi qaydaları, müəyyən kateqoriya inzibati işlərinin xüsusiyyətləri, inzibati mübahisələr üzrə məhkəmə icraatının effektivliyini və optimallığını artırmaq istiqamətində görülən tədbirlər və digər mövzularda maarifləndirici çıxışlar edilmişdir.

2024-cü il ərzində İnzibati Kollegiyanın sədri tərəfindən 237 nəfər vətəndaşın qəbulu (14 qəbul) həyata keçirilmişdir.

3.1. Ölkə üzrə inzibati məhkəmə icraatında yekunlaşdırılmış işlər barədə ümumi məlumat

Hesabat dövründə ölkə üzrə 34.100 inzibati mübahisəyə baxılmışdır ki, həmin iş yükünün məhkəmə instansiyaları üzrə bölgüsü aşağıdakı diaqramlarda əks etdirilmişdir:

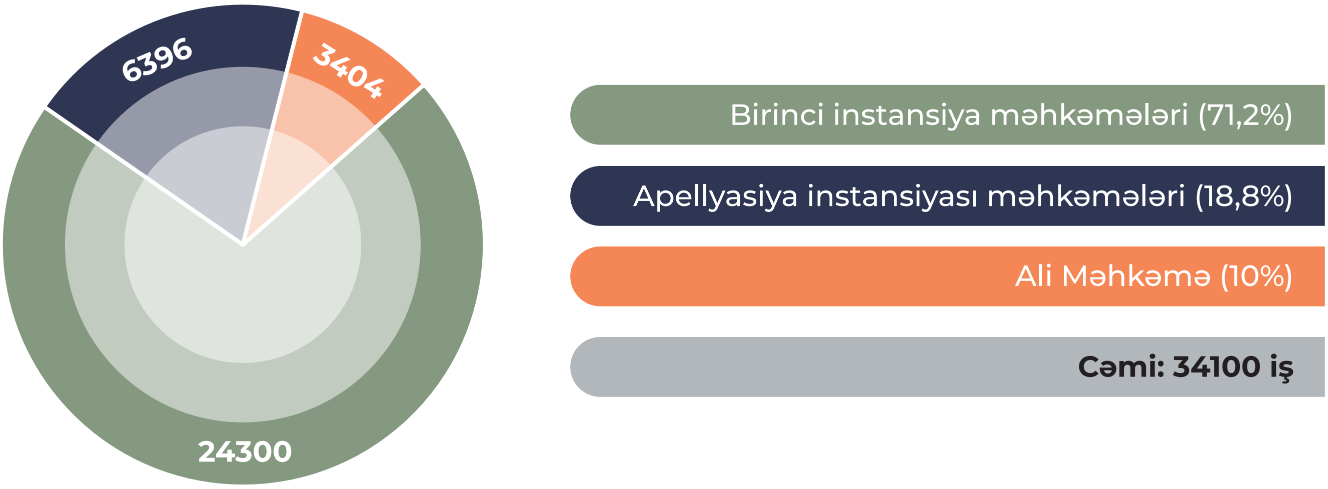

Yekunlaşdırılmış inzibati işlərin son 5 il üzrə dinamikası:

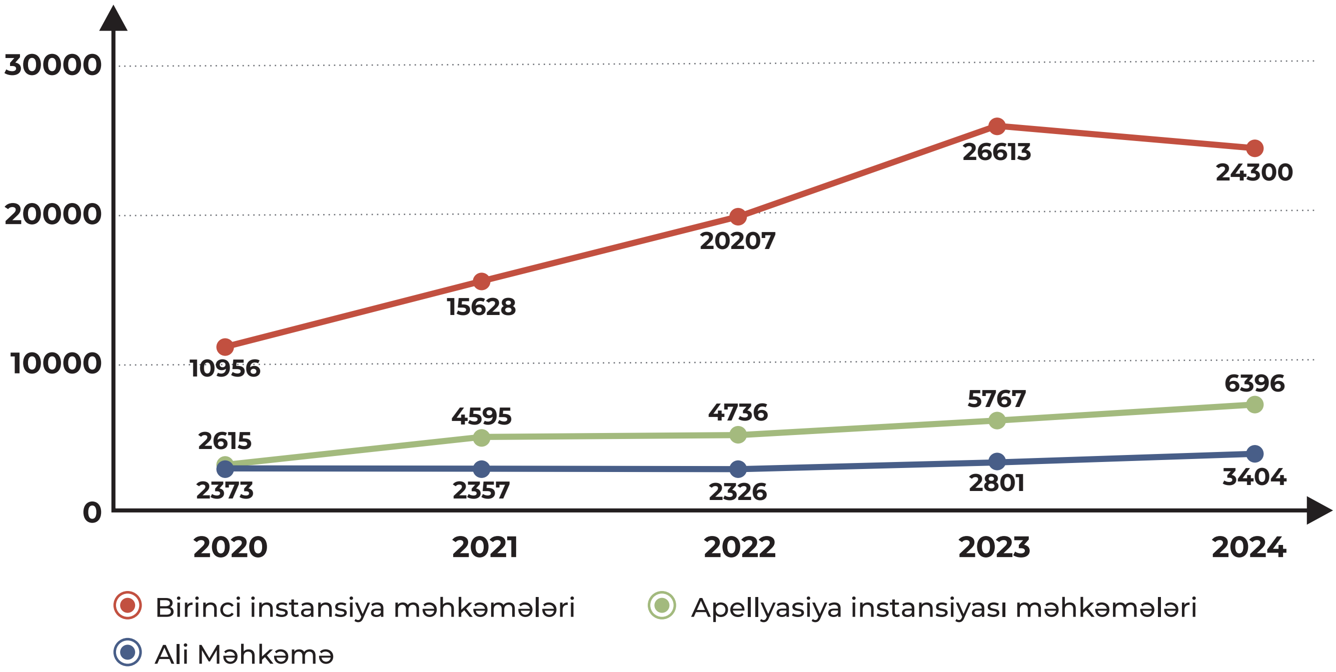

Ötən ilin müvafiq göstəriciləri ilə müqayisə

Birinci instansiya məhkəmələri üzrə	Apellyasiya instansiyası məhkəmələri üzrə	Ali Məhkəmə üzrə
- 8,7%	+ 11%	+ 21,5%

3.2. İnzibati məhkəmə icraatı nəticəsində qəbul edilmiş məhkəmə qərarlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri

Hesabat dövründə inzibati məhkəmələrdə çıxarılmış aktların sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Birinci instansiya məhkəmələrində yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Apellyasiya qaydasında yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Faiz göstəricisi	Apellyasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən ləğv edilmiş qərarların	Qərarların ləğv faizi	Qərarların sabitlik faizi
2023	26613	5767	21,6%	1472	5,5%	94,5%
2024	24300	6396	26,3%	1449	6%	94%

Hesabat dövründə apellyasiya instansiya məhkəmələrinin aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Apellyasiya instansiya məhkəmələrində yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Kassasiya qaydasında yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Faiz göstəricisi	Kassasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən ləğv edilmiş qərarların sayı	Qərarların ləğv faizi	Qərarların sabitlik faizi
2023	5767	2801	48,5%	491	8,5%	91,5%
2024	6396	3404	53,2%	509	8%	92%

3.3. İnzibati kollegiyanın icraatında olmuş işlər barədə ümumi məlumatlar

Hesabat dövründə İnzibati kollegiyanın icraatında olmuş işlər, o cümlədən qalıq keçmiş işlər, daxil olmuş işlər, həmin işlərdən yekunlaşdırılmış və növbəti hesabat dövrünə qalıq keçmiş işlərlə bağlı statistik məlumatlar aşağıdakı diaqramlarda əks etdirilmişdir:

Göstəricilər	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri
Cəmi icraat	3756	4438	+18,1%
Ötən hesabat dövründən qalıq keçən işlər	560 (15%)	955 (21,5%)	+70,5%
Hesabat dövründə daxil olan işlər	3196 (85%)	3483 (78,5%)	+9%
Yekunlaşdırılmış işlər	2801 (74,5%)	3404 (76,7%)	+21,5%
Növbəti hesabat dövrünə qalıq keçən işlər	955 (25,5%)	1034 (23,3%)	+8,3%

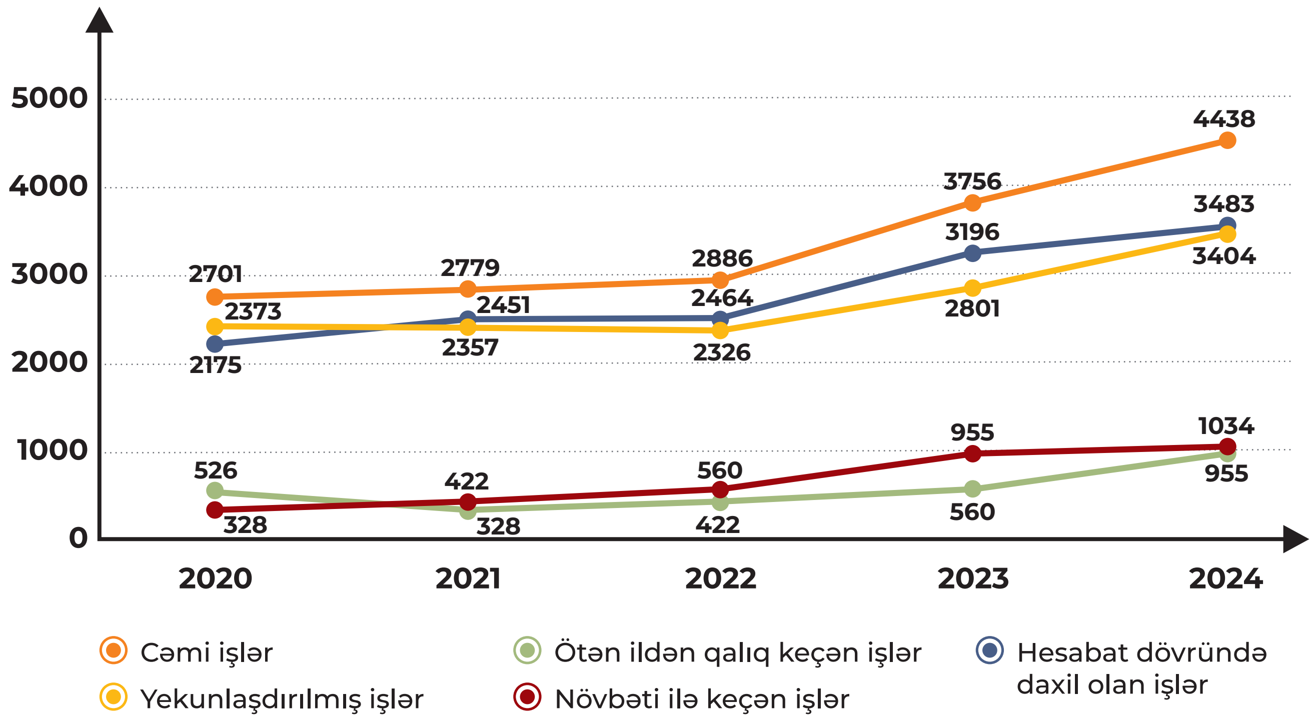

3.4. İşlərin icraat növləri üzrə (indeks və predmetlər üzrə) bölgüsü

İl ərzində icraatda olan inzibati işlərin icraatların növü üzrə (indeks üzrə) bölgüsü aşağıdakı qaydada olmuşdur:

İcraatın növü	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri	2024-cü il (yekunlaşdırılmış işlər faiz göstəriciləri ilə)
İnzibati işlər (iddia icraatı)	3756	4438	+18,1%	3404 (76,7%)
Onlardan: qərar	2804	3251	+16%	2518 (78,2%)
Onlardan: qərardad	740	856	+15,7%	645 (75,3%)
Müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbiri barədə ərizə üzrə icraat	126	258	+104%	176 (68,2%)
Apellyasiya instansiya məhkəməsinin birinci instansiya məhkəməsi qismində baxdığı işlər üzrə icraat	23	53	2,3 dəfə artım	48 (90,5%)
Aidiyyət mübahisələri	12	13[1]	+8,3%	13 (100%)
Məhkəmə qərarlarının icrası qaydasında icraat	–	6	–	3 (50%)
Apellyasiya məhkəmə tərkibinə etiraz	–	1	–	1 (100%)

3.5. İnzibati kollegiyada yekunlaşdırılmış işlərin iddianın növləri üzrə bölgüsü

Hesabat dövründə İnzibati kollegiyada yekunlaşdırılmış işlərin (cəmi 3404 iş üzrə) iddianın növünə görə bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

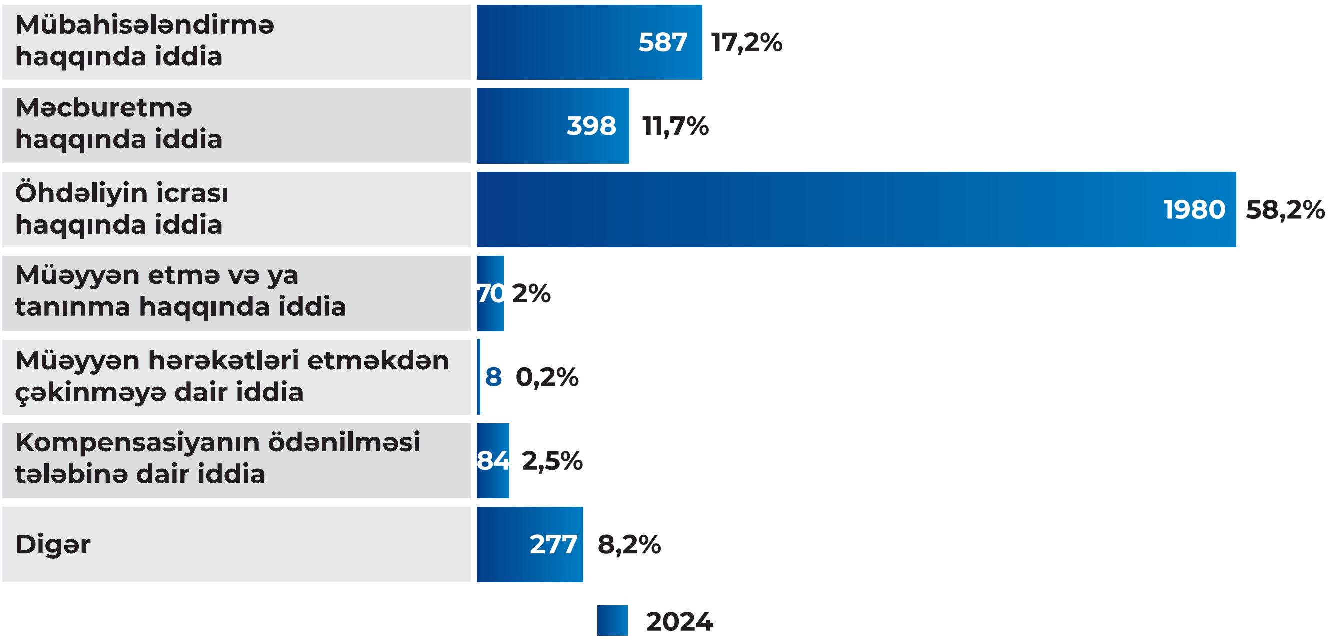

[1] Həmin işlərdən 8 iş aşağı instansiya məhkəmələrinin müraciəti üzrə, 5 iş isə aidiyyətlə bağlı məhkəmə qərardadının kassasiya qaydasında mübahisələndirilməsi ilə daxil olmuşdur.

3.6. Kassasiya şikayətinin mümkünlüyünə dair statistik məlumatlar

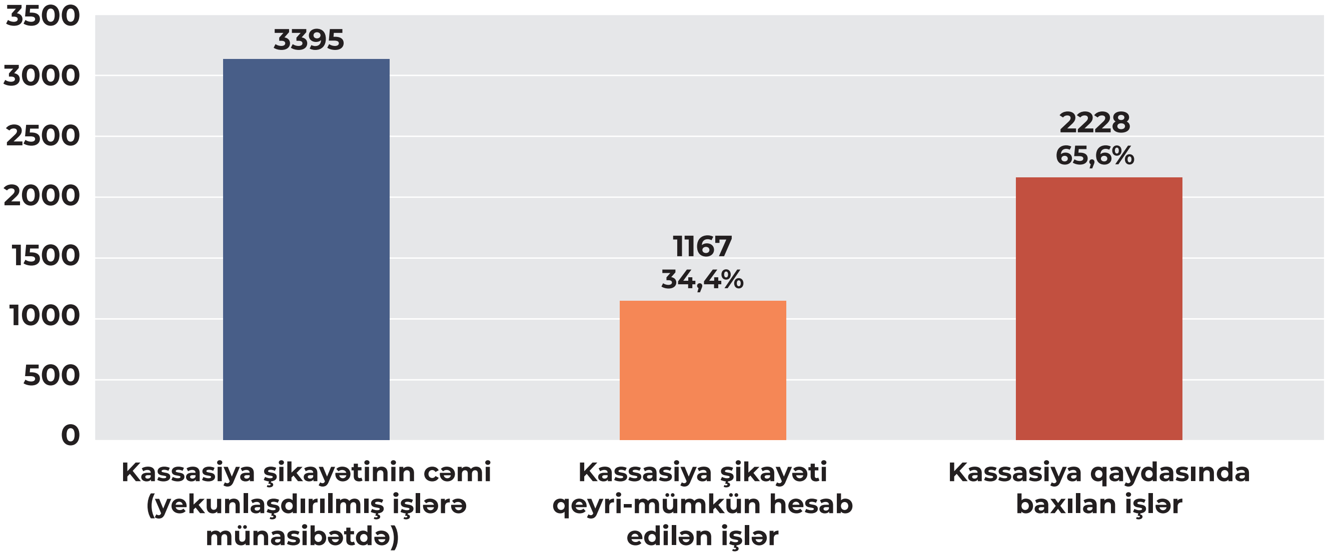

Apellyasiya instansiyası məhkəmələri üzrə göstəricilər (yekunlaşdırılmış işlərə münasibətdə faizlə)

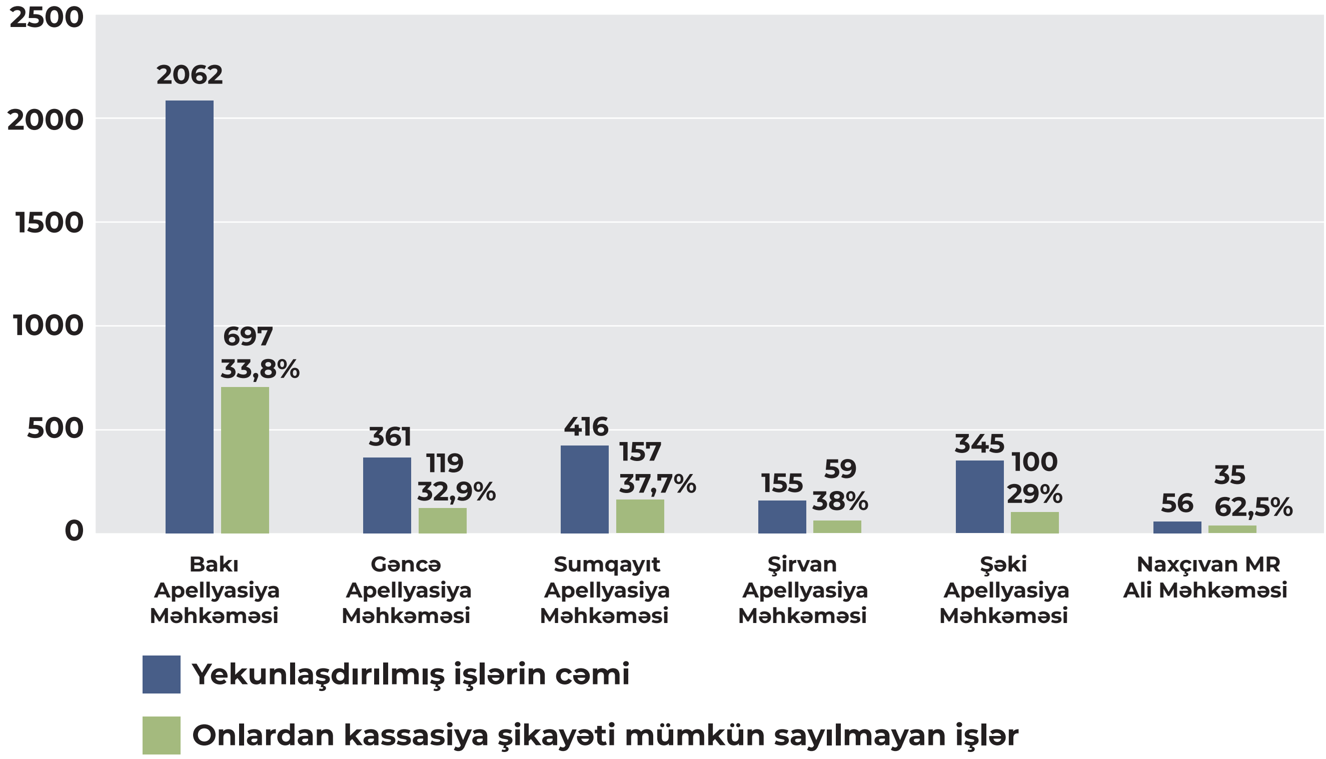

Kassasiya şikayətlərinin mümkün sayılmaması əsasları:

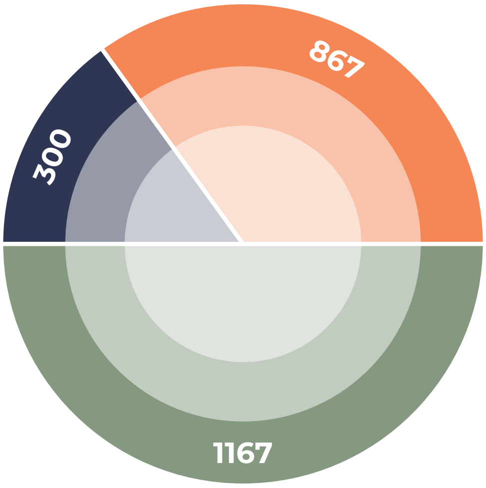

Formal xarakterli əsaslar (25,7%)

Məhkəmə aktının formalaşdırılmış vahid məhkəmə təcrübəsinə uyğun olması və kassasiya şikayətində məhkəmə təcrübəsini dəyişdirməyə yönələn dəlillərə istinad edilməməsi (74,3%)

Cəmi: 1167

Kassasiya şikayətinin qeyri-mümkün hesab edilməsi ilə bağlı illər üzrə göstəricilər

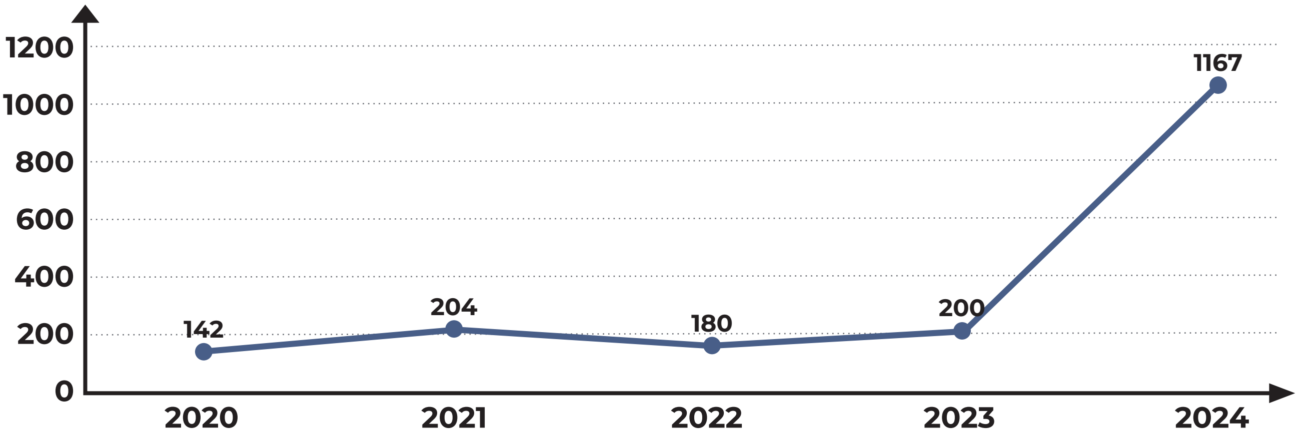

3.7. Aidiyyət mübahisələri ilə bağlı məlumatlar

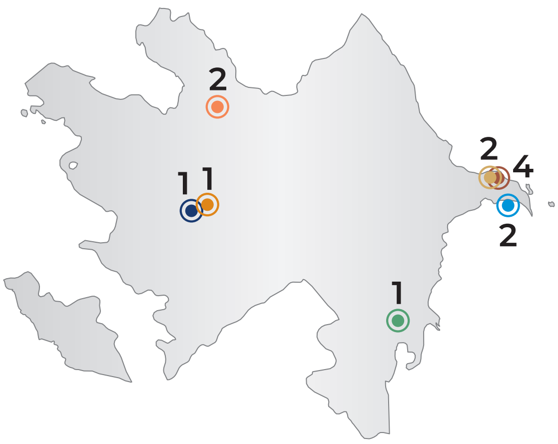

1. Bakı AM 2 iş
2. Sumqayıt İnzibati M 4 iş
3. Sumqayıt AM 2 iş
4. Gəncə İnzibati M 1 iş
5. Gəncə AM 1 iş
6. Şəki AM 2 iş
7. Şirvan AM 1 iş

İllər	Cəmi	Ərazi aidiyyəti üzrə səlahiyyətli məhkəmənin müəyyən edilməsi		Predmet aidiyyəti üzrə səlahiyyətli məhkəmənin müəyyən edilməsi
		inzibati məhkəmələr üzrə	apellyasiya məhkəmələri üzrə	
2023	12	11	1	–
2024	13	13	–	–
Artıb-azalma faizləri	+8,3%	+18,2%	–	–

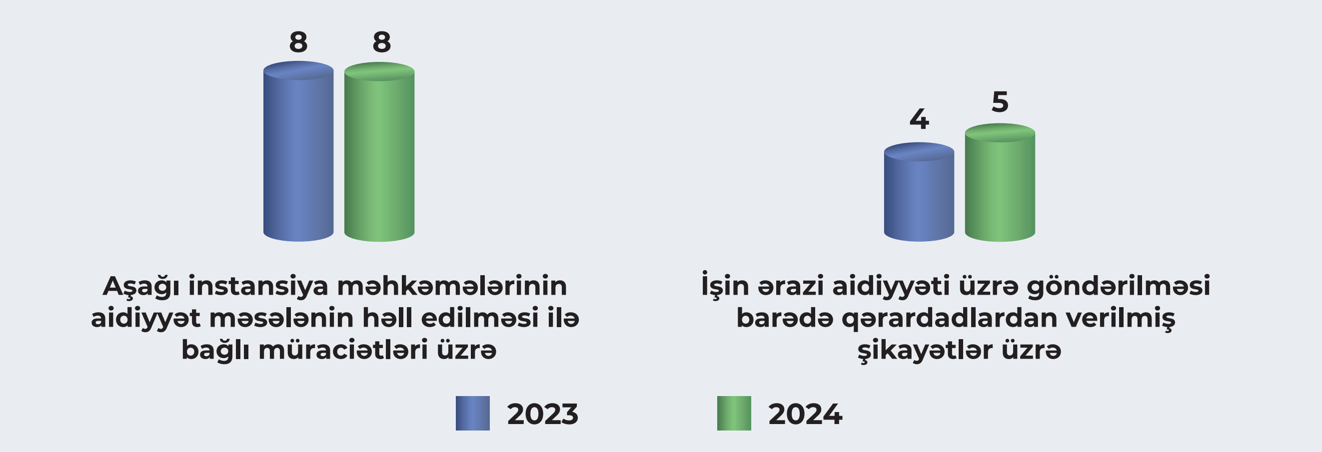

3.8. Daxil olmuş və yekunlaşdırılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsü

Məhkəmələr	Daxil olan işlər			Yekunlaşdırılmış işlər		
	2023	2024	Artıb-azalma faizi	2023	2024	Artıb-azalma faizi
Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	1982	2102	+6%	1766	2062	+16,7%
Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	382	472	+23,5%	339	416	+22,7%
Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	305	319	+4,5%	235	361	+54%
Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	364	317	-13%	309	345	+11,6%
Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	132	201	+53%	124	155	+25%
Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	22	64	2,9 dəfə artım	17	56	3,2 dəfə artım

Daxil olan işlər kütləsi

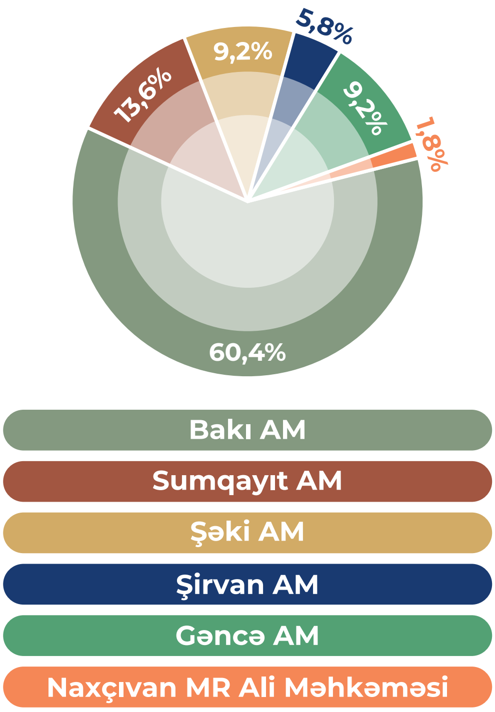

Həll edilən işlər kütləsi

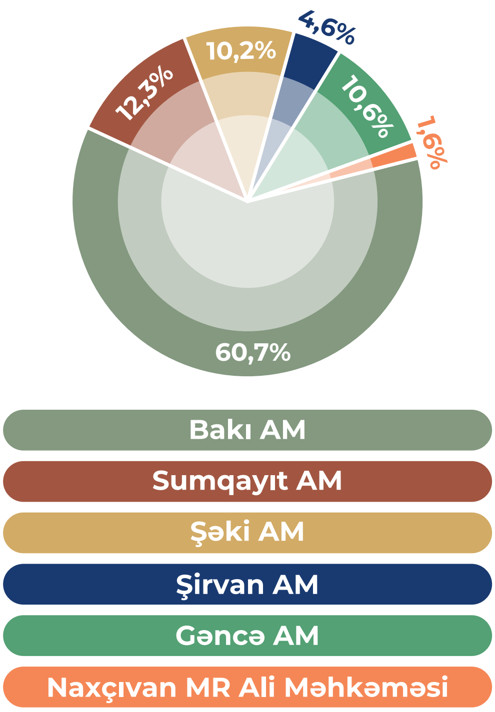

3.9. Baxılmış işlərin nəticələrinə dair məlumatlar

Hesabat dövründə İnzibati kollegiyada mahiyyəti üzrə baxılmış işlərin nəticələri, o cümlədən vahid məhkəmə təcrübəsinə uyğun hesab edilmiş işlər apellyasiya instansiyası məhkəmələrinə münasibətdə bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

Məhkəmənin adı	Kassasiya qaydasında baxılmış işlərin sayı		Dəyişdirilmədən saxlanılmış		Ləğv edilmiş		Dəyişdirilmiş		İş üzrə icraata xitam verilmiş		Vahid məhkəmə təcrübəsinə uyğun hesab edilmiş
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2024
Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	1661	1809	1323 79,7%	954 52,8%	308 18,5%	316 17,5%	3 0,2%	14 0,8%	27 1,6%	7 0,4%	518 28,6%
Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	314	368	261 83,1%	191 51,9%	44 14%	53 14,4%	1 0,3%	3 0,8%	8 2,6%	2 0,5%	119 32,3%
Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	213	313	165 76,7%	181 57,8%	46 21,4%	44 14,1%	2 0,9%	6 1,9%	2 0,9%	2 0,6%	80 25,6%
Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	279	324	211 75,6%	171 52,8%	59 21,1%	69 21,3%	6 2,2%	1 0,3%	3 1,1%	-	83 25,6%
Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	109	142	90 82,6%	71 50%	17 15,6 %	22 15,5%	6 2,2%	1 0,7%	2 1,8%	1 0,7%	47 33,1%
Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	12	41	7 58,3%	16 39%	5 41,7%	5 12,2%	-	-	-	-	20 48,8%
Cəmi	2590	2997	2057 79,4%	1584 52,9%	479 18,5%	509 17%	12 0,46%	25 0,8%	42 1,6%	12 0,4%	867 28,9%

İşlərin yekunlaşma göstəriciləri

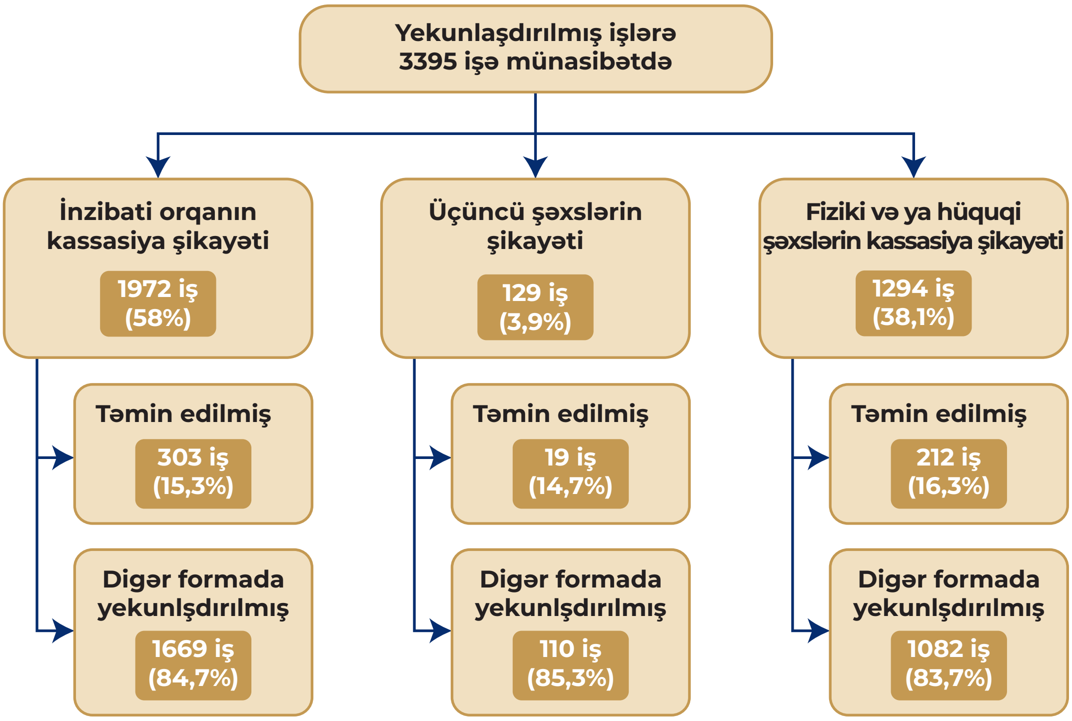

3.10. Yekunlaşdırılmış işlərin kateqoriyaları üzrə təhlil

2023-cü il üzrə:

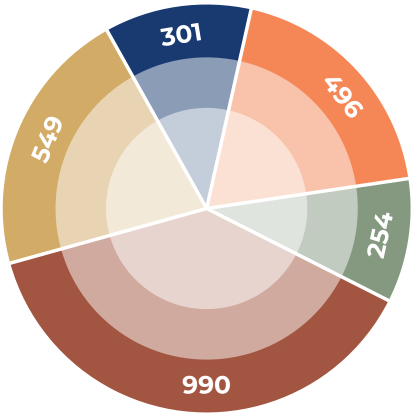

Yerli icra hakimiyyəti orqanları (9,8%)

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar (38,2%)

Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və tabeliyində olan qurumlar (21,2%)

Dövlət Vergi Xidməti və tabeliyində olan qurumlar (11,6%)

Digər orqanlar (19,2%)

2024-cü il üzrə:

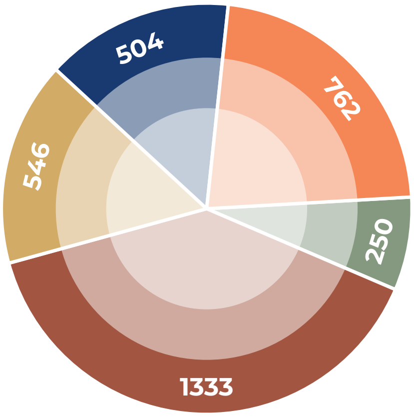

Yerli icra hakimiyyəti orqanları (7,3%)

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar (1017 iş + 316 iş, 39,4%)

Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və tabeliyində olan qurumlar (16,2%)

Dövlət Vergi Xidməti və tabeliyində olan qurumlar (14,8%)

Digər orqanlar (22,4%)

Ötən ilin müvafiq göstəriciləri ilə müqayisə:

İnzibati orqanlar	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	ƏƏSMN və tabeliyində olan qurumlar	Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və tabeliyində olan qurumlar	Dövlət Vergi Xidməti və tabeliyində olan qurumlar	Digər orqanlar
Artıb-azalma faizləri	-1,6%	+34,6%	-0,5%	+67%	+53%

İşlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsü

İnzibati orqan	Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	Cəmi
Dövlət Sosial Müdafiə Fondu və tabeliyində olan qurumlar	617	142	84	93	58	23	1017 30%
Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və tabeliyində olan qurumlar	295	88	45	106	12	1	546 16,1%
Dövlət Vergi Xidməti və tabeliyində olan qurumlar	339	52	52	23	34	3	504 14,8%
Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi	144	35	80	52	5		316 0,93%
Yerli icra hakimiyyəti orqanları	185	21	13	7	13	10	250 7,33%
Müdafiə Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar	66	21	36	21	9	5	158 3,7%
Daxili işlər Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar	67	9	10	4	3		93 2,7%
Yerli özünüidarəetmə orqanları	37	14	11	7	3	4	76 2,2%
Ədliyyə Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar	16		2	2	1	1	22 0,9%
Dövlət Miqrasiya Xidməti	42	2	2	3			49 1,4%
Elm və Təhsil Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar	25	6	4	2		1	38 1,1%
Dövlət Gömrük Komitəsi və tabeliyində olan qurumlar	27			1		3	31 0,9%
Digər	202	26	22	24	17	5	295 8,6%
Cəmi	2062 60,7%	416 12,3%	361 10,6%	345 10,2%	155 4,6%	56 1,6%	3395 100%

Kassasiya baxışının nəticələrinə görə təhlil

İnzibati orqan	Cəmi	Dəyişdirilmədən saxlanılmış	Ləğv edilmiş	Dəyişdirilmiş	İş üzrə icraata xitam verilmiş	Kassasiya icraatına xitam verilmiş	Vahid məhkəmə təcrübəsinə uyğun hesab edilmiş	Kassasiya formal əsaslarla mümkün sayılmamış
Dövlət Sosial Müdafiə Fondu və tabeliyində olan qurumlar	1017 100%	407 40%	107 10,5%	6 0,6%	1 0,1%	89 8,8%	362 35,6%	45 4,4%
Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və tabeliyində olan qurumlar	546 100%	296 54,2%	111 20%	2 0,4%	1 0,2%	4 0,7%	74 13,5%	58 11%
Dövlət Vergi Xİdməti və tabeliyində olan qurumlar	504 100%	245 49%	115 22,8%	1 0,2%	7 1,4%	2 0,4%	112 22,2%	22 4%
Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi	316 100%	139 44%	41 13%	14 4,4%	1 0,3%		103 32,6%	18 5,7%
Yerli icra hakimiyyəti orqanları	250 100%	118 47,2%	22 8,8%	2 0,8%	1 0,4%	1 0,4%	60 24%	46 18,4%
Müdafiə Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar	158 100%	66 41,8%	25 15,8%				50 31,6%	17 10,8%
Daxili işlər Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar	93 100%	35 37%	13 14%		1 1%		27 29%	18 19%
Yerli özünüidarəetmə orqanları	76 100%	37 48,7%	8 10,5%				22 28,9%	8 10,5%
Dövlət Miqrasiya Xidməti	49 100%	38 78%	3 6%				2 4%	6 12%
Təhsil Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar	38 100%	19 50%	12 31,5%				5 13,2%	2 5,3%
Dövlət Gömrük Komitəsi və tabeliyində olan qurumlar	31 100%	9 29%	9 29%			1 3,2%	9 29%	3 9,8%
Ədliyyə Nazirliyi və tabeliyində olan qurumlar	22 100%	12 54,6%	3 13,6%				4 18,2%	3 13,6%
Digər	295 100%	163 55,3%	40 13,5%			1 0,3%	37 12,5%	54 18,3%
Cəmi	3395 100%	1584 46,7%	509 15%	25 0,7%	12 0,4%	98 2,9%	867 25,5%	300 8,8%

Mahiyyəti üzrə baxılmış işlər üzrə təhlil[1]:

ƏƏSMN və tabeliyindəki qurumların cavabdeh olduğu işlər üzrə:

Məhkəmələr	Cəmi	İddiaçının kassasiya şikayəti 19,9%		İnzibati orqanın kassasiya şikayəti 80,1%		Tələbin mahiyyəti			
		Təmin	Rədd	Təmin	Rədd	Pensiya ilə bağlı mübahisələr	Müavinət ilə bağlı mübahisələr	Əlillik ilə bağlı mübahisələr	Digər
Bakı AM	373	26	60	58	229	244	17	88	24
Sumqayıt AM	84	5	17	13	49	55	4	16	9
Gəncə AM	98	2	8	24	64	37	8	50	3
Şəki AM	90	10	4	8	68	47	9	31	3
Şirvan AM	29	1	1	8	19	24	2	3	–
Naxçıvan MR AM	3	1		2					
Cəmi	677	45 33,3%	90 66,7%	113 20,8%	429 79,2%	407	40	188	39

Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və tabeliyində olan qurumların cavabdeh olduğu işlər üzrə:

Məhkəmələr	Cəmi	İddiaçının kassasiya şikayəti 40%		İnzibati orqanın kassasiya şikayəti 60%		Qeydiyyatı mübahisələndirilən əmlakın növü			Qeydiyyatı mübahisələndirilən hüququn növü			Tələbin mahiyyəti			
		Təmin	Rədd	Təmin	Rədd	Torpaq sahəsi	Yaşayış sahəsi	Qeyri-yaşayış sahəsi	Mülkiyyət	İcarə	İstifadə	Çıxarışın verilməsi	Qeydiyyatın ləğvi	Qeydiyyatın dəyişdirilməsi	Digər
Bakı AM	182	37	39	21	85	135	25	22	20	9	153	130	14	4	34
Sumqayıt AM	58	5	9	5	39	40	8	10	7	1	50	42	5	1	10
Gəncə AM	19	4	3	5	7	17	2	–	1	1	17	13	3	1	2
Şəki AM	64	12	20	9	23	52	10	2	12	1	51	44	10	2	8
Şirvan AM	5	–	1	–	4	4	–	1	–	–	5	4	–	–	1
Cəmi	328	58 44,6%	72 55,4%	40 20,2%	158 79,8%	248	45	35	40	12	276	233	32	8	55

[1] Təhlil yalnız mahiyyəti üzrə baxılmış işlər üzrə, yəni apellyasiya məhkəmələrinin qərarları üzrə aparılmışdır. İnzibati orqanların tərəf olduğu işlər üzrə prosessual məsələlərlə bağlı çıxarılmış apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərardadlarının təhlili növbəti paraqraflarda öz əksini tapmışdır.

Dövlət Vergi Xidməti və tabeliyində olan qurumların cavabdeh olduğu işlər üzrə:

Məhkəmələr	Cəmi	İddiaçının kassasiya şikayəti 32%		İnzibati orqanın kassasiya şikayəti 68%		Mübahisələndirilən vergi məbləği			Tələbin mahiyyəti				
		Təmin	Rədd	Təmin	Rədd	50.000 manata qədər	50-500.000 manat	500.000 manatdan artıq	Vergi qərarlarının mübahisələndirilməsi	Qeydiyyatın ləğvi	Artıq ödənilmiş verginin qaytarılm	Şəxsi hesabvərəqəsindən borcun silinməsi	Digər
Bakı AM	185	26	39	39	81	67	50	44	160	1	7	1	16
Sumqayıt AM	23	5	4	4	10	11	8	2	13	1	1	1	7
Gəncə AM	27	-	3	2	22	14	6	6	24	-	-	1	2
Şəki AM	12	5	2	1	4	6	1	3	11				1
Şirvan AM	19	-	1	4	14	9	6	4	19				
Cəmi	266	36 42,3%	49 57,7%	50 27,6%	131 72,4%	107	71	59	227	2	8	3	26

Elm və Təhsil Nazirliyi və tabeliyində olan qurumların cavabdeh olduğu işlər üzrə:

Məhkəmələr	Cəmi	İddiaçının kassasiya şikayəti 26,6%		İnzibati orqanın kassasiya şikayəti 73,4%		Tələbin mahiyyəti		
		Təmin	Rədd	Təmin	Rədd	Diplomun tanınması	Diplomun verilməsi	Digər
Bakı AM	21	-	5	7	9	19	-	2
Sumqayıt AM	3	-	1	1	1	2		1
Gəncə AM	3	-	1	1	1	1	1	1
Şəki AM	2	-	1	1	-	1	1	
Şirvan AM	-							
Naxçıvan MR AM	1	-	-	1	-	1		
Cəmi	30		8 100%	11 50%	11 50%	24	2	4

Yekunlaşdırılmış işlər üzrə qərardadların təhlili:

I. Apellyasiya məhkəmələrinə münasibətdə:

Qərardadın məzmunu	Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	Cəmi
İddianın mümkünlüyü	250	50	62	39	20	20	441 65,7%
Apellyasiya şikayətinin mümkünlüyü	44	2	5	11	3	2	67 10%
Dövlət hesabına vəkillə təmin edilmə barədə ərizə üzrə icraat	36	12	6	9	2		65 9,7%
Yeni açılmış hallar ilə bağlı ərizə üzrə icraat	17	10					27 4%
Məhkəmə qərarının icrası ilə bağlı icraat, o cümlədən cərimə və ya digər məcburi icra tədbirinin tətbiqi	33	5	1		2		41 6,1%
3-cü şəxs qismində cəlb edilmə barədə vəsatət	17	2	1				10 1,5%
İcraatın dayandırılması və ya icraatın təzələnməsi	5		1				6 0,9%
İş üzrə icraata xitam verilməsi	2	1					
Prosessual müddətin bərpası						1	1 1,5%
Cəmi	404 60,2%	82 12,2%	76 11,3%	59 8,8%	27 4%	23 3,4%	671 100%

II. Kassasiya baxışının nəticəsinə münasibətdə:

Qərardadın məzmunu	Cəmi	Ümumi işlərlə faiz nisbəti	Dəyişdirilmədən saxlanılmış	Ləğv edilmiş	Kassasiya icraatına xitam verilmiş	Kassasiya şikayəti mümkün sayılmamış
İddianın mümkünlüyü	441	65,72%	184	31	11	215
Apellyasiya şikayətinin mümkünlüyü	67	9,99%	22	7		38
Dövlət hesabına vəkillə təmin edilmə barədə ərizə üzrə icraat	65	9,69%	16			49
Yeni açılmış hallar ilə bağlı ərizə üzrə icraat	27	4,02%	10	2	1	14
Məhkəmə qərarının icrası ilə bağlı icraat, o cümlədən cərimə və ya digər məcburi icra tədbirinin tətbiqi	41	6,1%	16	10	2	13
3-cü şəxs qismində cəlb edilmə barədə vəsatət	20	2,98%	5	5		10
İcraatın dayandırılması və ya icraatın təzələnməsi	6	0,89%		2		4
İş üzrə icraata xitam verilməsi	3	0,45%	2			1
Prosessual müddətin bərpası	1	0,15%				1
Cəmi	671	100%	255	57	14	345

3.11. Xüsusi icraat işlərinin təhlili

Apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin birinci instansiya qismində baxdığı işlər barədə məlumat:

İcraatın növü	Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	Sumqayıt Apellyaisya Məhkəməsi	Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	Şəki Apellyaisya Məhkəməsi	Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	Cəmi
Seçki (referendumda iştirak) hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı işlər üzrə icraat	17	5	1	3	4		30 62,5%
Maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının iştirakı olan mübahisələr	9						9 18,8%
Media ilə bağlı mübahisələrə dair işlər üzrə icraat	3	1	1		1		6 12,5%
Siyasi partiyalarla bağlı mübahisələr dair işlər üzrə icraat	1						1 2%
Normativ xarakterli aktların qanunauyğunluğunun mübahisələndirilməsinə dair icraat	1					1	2 4,2%
Cəmi	31 64,5%	6 12,5%	2 4,2%	3 6,2%	5 10,4%	1 2%	48 100%

Kassasiya baxışının nəticələrinin təhlili:

İcraatın növü	Cəmi	Ümumi işlərlə faiz nisbəti	Dəyişdirilmədən saxlanılmış	Ləğv edilmiş	Kassasiya mümkün sayılmamış
Seçki (referendumda iştirak) hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı işlər üzrə icraat	30	62,5%	22	1	7
Maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının iştirakı olan mübahisələr	9	18,8%	8	1	-
Media ilə bağlı mübahisələrə dair işlər üzrə icraat	6	12,5%	4	1	1
Siyasi partiyalarla bağlı mübahisələr dair işlər üzrə icraat	1	2%			1
Normativ xarakterli aktların qanunauyğunluğunun mübahisələndirilməsinə dair icraat	2	4,2%	1		1
Cəmi	48	100 %	35	3	10

3.12. Müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirlərinə dair işlərin təhlili

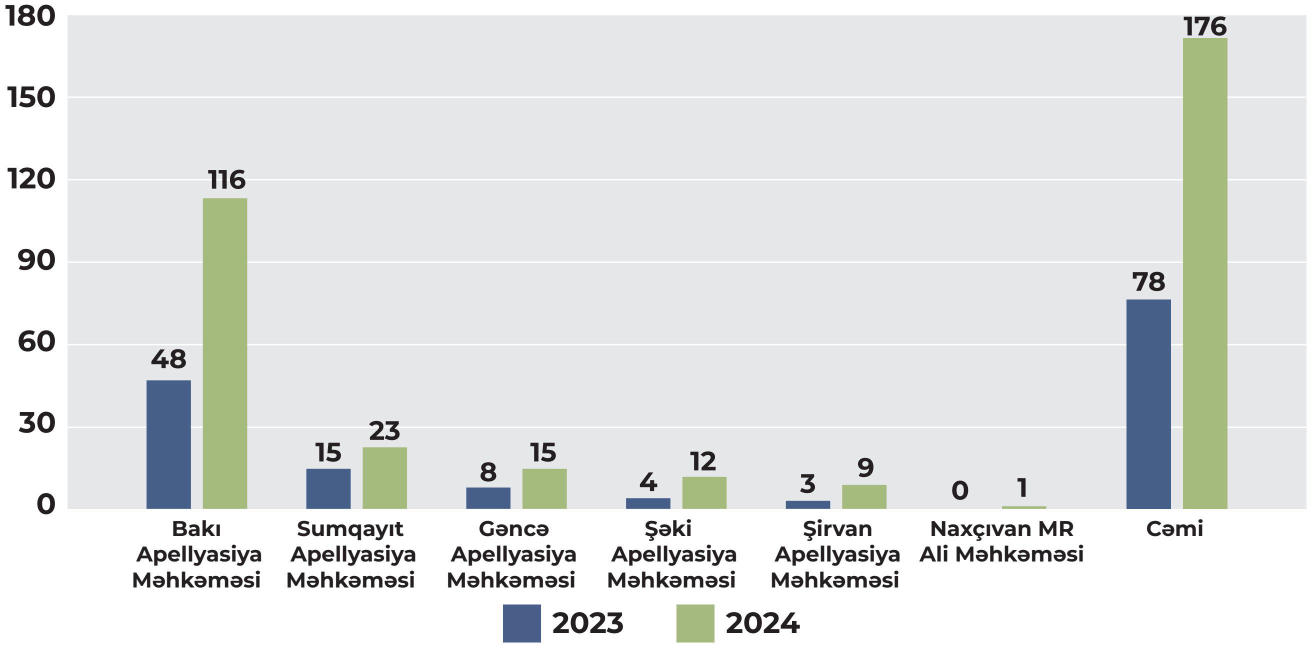

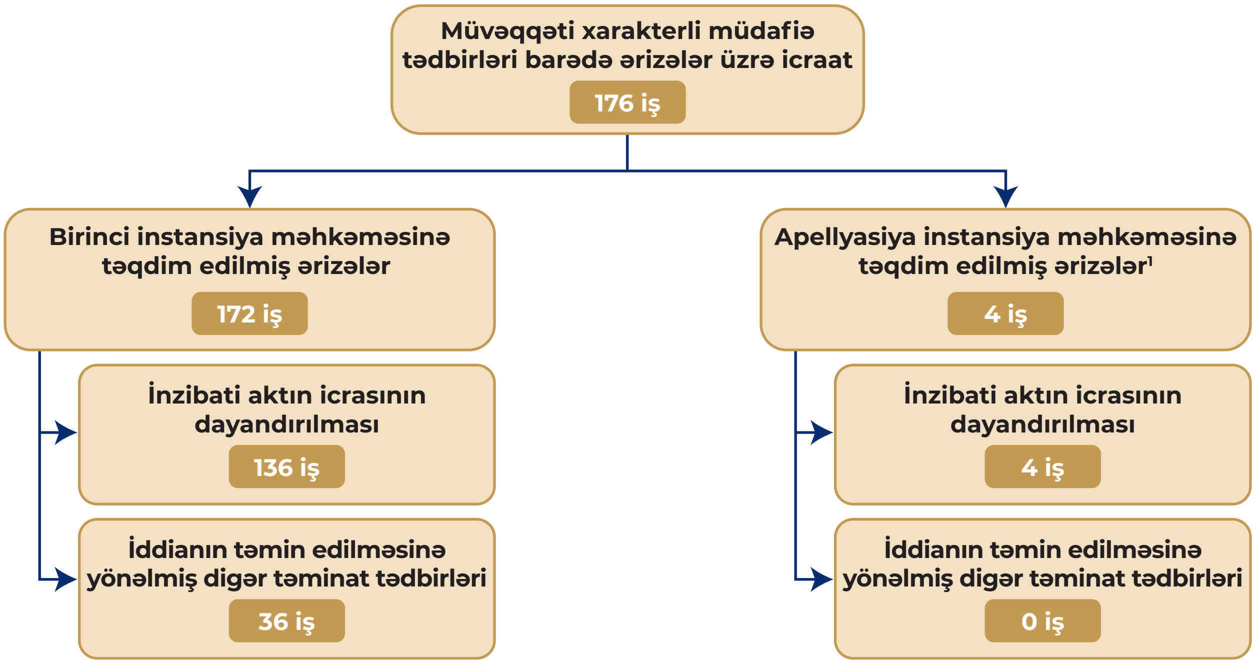

Kassasiya baxışının nəticələri

İş üzrə tərəf olan inzibati orqan	Cəmi	Dəyişdirilmədən saxlanılmış	Ləğv edilmiş (bu kateqoriyadan olan işlərin cəminə münasibətdə faizlə)	Dəyişdirilmiş	İş üzrə icraata xitam verilmiş	Kassasiya şikayəti mümkün sayılmamış
Dövlət Vergi Xidməti və tabeliyində olan qurumlar	114	47	29 (25%)	1	1	36
Dövlət Sosial Müdafiə Fondu və tabeliyində olan qurumlar	23	7	4 (9,2%)			12
Yerli icra hakimiyyəti orqanları	10	5	2 (20%)			3
Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və tabeliyində olan qurumlar	8	6	1 (12,5%)			1
Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi	1					1
Digər	20	12	4 (20%)			4
Cəmi	176	77	40 (22,7%)	1	1	57

3.13. Vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan və ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə aktları (★★★ statuslu qərarlar)

№	Qərarın mahiyyəti	Qərarın nömrəsi	Qərarın tarixi
1	İddianın mümkünlüyü	2-1(102)-203/2024 2-1(102)-267/2024	24.01.2024
2	Kassasiyanın mümkünlüyü	2-1(102)-1108/2024	13.06.2024
3	Etimadın qorunması prinsipi	2-1(102)-891/2024 2-1(102)-257/2024 2-1(102)-810/2024	05.04.2024 17.04.2024 03.07.2024
4	Ədalətlilik prinsipi	2-1(102)-2580/2024 2-1(102)-1617/2024	21.11.2024 08.08.2024
5	Gömrük mübahisələri	2-1(102)-1066/2024	25.06.2024
6	Daşınmaz əmlaka dair hüquqların qeydiyyatı	2-1(102)-810/2024 2-1(102)-57/2024	03.07.2024 01.02.2024
7	Sosial təminat mübahisələri	2-1(102)-1116/2024 2-1(102)-2277/2024	06.06.2024 03.10.2024
Cəmi – 13			

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

IV BÖLMƏ

KOMMERSİYA KOLLEGİYASI

04

4. Ali Məhkəmənin Kommersiya kollegiyasının fəaliyyətinə dair ümumi məlumat

Hesabat dövründə məhkəmələrin hüquqi məsələlərin həllinə yanaşmasının sabitliyini və normativ hüquqi aktların tətbiqi ilə bağlı hüquqi mövqeyinin proqnozlaşdırılan olmasını təmin etmək məqsədilə Mülki Prosessual Məcəllənin 418-1-ci maddəsində təsbit edilmiş mexanizmə müraciət edilərək iki məsələ üzrə Mülki və Kommersiya kollegiyalarının qərardadı qəbul edilmişdir;

- "Məhkəmə qərarı ilə təsdiq edilmiş barışıq sazişinin etibarsızlığı barədə iddianın mümkünlüyünə dair qanunvericiliyin tətbiqi" üzrə 2024-cü ilin 23 fevral tarixli qərardad;
- "Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin paylı mülkiyyətlə bağlı bəzi müddəalarının tətbiqi" üzrə 2024-cü il 6 dekabr tarixli qərardad.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun "Vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan məhkəmə aktlarının indeksləşdirilməsi Qaydaları"nın 2023-cü il 4 noyabr tarixli qərarının tələblərinə uyğun olaraq, hesabat ilində 7 iş üzrə 3 ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə qərarları qəbul edilmiş və yeni axtarış sisteminə daxil edilmişdir. Həmçinin, hesabat ili ərzində Kommersiya kollegiyası vahid məhkəmə təcrübəsinin bərqərar olması məqsədilə, qəbul etdiyi qərarlarla müxtəlif hüquqi məsələlər üzrə vahid yanaşma formalaşdırmışdır.

Konstitusiya Məhkəməsinin icraatında olan aşağıdakı 1 məsələ üzrə yazılı mülahizə təqdim edilmişdir;

- "Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 13 və 29-cu maddələri, habelə Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 373, 377.1 və 379-cu maddələri baxımından "İcbari sığortalar haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 17.1.4-cü maddəsinin müqayisəli şəkildə şərh edilməsinə dair".

Kommersiya mübahisələri üzrə vahid məhkəmə təcrübəsinin bərqərar olması və məhkəmə aktlarının sabitliyinin təmin edilməsi məqsədilə, ötən illərdə olduğu kimi, cari hesabat dövründə də Kommersiya kollegiyasında apellyasiya instansiyası məhkəməsinin təkrar ləğv edilmiş aktlarının ləğv edilməsinin əsasları təhlil edilmişdir.

Hesabat dövründə Hüquqi Ekspertiza və Qanunvericilik Təşəbbüsləri Mərkəzinə Mülki Məcəllənin «Hüquqi şəxslər» fəslinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində ətraflı rəy və təkliflər təqdim olunmuşdur.

Təbii inhisar subyektləri olan "Azəriqaz" İstehsalat Birliyi, "Azərişıq" və "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətlərinin iştirak etdiyi kommersiya mübahisələrində rast gəlinən sistem xarakterli problemlərlə bağlı aidiyyəti qurumlara məktublar ünvanlanmışdır.

Kommersiya və Mülki kollegiyalar; tərəfindən Ali Məhkəmənin yanında Elmi-Məsləhət Şurasının 2024-cü ilin 24 iyun tarixli iclasında "Əsassız varlanma: mülki hüquqların və vəzifələrin əmələ gəlməsi əsası kimi" mövzusunda müzakirə təşkil edilmişdir. Kommersiya mübahisələrində, «Dövlət satınalmaları haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanunun tələblərinin pozulması hallarına əsassız varlanma ilə bağlı mülki qanunvericilyin müddəalarının tətbiqinin mümkünlüyü müzakirə edilmişdir.

Bank qanunvericiliyi sahəsində ixtisaslaşmanın təmini məqsədilə, ötən il Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi tərəfindən Azərbaycan Bank və Maliyyə Tədris Mərkəzində kommersiya məhkəmələrinin hakimləri üçün "Maliyyə və bankçılıq" mövzusunda təlimlər təşkil edilmişdir.

Hesabat dövründə Məhkəmə təcrübəsinin təhlili şöbəsi ilə birgə birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrində baxılmış kommersiya işləri üzrə podrat müqaviləsindən irəli gələn mübahisələrlə bağlı məhkəmə təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi yekunlaşmış, hazırda həmin təhlilin nəticələri üzrə Ali Məhkəmənin Plenumunun Qərar layihəsi hazırlanır.

Kommersiya kollegiyası məhkəmə aidiyyəti və elektron məhkəmə icraatı ilə bağlı "Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsinin hazırlanmasında yaxından iştirak etmişdir.

Kommersiya kollegiyasının sədri tərəfindən televiziya yayımı vasitəsi ilə "Xarici elementli kommersiya mübahisələrində qanunvericiliyin tətbiqi təcrübəsi haqqında" Ali Məhkəmənin Plenumunun 2023-cü il 14 dekabr tarixli Qərarının kommersiya mübahisələrinin həllində əhəmiyyəti barədə maarifləndirici çıxış edilmişdir.

Kommersiya kollegiyasının sədri 2024-cü il fevralın 15-də "ADA" Universitetində "Qloballaşan dünyada beynəlxalq arbitraj: fundamental anlayışlara və perspektivlərə çağırışlar adlı elmi-praktik konfrans-seminarda çıxış etmişdir.

Hesabat dövründə Kommersiya kollegiyasının hakimləri Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Akademiyasında hakimliyə namizədlərin tədrisində yaxından iştirak etmiş, kommersiya mübahisələri üzrə məhkəmə təcrübəsinin öyrədilməsinə xüsusi diqqət yetirmişlər.

2024-cü ildə fəaliyyətlərinin dövri qiymətləndirilməsi nəzərdə tutulan birinci instansiya məhkəmələrinin hakimlərinin fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsinə dair Rəylər hazırlanaraq, Məhkəmə-Hüquq Şurasına təqdim edilmişdir.

2024-cü ildə də online videokonfrans vasitəsilə respublika üzrə fəaliyyət göstərən hakimlərin iştirakı ilə kommersiya mübahisələrinə baxılarkən ortaya çıxan problemlərin həlli istiqamətində sual-cavab formatında görüşlər keçirilməsi davam etdirilmişdir.

2024-cü il ərzində Kommersiya kollegiyasının sədri tərəfindən 13 vətəndaşın qəbulu həyata keçirilmişdir.

4.1. Hesabat dövründə ölkə üzrə məhkəmələrdə baxılmış kommersiya mübahisələri barədə məlumat

Hesabat dövründə ölkə üzrə 21777 kommersiya mübahisəsi yekunlaşdırılmışdır ki, həmin iş yükünün məhkəmə instansiyaları üzrə bölgüsü aşağıdakı diaqramlarda əks etdirilmişdir:

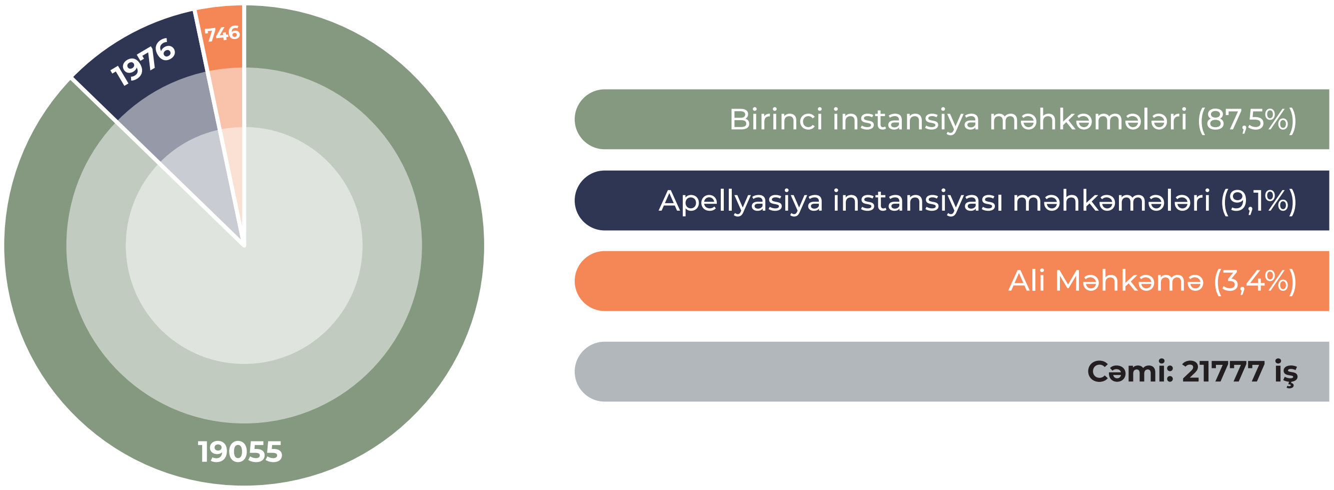

Ölkə üzrə kommersiya mübahisələrinin son 5 il üzrə artıb-azalma dinamikası:

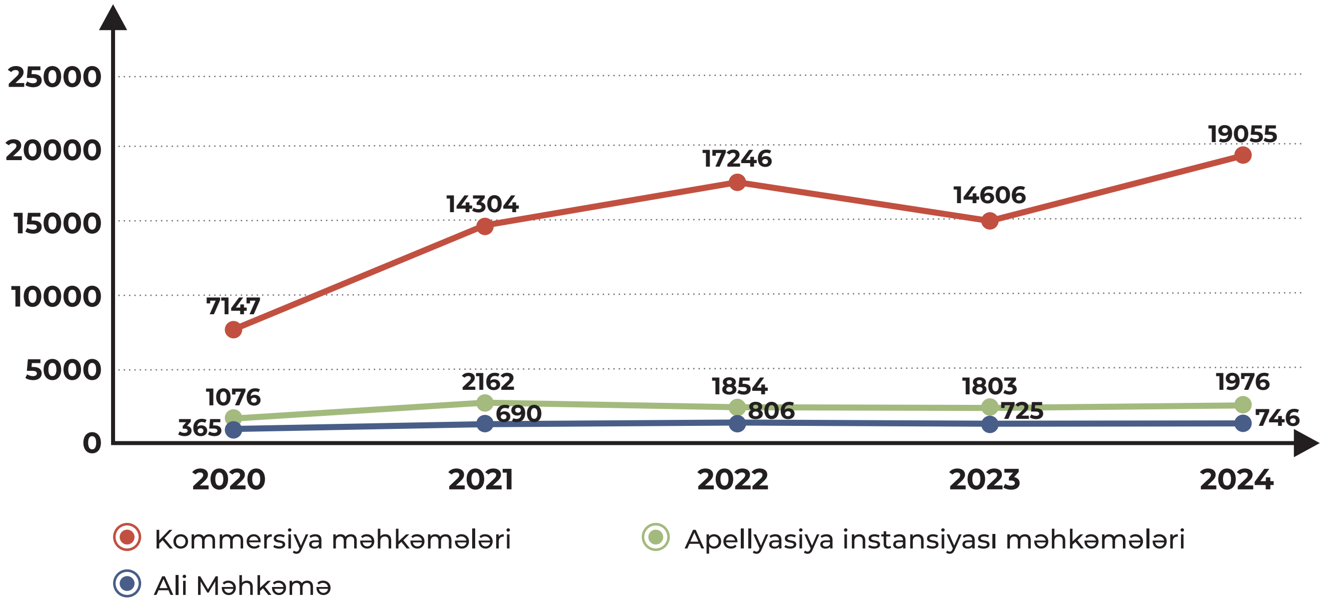

Hesabat dövrü üzrə iş yükünə dair göstəricilərlə ötən ilin müvafiq göstəricilərinin müqayisəsi:

Kommersiya məhkəmələri	Apellyasiya instansiyası məhkəmələri	Ali Məhkəmə
+ 30,5 %	+ 9,6 %	+2,9 %

4.2. Kommersiya mübahisələri üzrə qəbul edilmiş qərarların sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri

Hesabat dövründə kommersiya məhkəmələrində çıxarılmış yekun məhkəmə aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Kommersiya məhkəmələrində yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Apellyasiya məhkəmələrində yekunlaşdırılmış işlərin sayı	Faiz göstəricisi	Apellyasiya məhkəmələri tərəfindən ləğv edilmiş qərarların sayı	Qərarların ləğv faizi	Qərarların sabitlik faizi
2023	14606	1803	12,3%	492	3,4%	96,6%
2024	19055	1976	2,2%	412	2,2%	97,8%

Hesabat dövründə apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin aktlarının sabitliyi üzrə kəmiyyət göstəriciləri aşağıdakı kimi olmuşdur[1]:

	Apellyasiya instansiya məhkəmələrində baxılmış işlərin sayı	Kassasiya qaydasında yoxlanılmış qərarların sayı	Faiz göstəricisi	Kassasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən ləğv edilmiş qərarların sayı	Qərarların ləğv faizi	Qərarların sabitlik faizi
2023	1803	692	38,4%	119	6,6%	93,4%
2024	1976	712	36%	94	4,8%	95,2%

[1] Kassasiya qaydasında yoxlanılmış qərar sayına xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası ilə bağlı qəbul edilmiş qərarlar daxil edilməmişdir.

4.3. Kommersiya kollegiyasının icraatında olmuş kommersiya işləri üzrə ümumi statistik məlumatlar

Hesabat dövründə Kommersiya kollegiyasının icraatında olmuş, o cümlədən qalıq keçmiş işlər, daxil olmuş, həmin işlərdən yekunlaşdırılmış və növbəti hesabat dövrünə qalıq keçmiş işlərlə bağlı statistik məlumatlar aşağıdakı cədvəldə əks etdirilmişdir:

Göstəricilər	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri
Cəmi icraat	768	795	+3,5%
Ötən hesabat dövründən qalıq keçən işlər	84 (10,9%)	76 (9,5%)	-9,5%
Hesabat dövründə daxil olan işlər	684 (89,1%)	719 (90,5%)	+5,1%
Yekunlaşdırılmış işlər	692 (90,1%)	712 (89,5%)	+2,9%
Növbəti hesabat dövrünə qalıq keçən işlər	76 (9,9%)	83 (10,5%)	+9,2%

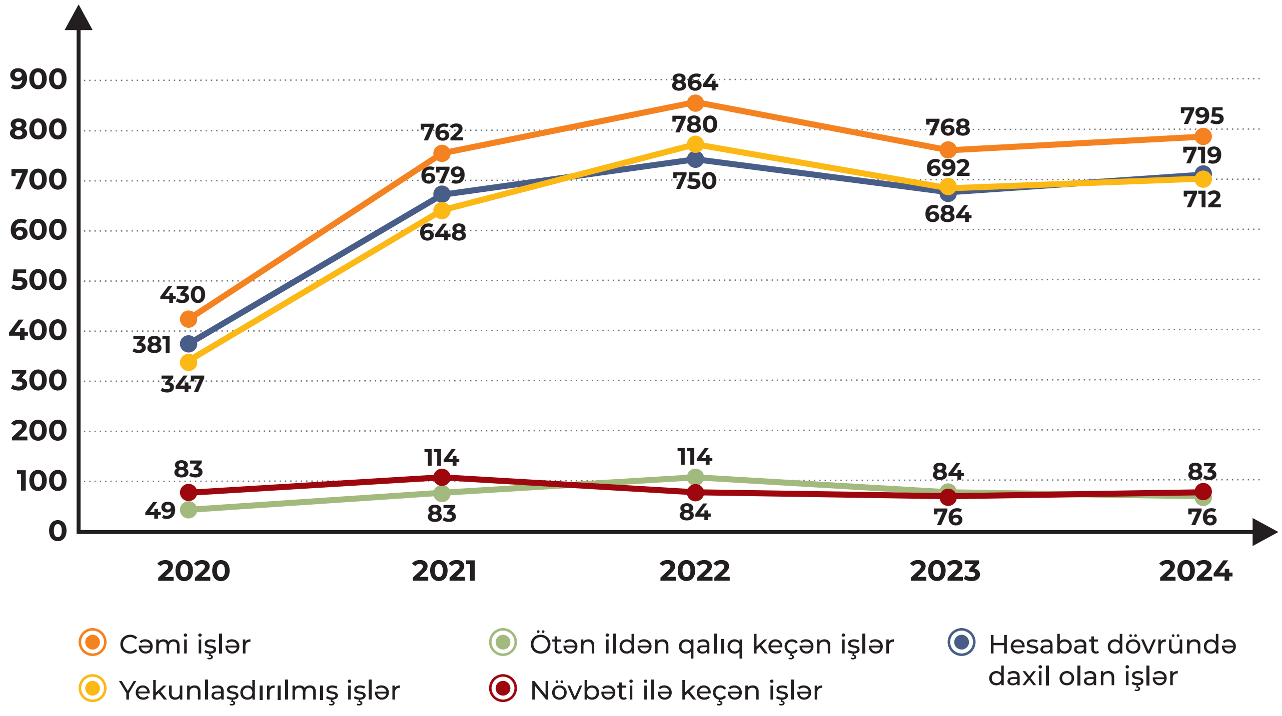

4.4. İcraatda olmuş işlərin növləri üzrə (indeks və predmet üzrə) təhlili

İl ərzində icraatda olan kommersiya mübahisələrinin icraatların növü üzrə (indeks üzrə) bölgüsü aşağıdakı qaydada olmuşdur:

İcraatın növü	2023-cü il (cəmi icraat)	2024-cü il (cəmi icraat)	Artıb-azalma faizləri	2024-cü il (yekunlaşdırılmış işlər faiz göstəriciləri ilə)
Kommersiya mübahisələri	768 (100%)	795 (100%)	+3,5%	712 (89,5%)
Onlardan: qətnamə	629 (81,9%)	666 (83,8%)	+6%	587 (88,13%)
Onlardan: qərardad	66 (8,5%)	43 (5,4%)	-35%	40 (90,6%)
Onlardan: aidiyyət mübahisələri	71 (9,2%)	82 (10,3%)	+15%	82 (100%)
Onlardan: qərarların icrası qaydasında icraat	–	–	–	–
Təqdimat	2 (0,4%)	3 (0,35%)	+50%	2 (66,6%)
Məhkəmə tərkibinə etiraz	–	1 (0,15%)	–	1 (100%)

4.5. Kassasiya şikayətlərinin mümkünlüyü məsələlərinə dair məlumatlar

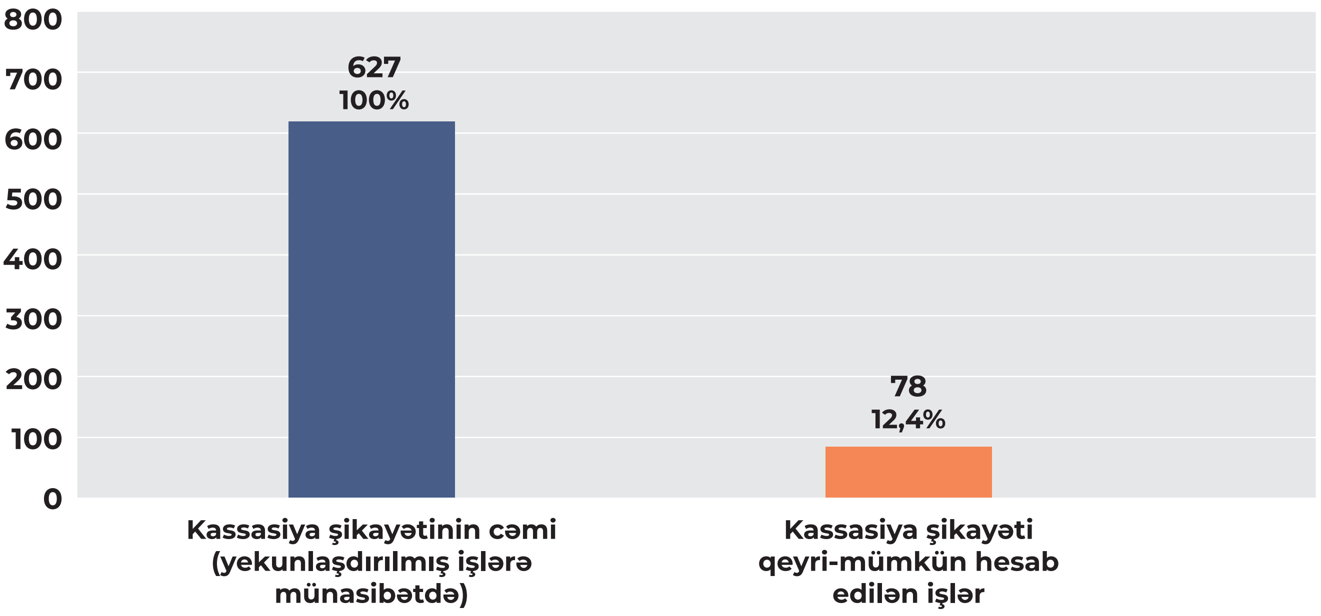

Kassasiya şikayəti qeyri-mümkün hesab edilmiş və kassasiya baxışından çıxarılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsü (yekunlaşdırılmış işlərə münasibətdə faiz göstəricisi ilə)

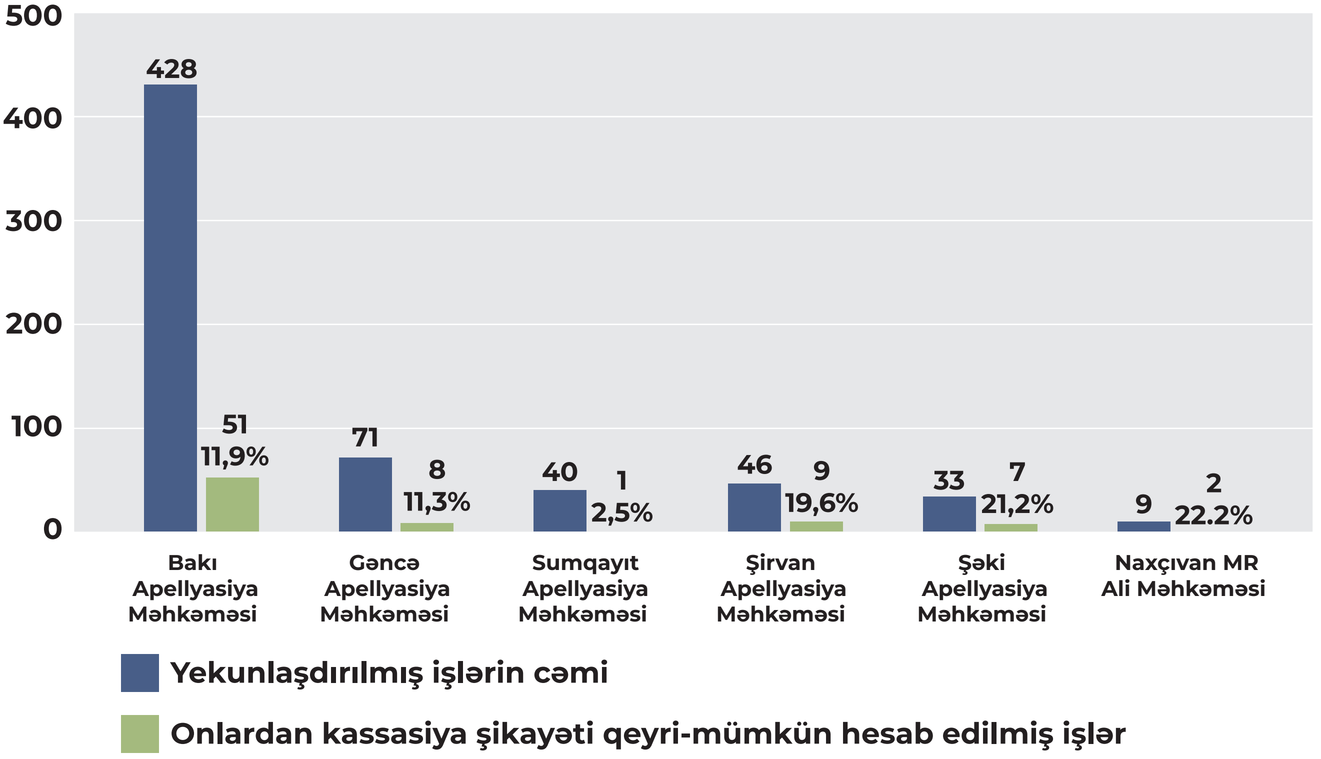

Qeyri-mümkün hesab edilmiş kassasiya şikayətlərinin və kassasiya baxışından çıxarılmış işlərin apellyasiya instansiya məhkəmələri üzrə faizlə bölgüsü

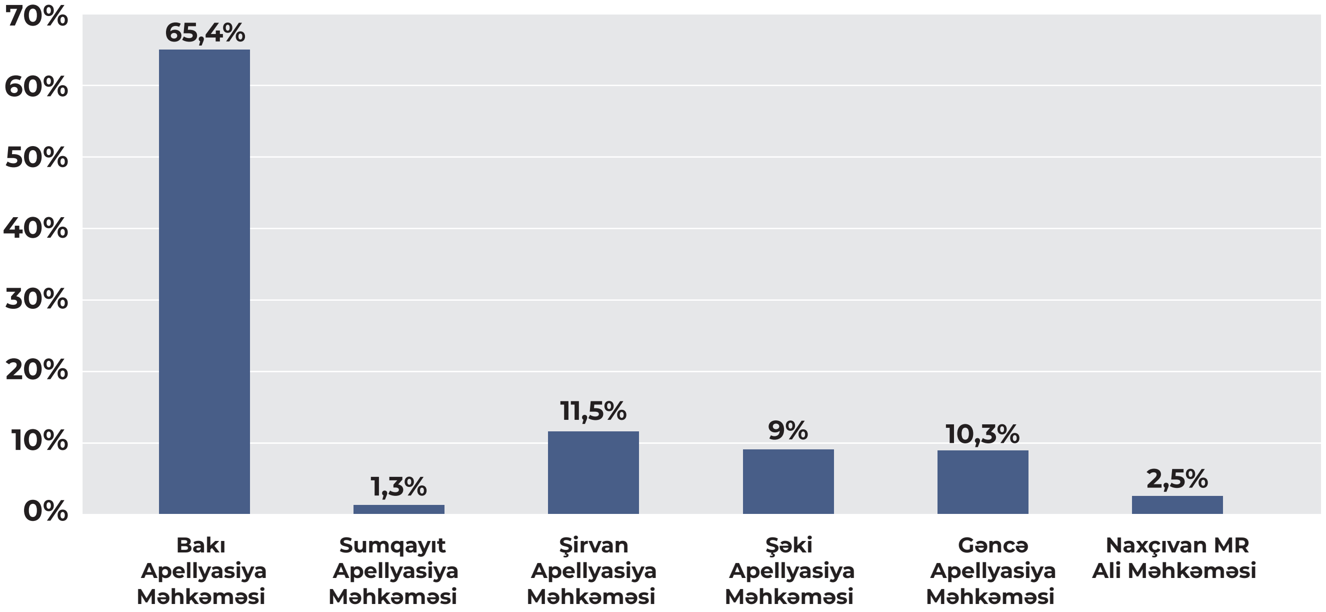

Kassasiya şikayətlərinin qeyri-mümkün hesab edilməsi və kassasiya baxışından çıxarılması ilə bağlı illər üzrə göstəricilər

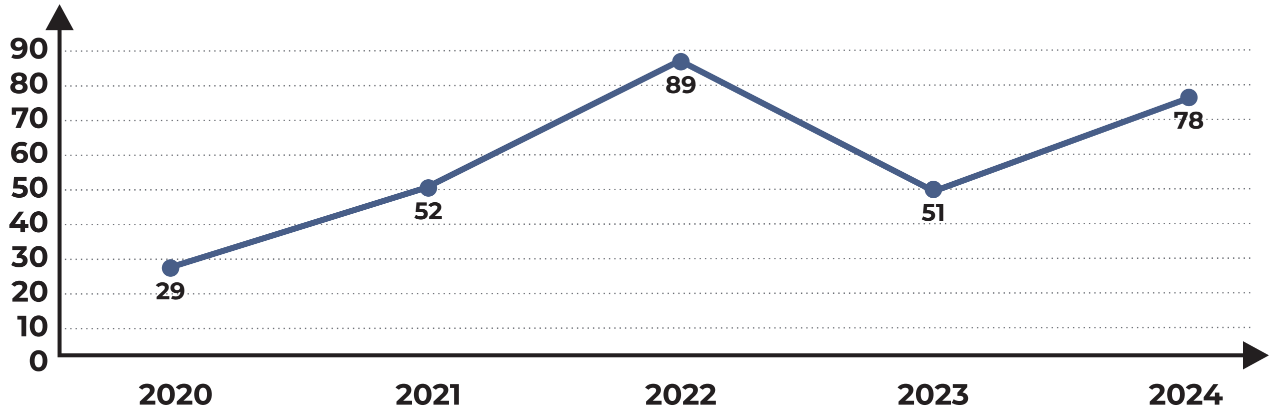

Ötən ilin göstəriciləri ilə müqayisəli təhlil:

İşlərin cəmi
- 2023: 51 iş
- 2024: 78 iş

Aradan qaldırıla bilən pozuntular
- 2023: 33 iş (64,7%)
- 2024: 66 iş (84,6%)

Aradan qaldırılması mümkün olmayan pozuntular
- 2023: 12 iş (23,9%)
- 2024: 8 iş (10,3%)

Digər şəxsin kassasiya şikayəti ilə əlaqədar apellyasiya məhkəməsinin müraciəti
- 2023: 6 iş (11,4%)
- 2024: 4 iş (5,1%)

Kassasiya şikayətinin qeyri-mümkün hesab edilməsi əsasları:

Aradan qaldırıla bilən pozuntular

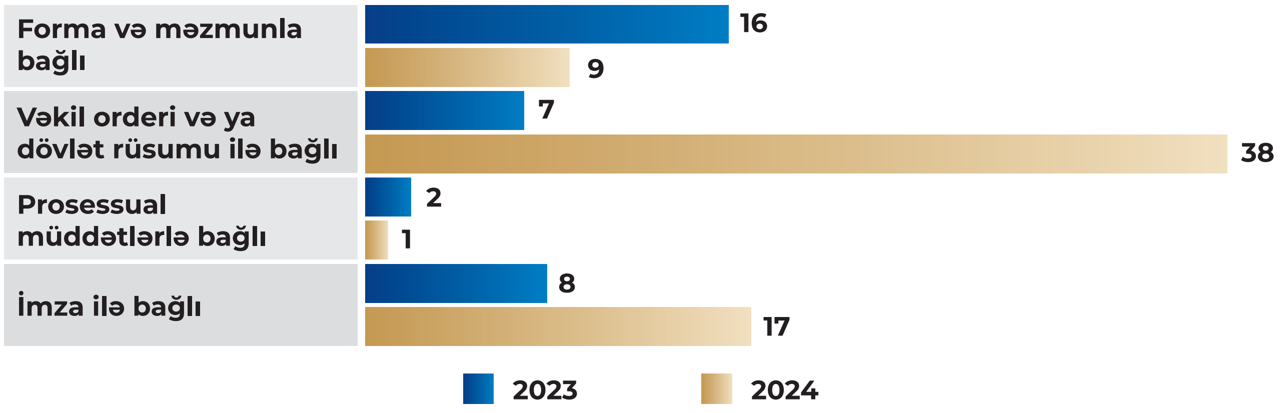

Aradan qaldırılması mümkün olmayan pozuntular

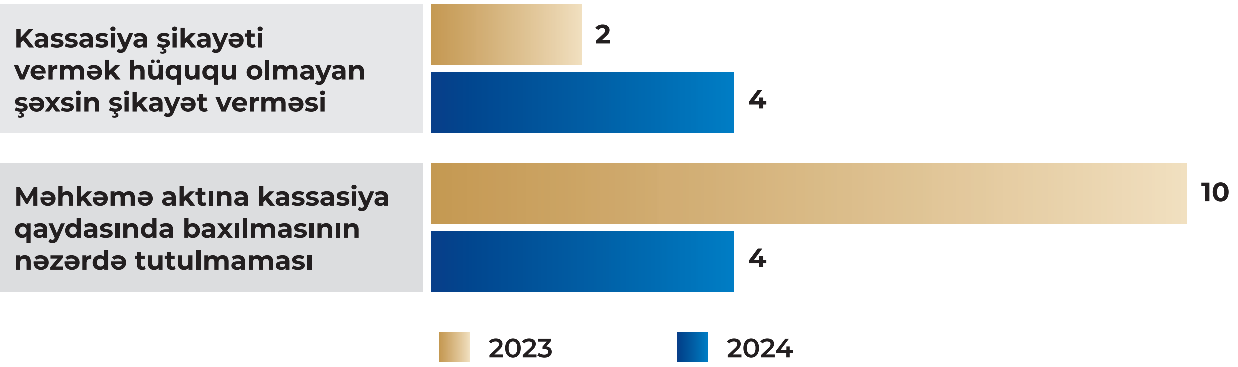

4.6. Məhkəmə aidiyyətinə dair mübahisələrlə bağlı məlumatlar

Aidiyyət işlərinin kommersiya məhkəmələri üzrə bölgüsü:

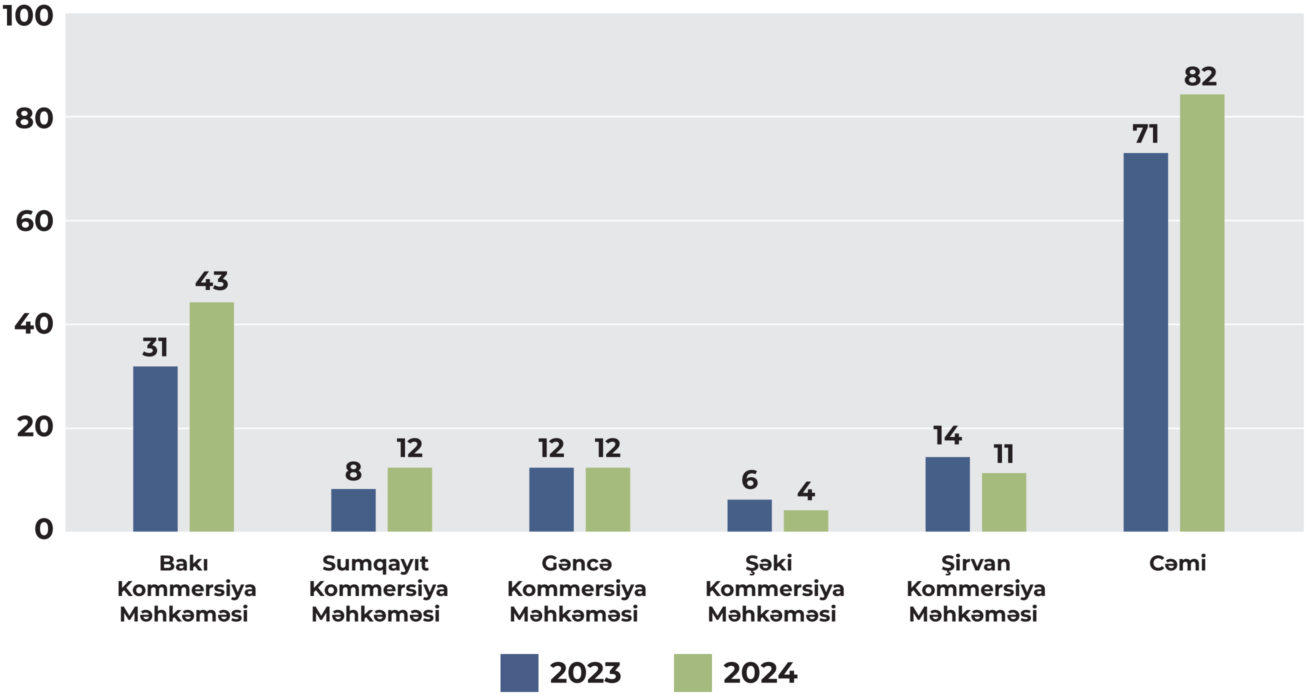

Həmin işlərin yekun nəticələrinə dair məlumatlar aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

Aidiyyət işlərinin cəmi		Qərardadlardan verilmiş şikayətlərin nəticəsi				Məhkəmələr arasında fikir ayrılığının həlli
		Cəmi	Şikayət təmin edilmiş, qərardad ləğv edilmiş	Şikayət rədd edilmiş, qərardad dəyişdirilmədən saxlanılmış	Şikayət geri qaytarılmış	
2023	71	25 (35%)	9 (39,1%)	14 (60,9%)	2	46 (65%)
2024	82	32 (39%)	5 (15,6%)	27 (84,4%)	–	50 (61%)

Kommersiya kollegiyasında məhkəmə aidiyyətinə dair baxılmış işlərin son 5 il üzrə müqayisəsi

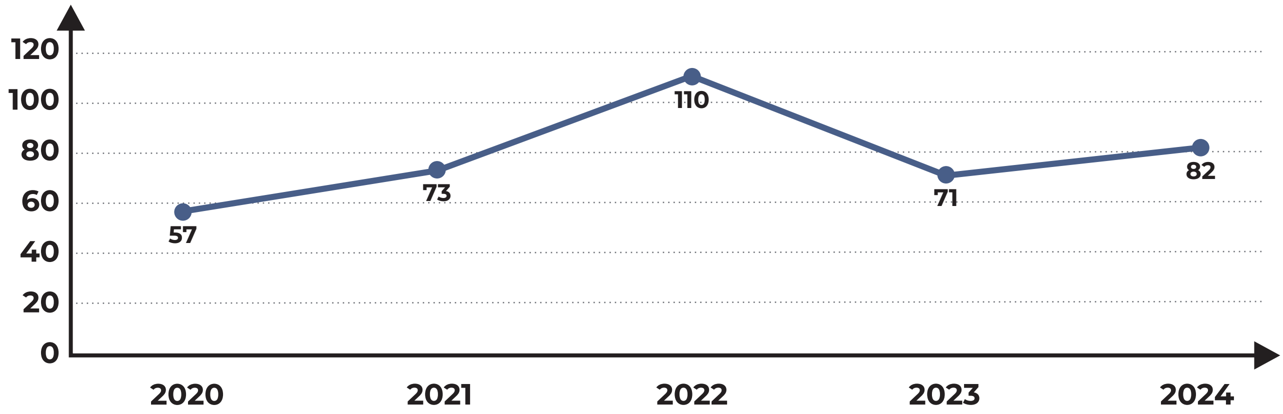

4.7. Kassasiya baxışının nəticələrinə dair ümumi məlumatlar

Hesabat dövründə Kommersiya kollegiyasında baxılmış işlər üzrə nəticələr aşağıdakı kimi olmuşdur:

Kassasiya baxışının nəticələri	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma göstəriciləri
Məhkəmə aktının dəyişdirilmədən saxlanılması	447 (79%)	446 (82,3%)	1 iş -0,5%
Məhkəmə aktının dəyişdirilməsi	–	2 (0,4%)	–
Məhkəmə aktının ləğv edilməsi	119 (21%)	94 (17,3%)	25 iş -21 %
Cəmi	566 (100%)	542 (100%)	24 iş -4,2%

4.8. Kommersiya kollegiyasının icraatında olmuş digər işlər barədə məlumatlar

Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası barədə işlər üzrə statistik təhlil

Göstəricilər	2023-cü il	2024-cü il	Artıb-azalma faizləri
Cəmi icraat	33	37	+12%
Ötən hesabat dövründən qalıq keçən işlər	7 (21,2%)	8 (21,6%)	+14%
Hesabat dövründə daxil olan işlər	26 (78,8%)	29 (78,4%)	+11%
Yekunlaşdırılmış işlər	25 (75,8%)	34 (91,8%)	+36%
Növbəti hesabat dövrünə qalıq keçən işlər	8 (24,2%)	3 (8,2%)	-63,5%

Yekunlaşdırılmış işlərə münasibətdə icraatın növü üzrə bölgü:

İşin növü	2023	2024	Artıb-azalma faizləri
Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması	1	1	–
Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin icrası	–	–	
Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası	24	33	+ 29 %
Cəmi	25	34	+ 36 %

Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası barədə işlərin nəticələrinin təhlili

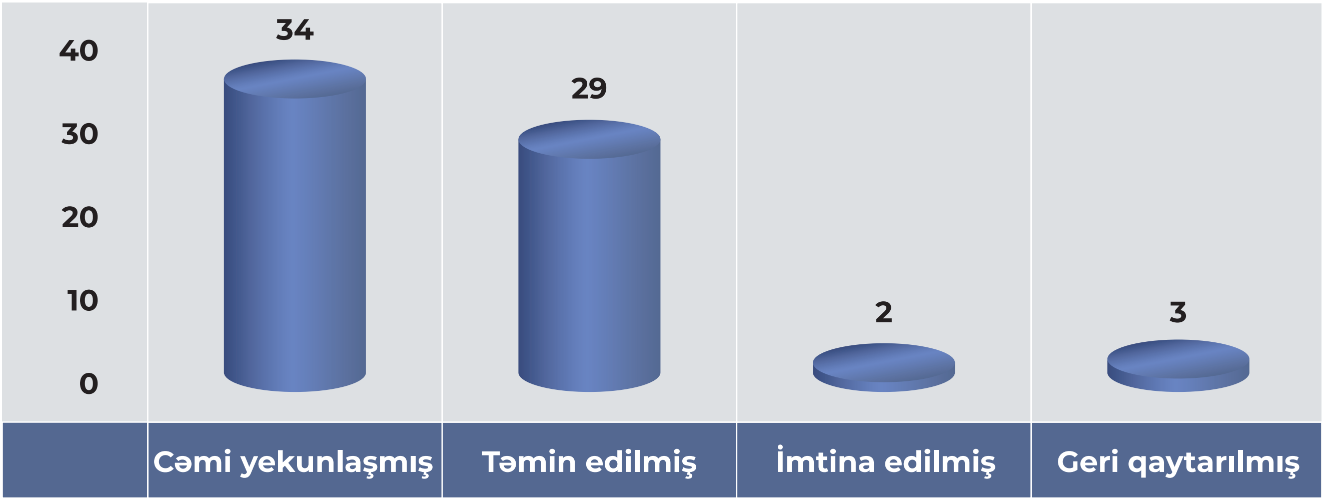

Xarici məhkəmələrin qətnamələrinin tanınması və icrası barədə müraciətlərə dair ümumi iş yükünün illər üzrə müqayisəsi

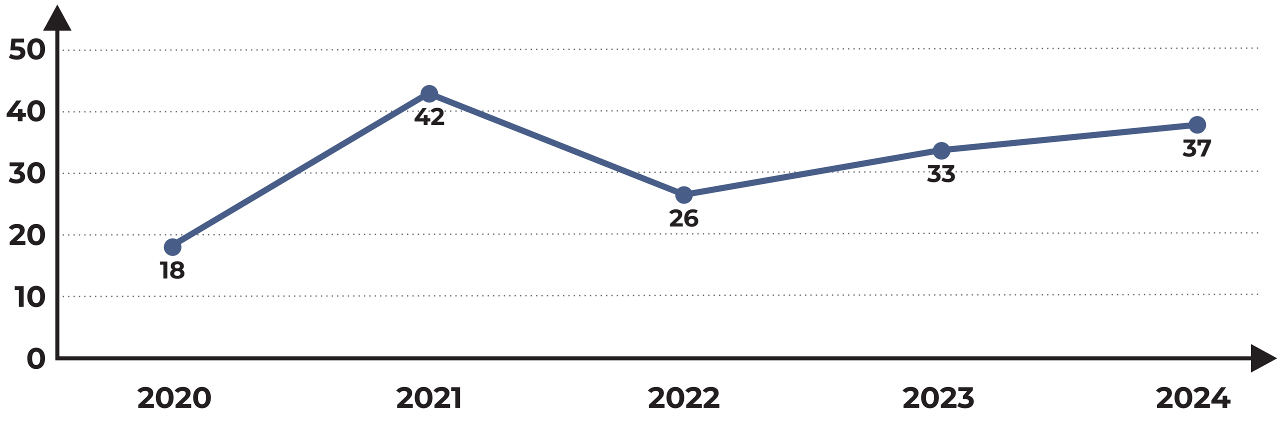

Plenum icraatı ilə bağlı ərizə və şikayətlər

Müraciətin növü	2023	2024	Artıb-azalma faizləri
Əlavə kassasiya şikayətləri	30	31	+3%
Yeni açılmış hallar üzrə icraatla bağlı ərizələr	13	13	–
İşdə iştirak etməyə cəlb edilməyən, məhkəmə aktı ilə maraqlarına toxunan şəxslərin ərizələri	1	1	–
Cəmi	44	45	+2,3%

Apellyasiya instansiyası məhkəmələrindən daxil olmuş etirazlarla bağlı məlumat

İşin başqa apellyasiya məhkəməsinə verilməsi ilə bağlı müraciət edən məhkəmə	Müraciətin əsası	Müraciətə baxılması nəticəsi
Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	İşə baxılması üçün məhkəmə tərkibinin formalaşdırılmasının mümkün olmaması	Etiraz təmin edilmiş, iş baxılması üçün başqa apellyasiya məhkəməsinə göndərilmiş

Dövlət hesabına vəkillə təmin edilmə barədə ərizələrə baxılmasına dair məlumat

Ərizələrin cəmi	Təmin edilmiş	Rədd edilmiş
1	1 (100%)	

4.9. Daxil olmuş və yekunlaşdırılmış işlərin apellyasiya məhkəmələri üzrə bölgüsünə dair məlumatlar

Məhkəmələr	Daxil olan işlər			Yekunlaşdırılmış işlər		
	2023	2024	Artıb-azalma faizi	2023	2024	Artıb-azalma faizi
Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	399	432	+7,6%	401	428	+6,7%
Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	49	36	-26,5%	48	40	-18,75%
Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	96	70	-27,1%	100	71	-29%
Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	21	38	+44,7%	22	33	+50%
Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	43	50	+14%	47	46	-2,1%
Naxçıvan MR Ali Məhkəməsi	3	8	2,7 dəfə artım	2	9	4,5 dəfə artım

Daxil olan işlər kütləsi

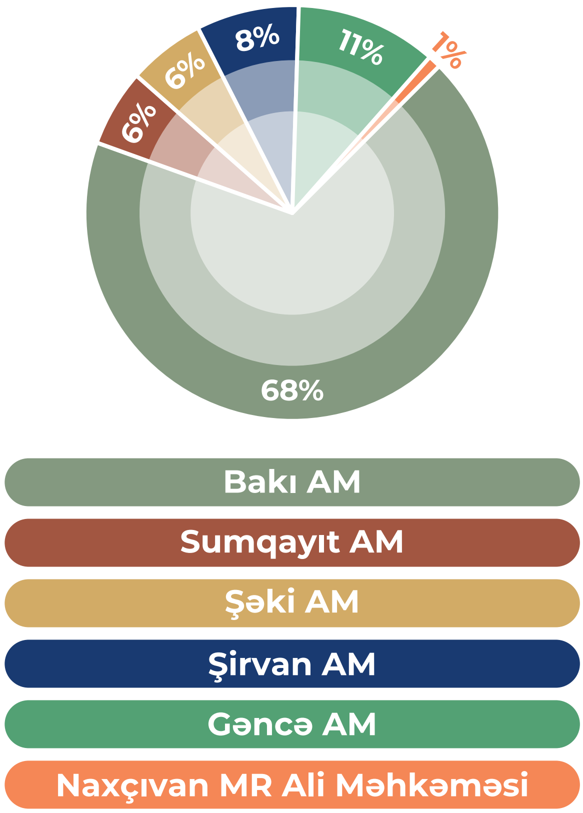

Həll edilən işlər kütləsi

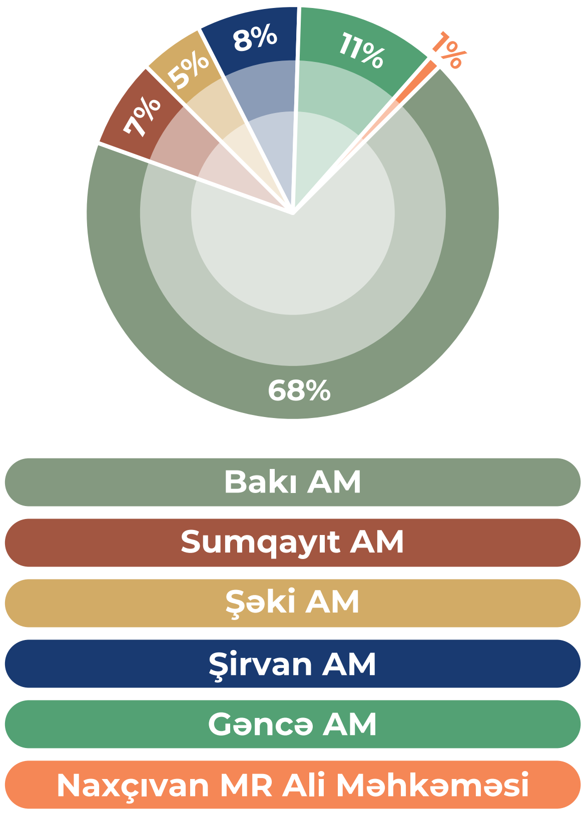

4.10. Baxılmış işlərin (542 iş) kateqoriyalarına dair statistik məlumatlar

Ötən ilin göstəriciləri ilə müqayisəli təhlil[1]:

№	İşlərin kateqoriyaları	Baxılmış işlərin sayı		Ləğv[1]
		2023	2024	2024
1	Mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar mübahisələr	19 (3,3%)	27 (4,9%)	7 (26%)
2	Torpaq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr	2 (0,3%)	8 (1,4%)	-
3	Korporativ mübahisələr	19 (3,3%)	18 (3,3%)	3 (16,6%)
4	Müqavilə münasibətlərindən irəli gələn mübahisələr (ümumi)	343 (60,3%)	366 (67,5%)	59 (16,1%)
	• Alqı-satqı müqaviləsi üzrə mübahisələr	70 (12,3%)	107 (19,7%)	10 (9,3%)
	• İcarə müqaviləsi üzrə mübahisələr	34 (6%)	46 (8,5%)	6 (13%)
	• Kredit müqaviləsi üzrə mübahisələr	93 (16,3%)	111 (20,2%)	21 (18,9%)
	• Lizinq müqaviləsi üzrə mübahisələr	33 (5,8%)	13 (2,4%)	3 (23,7%)
	• Podrat müqaviləsi üzrə mübahisələr	50 (8,8%)	40 (7,3%)	8 (20%)
	• Tapşırıq müqaviləsi üzrə mübahisələr	6 (1,1%)	10 (1,8%)	2 (20%)
	• Daşıma müqaviləsi üzrə mübahisələr	7 (1,2%)	7 (1,3%)	1 (14,3%)
	• Bank hesabı müqaviləsi üzrə mübahisələr	2 (0,3%)	5 (0,7%)	-
	• Birgə əməkdaşlıq müqaviləsi üzrə mübahisələr	4 (0,7%)	12 (2,2%)	2 (16,6%)
	• Digər müqavilələrdən irəli gələn mübahisələr	37 (6,5%)	15(2,8%)	6 (40%)
5	Təbii inhisar subyektlərinin iştirak etdiyi mübahisələr	59 (10,4%)	33 (6,1%)	8 (24,3%)
6	Sığorta fəaliyyətindən irəli gələn mübahisələr	7 (1,2%)	8(1,5%)	3 (37,5%)
7	Xüsusi icraat qaydasında baxılan işlər (ümumi)	27 (4,8%)	35 (6,5%)	4 (11,4%)
	• Vergi ödəyicisi olan fiziki şəxslərin və ya hüquqi şəxslərin icra orqanının rəhbərinin ölkədən getmək hüququnun müvəqqəti məhdudlaşdırılması haqqında işlər	23 (4,1%)	28 (5,2%)	3 (10,7%)
	• Mediasiya prosesi nəticəsində bağlanmış barışıq sazişinin təsdiq edilməsi	4 (0,7%)	7 (1,3%)	1 (14,2%)
8	İcra icraatından irəli gələn mübahisələr	4 (0,2%)	1 (0,2%)	-
9	Sair kommersiya mübahisələri	89 (15,6%)	46 (8,5%)	11 (23,9)
	Cəmi:	569	542	94

[1] Ləğv faizləri eyni kateqoriya üzrə baxılmış işlərin cəminə münasibətdə hesablanmışdır.

Baxılmış işlər üzrə qərardadların təhlili

Apellyasiya instansiyası məhkəmələri üzrə bölgü

Prossesual məsələnin məzmunu	Bakı AM	Sumqayıt AM	Gəncə AM	Şəki AM	Şirvan AM	Cəmi
Apellyasiyanın qeyri-mümkünlüyü	5	1	2		2	10
Kassasiya şikayətinin geri qaytarılması	3				2	5
Kassasiya şikayəti verilməsi üçün ötürülmüş müddətin bərpası	1		2		2	6
Iş üzrə icraata xitam verilməsi	9	2		2	1	14
Cəmi	17	5	4	2	7	35

Kassasiya baxışının nəticələri

Prosessual məsələlərin məzmunu	Cəmi	Ümumi qərardadlarla faiz nisbəti	Dəyişdirilmə-dən saxlanılmış	Ləğv edilmiş
Apellyasiyanın qeyri-mümkünlüyü	10	28,5%	6	3 (30%)
Kassasiya şikayətinin geri qaytarılması	5	14,3%	6	–
Kassasiya şikayəti verilməsi üçün ötürülmüş müddətin bərpası	6	17,2%	5	1 (16,6%)
Iş üzrə icraata xitam verilməsi	14	40%	8	5 (35,7%)
Cəmi	35	100%	25	9 (25,7%)

4.11. Kassasiya baxışının nəticələrinin apellyasiya məhkəmələrinə münasibətdə bölgüsü

Hesabat dövründə Kommersiya kollegiyasında baxılmış işlərin nəticələri apellyasiya instansiyası məhkəmələrinə münasibətdə aşağıdakı kimi olmuşdur:

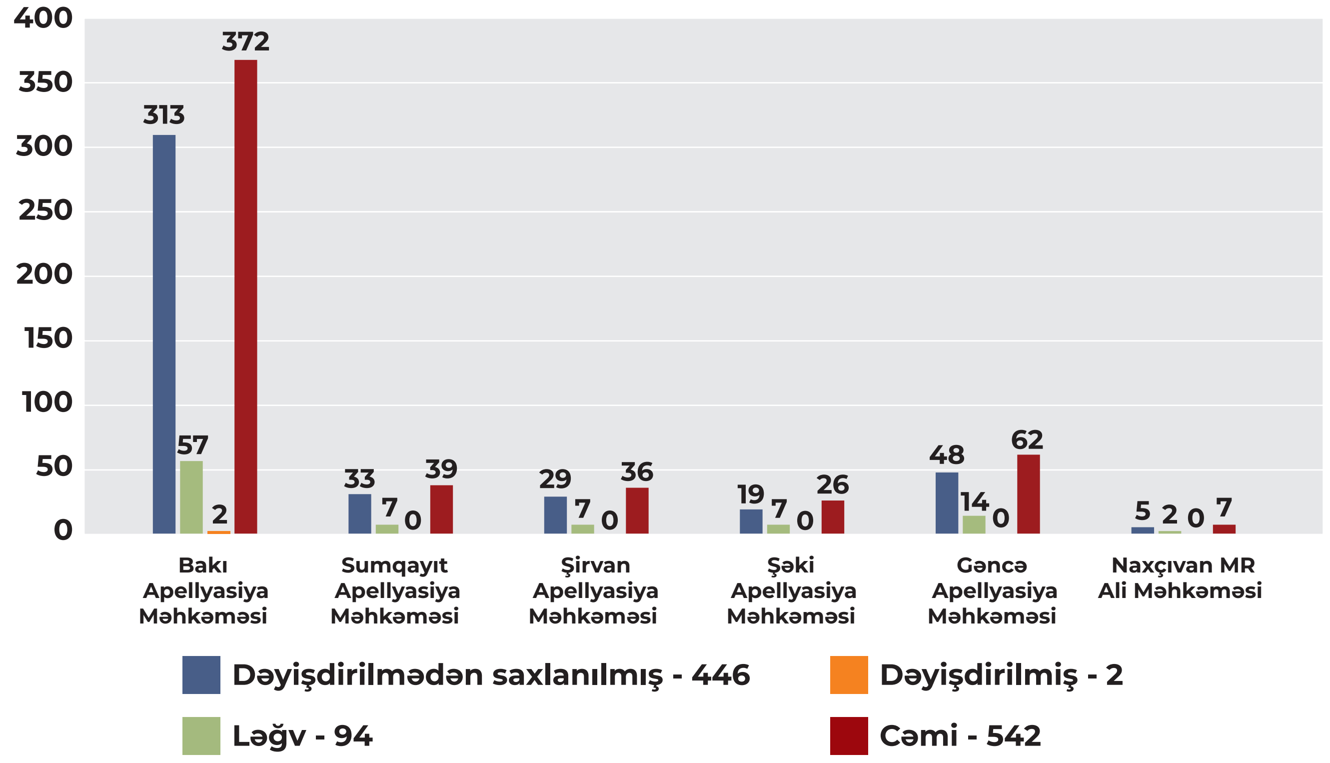

Kassasiya qaydasında dəyişdirilmədən saxlanılmış məhkəmə aktının (cəmi 446 iş) aid olduğu apellyasiya məhkəmələri

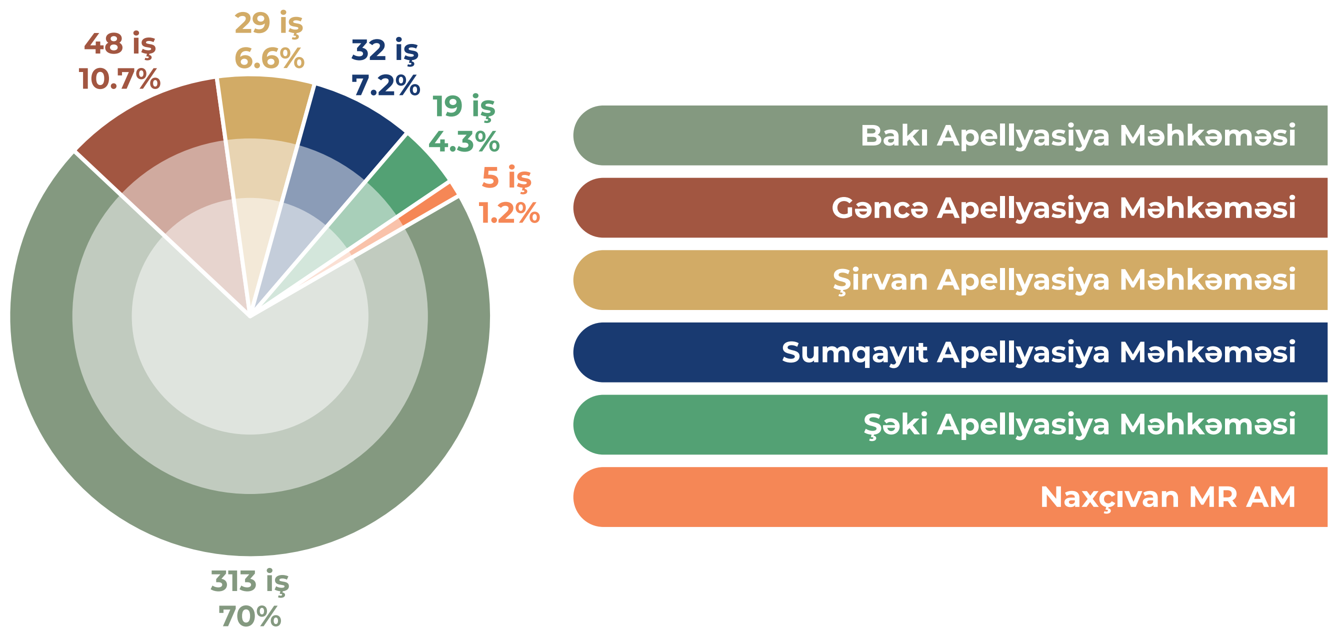

Kassasiya qaydasında ləğv edilmiş məhkəmə aktının (cəmi 94 iş üzrə, o cümlədən obyektiv əsaslarla ləğv edilmiş işlər daxil olmaqla) aid olduğu apellyasiya məhkəmələri

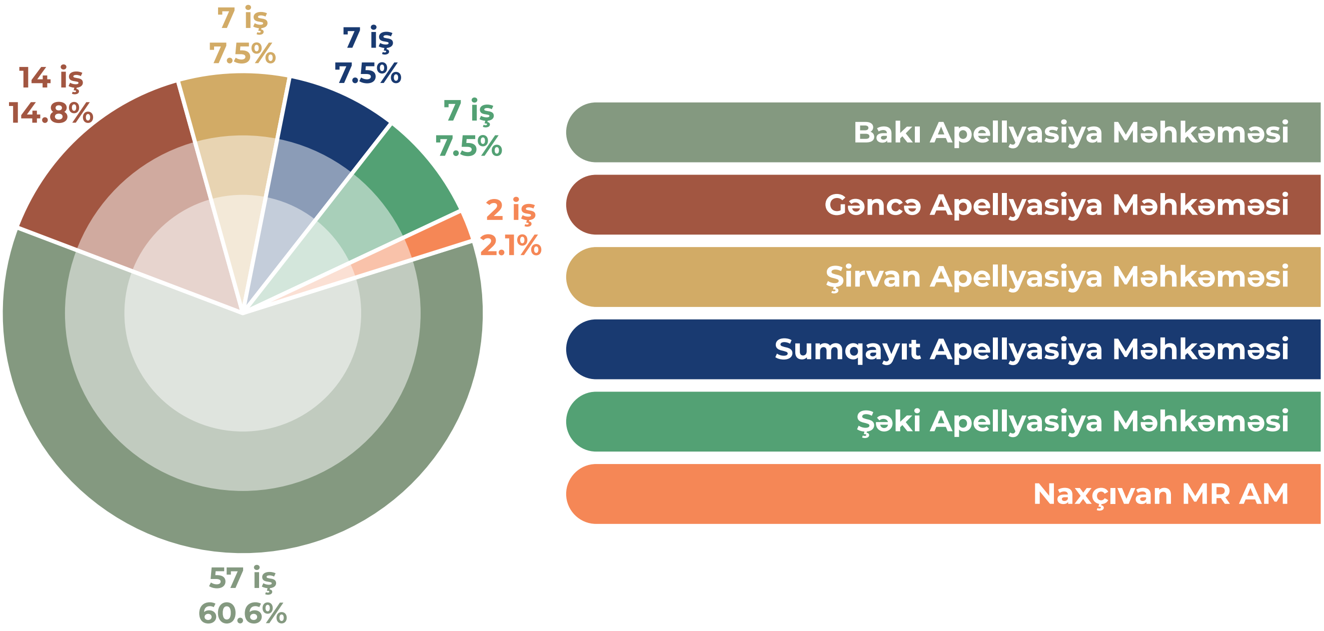

4.12. Vahid məhkəmə təcrübəsi baxımından əhəmiyyətli olan və ulduz nişanı ilə indeksləşdirilmiş məhkəmə aktları (★★★ statuslu qərarlar)

№	Qərarın mahiyyəti	Qərarın nömrəsi	Qərarın tarixi
1	Sığorta fəaliyyətindən irəli gələn mübahisələr üzrə	2-2 [102]-24/2024	25.01.2024
2	Ödəniş tapşırığı ilə hesablaşmalardan yaranan mübahisələr üzrə	2-2 [102]-534/2024	09.10.2024
3	Vergi ödəyicisi və ya sığortaedən olan fiziki şəxslərin və ya hüquqi şəxslərin icra orqanının rəhbərinin ölkədən getmək hüququnun müvəqqəti məhdudlaşdırılması haqqında işlər üzrə	2-2 [102]-547/2024	06.11.2024
4	Prosessual məsələlərlə əlaqədar	2-2 [102]-222/2024 2-2 [102]-199/2024 2-2 [102]-634/2024 2-2 [102]-664/2024	29.03.2024 17.05.2024 01.11.2024 31.10.2024
Cəmi - 7			

4.13. Mülki və Kommersiya kollegiyaları tərəfindən məhkəmə təcrübəsinin vahidliyinin təmin edilməsi məqsədilə qəbul edilmiş qərardadlar

№	Qərarın mahiyyəti	Qərarın nömrəsi	Qərarın qəbul edilmə tarixi
1	Məhkəmə qərarı ilə təsdiq edilmiş barışıq sazişinin etibarsızlığı barədə iddianın mümkünlüyünə dair qanunvericiliyin tətbiqi məsələləri üzrə	№ 01/2024	23.02.2024
2	Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin paylı mülkiyyətlə bağlı bəzi müddəalarının tətbiqi məsələləri üzrə	№ 02/2024	06.12.2024
Cəmi - 2			

4.14. Baxılmış işlər üzrə ödənilmiş dövlət rüsumlarına dair məlumat

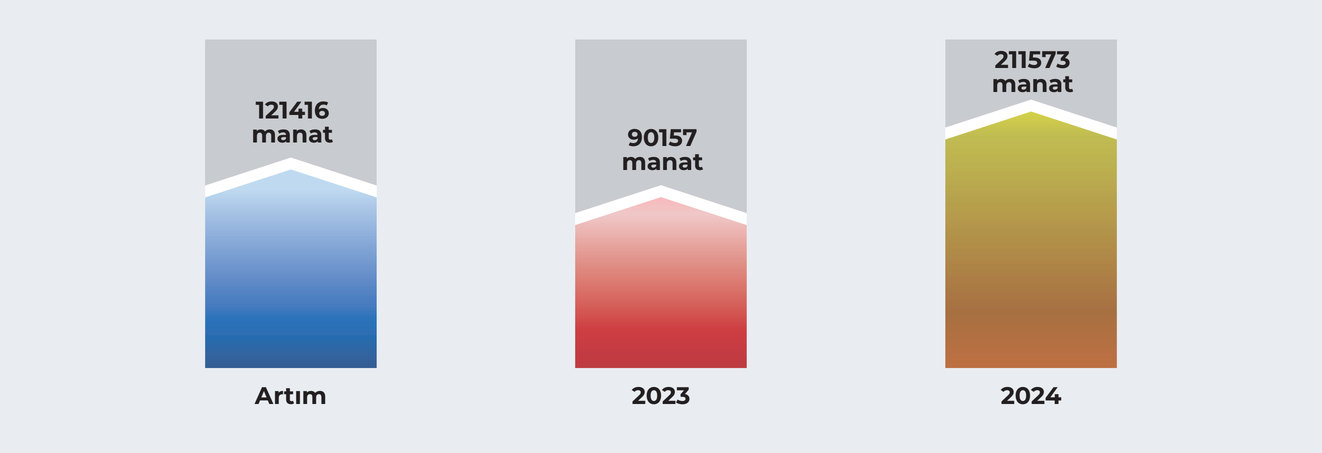

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

V BÖLMƏ

ALİ MƏHKƏMƏNİN PLENUMU

05

5. Ali Məhkəmənin Plenumunun fəaliyyətinə dair ümumi məlumat

Hesabat dövründə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun (bundan sonra – Plenum) 31 yanvar, 12 mart, 14 may, 14 iyun, 09 oktyabr, 20 noyabr, 20 dekabr 2024-cü il tarixlərində olmaqla 7 iclası keçirilmişdir.

Hesabat dövründə Ali Məhkəmənin vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırmaq və hüququn inkişafını təmin etməkdən ibarət ictimai funksiyası ilə əlaqədar məhkəmələrin ümumən hüquqi məsələlərin həllinə yanaşmasının sabitliyini və ədalət mühakiməsi həyata keçirilərkən maddi və prosessual hüquq normalarının eyni cür tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədlərinə yönəlmiş fəaliyyəti davam etdirilərək aşağıdakı qərarlar qəbul edilmişdir:

- “Ər-arvadın ümumi əmlakının bölünməsi ilə bağlı mübahisələrdə qanunvericiliyin tətbiqi təcrübəsi haqqında” 2024-cü il 12 mart tarixli 1 nömrəli Qərarı;
- “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və ya onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə dair cinayət işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 2011-ci il 4 mart tarixli 2 nömrəli qərarı qüvvədən düşmüş hesab edilmiş, “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və ya onların prekursorlarının, habelə narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə aid olmayan güclü təsir edən və zəhərli maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə dair cinayət işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” 2024-cü il 14 iyun tarixli 8 nömrəli Qərarı;
- “İnzibati və mülki hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrin məhkəmə aidiyyətinə dair” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 2015-ci il 10 aprel tarixli 4 nömrəli qərarına əlavə və dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 2024-cü il 09 oktyabr tarixli 9 nömrəli Qərarı;
- Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun “Qəsdən adam öldürmə işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında 2002-ci il 12 dekabr tarixli 3 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 2024-cü il 20 dekabr tarixli 14 nömrəli Qərarı;
- “Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 2024-cü il 20 dekabr tarixli 15 nömrəli Qərarı.

Sonuncu Qərarla Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun “Nikahın pozulması, boşanmadan sonra yetkinlik yaşına çatmayan uşaqların valideynlərdən hansının yanında qalması və uşaqlar üçün valideynlərdən aliment tutulması tələbinə dair işlərə baxılarkən qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiqi təcrübəsi haqqında” 2016-cı il 28 mart tarixli 8-2/2016 nömrəli, “Valideynlərin və digər qohumların uşaqla ünsiyyətdə olmaq hüquqları ilə əlaqədar qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiqi təcrübəsi haqqında” 2011-ci il 28 oktyabr tarixli 6/2011 nömrəli, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun “Uşaqların ölkədən getməsinə icazənin verilməsi ilə əlaqədar valideynlər arasında yaranan mübahisələr üzrə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiqi təcrübəsi haqqında” 2021-ci il 24 dekabr tarixli 13 nömrəli qərarlarına dəyişikliklər edilmişdir.

O cümlədən, 14 iyun 2024-cü il tarixdə “Cinayət yolu ilə əldə olunmuş əmlakın leqallaşdırılması cinayətinə dair işlər üzrə məhkəmə təcrübəsi, habelə cinayət yolu ilə əldə edildiyini bilə-bilə pul vəsaitlərini və ya digər əmlakı əldə etmə, onlara sahiblik və ya onlardan istifadə etmə, yaxud sərəncam vermə cinayətinə dair bəzi məsələlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 20 fevral 2023-cü il 6 nömrəli Qərarı üzrə monitorinqin keçirilməsi müddətinin uzadılmasına dair qərar qəbul edilmişdir.

Hesabat dövründə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi tərəfindən “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın müddəalarına uyğun olmayan hesab edilmiş 10 işə, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunlarına uyğun olmayan hesab edilmiş 2 işə, o cümlədən yeni açılmış hallar üzrə 2 ərizəyə və 1 əlavə kassasiya şikayətinə baxılmışdır.

5.1. Ali Məhkəmənin Plenumunun icraatında olmuş işlər barədə məlumat

İcraatın növləri	Ləğv, kassasiya məhkəməsində baxış	Ləğv, apellyasiya məhkəməsində baxış	Ləğv, birinci instansiya məhkəməsində baxış	İş üzrə icraata xitam verilmiş
Mülki işlər üzrə				
Əlavə kassasiya icraatı				1
Yeni açılmış hallar üzrə icraat			2	
Konstitusiya Məhkəməsindən daxil olmuş işlər üzrə icraat	1			
İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsindən daxil olmuş işlər üzrə icraat		4		
Cinayət işləri üzrə				
Konstitusiya Məhkəməsindən daxil olmuş işlər üzrə icraat		1		
İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsindən daxil olmuş işlər üzrə icraat	1	3		
İnzibati mübahisələr üzrə				
İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsindən daxil olmuş işlər üzrə icraat	1			1

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ